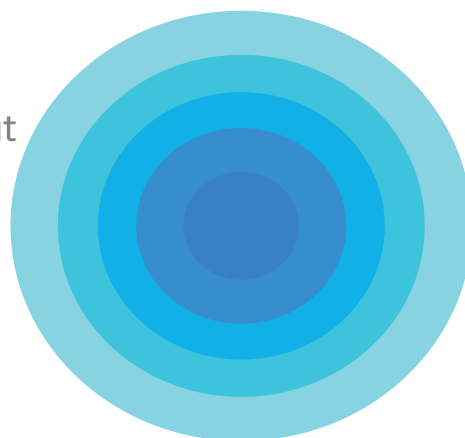

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji

Izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2014

Z ZDRAVJEM POVEZANA VEDENJA V ŠOLSKEM OBDOBJU MED MLADOSTNIKI V SLOVENIJI

Izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2014

Avtorice: Helena Jeriček Klanšček, Helena Koprivnikar, Andreja Drev, Vesna Pucelj, Tina Zupanič, Karmen Britovšek

Urednice: Helena Jeriček Klanšček, Maja Bajt, Andreja Drev, Helena Koprivnikar, Tina Zupanič, Vesna Pucelj

Pregled: Jasmina Krajnc, Simona Perčič, Sara Kotar

Uvodne besede: prim. dr. Ivan Eržen

Oblikovanje: Andreja Frič

Lektura: Nuša Mastnak

Izdajatelj: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

Elektronski vir.

www.nijz.si

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2015

Raziskavo je sofinanciralo Ministrstvo za zdravje.

Na podlagi Dveletne pogodbe (2014–2015) o sodelovanju med Svetovno zdravstveno organizacijo in Ministrstvom za zdravje Republike Slovenije je tisk publikacije omogočila Svetovna zdravstvena organizacija.

HBSC je mednarodna raziskava, ki poteka v sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo. Mednarodna koordinatorica za leto 2014 je bila Candace Currie, University of St Andrews, Škotska; vodja baze podatkov pa Oddrun Samdal, University of Bergen, Norveška. Seznam vseh sodelujočih raziskovalcev je objavljen na www.hbsc.org.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

613.955(497.4)(047)(0.034.2)

Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji [Elektronski vir] : izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2014 / [avtorice Helena Jeriček Klanšček ... [et al.] ; urednice Helena Jeriček Klanšček ... [et al.] ; uvodne besede Ivan Eržen]. - El. knjiga. - Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2015

ISBN 978-961-6911-56-6 (pdf)

1. Jeriček Klanšček, Helena
279747584

Z zdravjem povezana vedenja v šolskem
obdobju med mladostniki v Sloveniji
Izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2014

KAZALO

Uvodne besede	5
1. Metodologija raziskave	6
2. Sociodemografski kazalniki	12
3. Družina, šola, prijatelji	19
4. Zdravstveni izidi: samoocena (duševnega) zdravja in počutja, poškodbe ter odnos do telesa in diet	29
5. Z življenjskim slogom povezana vedenja	38
6. Tvegana vedenja	49
Sumarnik	59
Kazalo slik	78
Kazalo tabel	78

UVODNE BESEDE

Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC 2014)

Raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC 2014), ki poteka vsake štiri leta in jo je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) izvedel že četrtyč, kaže, da večina mladostnikov, 88 %, svoje zdravje ocenjuje kot dobro ali odlično in so s svojim življenjem zadovoljni. Trend v celotnem obdobju opazovanja od leta 2002 je še naprej pozitiven. Nekoliko manj so s svojim zdravjem zadovoljni starejši mladostniki in dekleta.

Tudi sicer je zadnja raziskava pokazala nekatere druge pozitivne trende, med katerimi želim posebej poudariti upad razširjenosti kajenja med mladimi ter znižanje deleža mladostnikov, ki dnevno uživajo sladke pijače. Taki rezultati so razveseljivi, saj je bilo v zvezi s promocijo zdravega načina življenja v preteklih letih veliko narejenega prav na področju spodbujanja nekajenja in povečanja pozornosti pri uživanju zdrave prehrane.

Seveda pa so prisotni tudi negativni trendi, ki opozarjajo na to, da je treba v določenih segmentih delo na področju izboljševanja zdravja otrok in mladostnikov okrepiti. Posebej bi poudaril zniževanje deleža tistih, ki so redno telesno dejavni, povečevanje uporabe elektronskih naprav ter zviševanje deleža mladih, ki redno doživljajo več različnih psihosomatskih simptomov. Ti negativni trendi morajo biti spodbuda za oblikovanje ustrezne politike in programov, ki bodo omogočili, da se bodo otroci razvili v zdrave opolnomočene in odgovorne posameznike, sposobne soočiti se s številnimi izzivi, ki jih v njihovo življenje prinaša sodobni čas.

Verjamem, da bo to poročilo različnim deležnikom koristilo za pripravo informacij, oblikovanje mnenj in stališč ter za oblikovanje prioritet na področju boljše skrbi za zdravje otrok in mladostnikov, njihovega opolnomočenja za zdravo in kvalitetno življenje ter za spremljanje učinkovitosti programov, ki jih bomo na tem področju izvajali. V NIJZ si bomo prizadevali tako za razvoj in uvedbo ustreznih programov krepitve zdravja za vse mladostnike kot tudi za preventivne programe, ki bodo bolj usmerjeni v ogrožene skupine mladostnikov in tiste, ki že imajo težave.

Aktivnosti na področju vzgoje, še posebej vzgoje za zdravje, ne samo mladostnikov, ampak tudi staršev, učiteljev in širše skupnosti, je nujno treba prilagoditi potrebam otrok in mladostnikov. Na NIJZ se dobro zavedamo, da je vprašanje razširjenosti zdravju škodljivega življenjskega sloga med mladimi – kar ključno vpliva na zdravje pa tudi na kakovost življenja prebivalcev – v tesni povezavi z naravnostjo javne politike. Zaradi tega se bomo reševanja izzivov, ki se pojavljajo v sodobnem času v Sloveniji, lotili medsektorsko in težili k temu, da bodo odločitve temeljile na podatkih in da bodo cilji usklajeni s temeljnimi cilji naše družbe. Tudi na tem področju bo ta publikacija v pomembno pomoč, saj na raziskavah temelječi podatki in zaključki veliko bolj kakor zgolj ocene vplivajo na krepitev ozaveščenosti med vsemi, ki pri svojem delu prihajajo v stik z mladostniki. To pa bo vsekakor olajšalo sodelovanje vseh deležnikov.

Prim. dr. Ivan Eržen,
Direktor

1. METODOLOGIJA RAZISKAVE

Tina Zupanič

Ključni povzetki

Na kratko o raziskavi

- Raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC) je mednarodna raziskava.
- Uporabljena je bila kvantitativna metoda raziskovanja – anketa s standardiziranim mednarodnim vprašalnikom.
- Reprezentativen vzorec je zajel všolane slovenske 11-, 13- in 15-letnike.
- Enota vzorčenja je bil razred oziroma oddelek.
- Vzorčenje je bilo dvostopenjsko stratificirano.
- Uporabljeno je bilo samoanketiranje.
- Anketiranje je bilo izvedeno v času pouka, in sicer v šolskih učilnicah izbranih šol.

Novosti v letu 2014

- Spletno anketiranje.
- Izpolnjevanje anket na šolskih računalnikih, v računalniških učilnicah ali knjižnicah izbranih šol.
- Nova vprašanja pri posameznih vsebinskih sklopih (npr. nacionalnost, skupno zajtrkovanje), novi vsebinski sklopi (npr. uporaba e-tehnologije) ali spremenjena vprašanja.

Podatke, predstavljene v tej publikaciji, smo zbrali v okviru mednarodne raziskave Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (angl. Health Behaviour in School-Aged Children, HBSC), ki smo jo v Sloveniji leta 2014 izvedli že četrtrič in v katero je trenutno vključenih 44 držav. V raziskavi so bili zajeti le vsolani mladostniki (izrazi v moški obliki se nanašajo tako na fante kot na dekleta v celotni publikaciji), ne pa tudi mladostniki, ki niso vključeni v šolanje (t. i. osipniki), zato je pri interpretaciji in posploševanju predstavljenih rezultatov potrebna previdnost. V publikaciji bomo obravnavali vedenja in navade mladostnikov, povezane z zdravjem, njihov življenjski slog ter, kjer je to možno, kako so se kazalniki spreminjali skozi čas (od leta 2002).

O RAZISKAVI

Raziskava temelji na kvantitativni metodi raziskovanja. Anketo smo izvedli s standardiziranim mednarodnim vprašalnikom na reprezentativnem vzorcu slovenskih vsolanih 11-, 13- in 15-letnikov. Pred pripravo končnega vprašalnika in izvedbo terenske faze raziskave smo v nekaj izbranih osnovnih in srednjih šolah izvedli še pilotno raziskavo, ki nam je poleg preverjanja razumevanja posameznih vprašanj služila tudi kot testno okolje za preverjanje delovanja spletne aplikacije. V letu 2014 je namreč anketiranje prvič potekalo preko spletne aplikacije, predhodne raziskave pa so bile izvedene s samoanketiranjem z vprašalnikom na papirju.

VZORČENJE

Enoto vzorčenja je predstavljal razred oziroma oddelek. S pomočjo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport smo zbrali podatke o vpisu v šolskem letu 2013/2014, in sicer v 6. in 8. razred vseh osnovnih šol (skupaj 488)

ter o vpisu v 1. letnik vseh srednjih šol (skupaj 157 šol, od katerih jih je 78 izvajalo gimnazijske programe, 85 srednje poklicno izobraževanje, 39 nižje poklicno izobraževanje in 107 srednje tehniško ali drugo strokovno izobraževanje¹) ter o iskanih razredih (tabela 1.1). Ti podatki so predstavljali vzorčni okvir raziskave in osnovo za oblikovanje reprezentativnega vzorca. Vanj smo vključili 11-, 13- in 15-letnike (tabela 1.2), pri čemer smo uporabili dvostopenjsko stratificirano vzorčenje. Na prvi stopnji smo najprej vzorčili osnovne in srednje šole, na drugi stopnji pa srednje šole glede na program, ki ga izvajajo (gimnazija, srednje tehniško ali drugo strokovno izobraževanje, srednje in nižje poklicno izobraževanje). Zaradi nizke pojavnosti nekaterih predvsem tveganih vedenj med mladostniki smo posamezne podpopulacije 11-, 13- in 15-letnikov nekoliko nadvzorčili zaradi zagotovitve čim natančnejših ocen teh vedenj.

¹ Ista srednja šola lahko izvaja različne programe in je v tem primeru šteta enkrat znotraj posameznega programa.

Tabela 1.1: Populacija 11-, 13- in 15-letnikov v šolskem letu 2013/2014

	Razred/letnik	Število oddelkov	Število učencev/ dijakov	Število fantov	Število deklet
Šolsko leto 2013/2014	6. razred	889	17.739	9149 (51,6 %)	8590 (48,4 %)
	8. razred	898	18.109	9289 (51,3 %)	8820 (48,7 %)
	1. letnik gimnazije	253	7051	2861 (40,6 %)	4190 (59,4 %)
	1. letnik srednje tehniške in strokovne šole	307	8332	4478 (53,7 %)	3854 (46,3 %)
	1. letnik srednje poklicne šole	225	4386	3067 (69,9 %)	1319 (30,1 %)
	1. letnik nižje poklicne šole	50	495	360 (72,7 %)	135 (27,3 %)
	Skupaj	2622	56.112	29.204 (52,0 %)	26.908 (48,0 %)

Tabela 1.2: V vzorec izbrani razredi v šolskem letu 2013/2014

Šolsko leto 2013/2014	Razred/letnik	Število oddelkov	Število učencev/ dijakov	Število fantov	Število deklet
	6. razred	115	2328	1149 (49,4%)	1179 (50,6%)
	8. razred	115	2386	1212 (50,8%)	1174 (49,2%)
	1. letnik gimnazije	31	n. p. ²	n. p. ²	n. p. ²
	1. letnik srednje tehniške in strokovne šole	38	n. p. ²	n. p. ²	n. p. ²
	1. letnik srednje poklicne šole	28	n. p. ²	n. p. ²	n. p. ²
	1. letnik nižje poklicne šole	6	n. p. ²	n. p. ²	n. p. ²
	Skupaj	333	n.p. ²	n. p. ²	n. p. ²

² Oznaka n. p. pomeni, da o opazovani populaciji nimamo točnega podatka. Vpisni podatki za srednje šole so namreč vsebovali le skupno število dijakov v vseh oddelkih posameznega programa določene srednje šole in ne dejanskega števila dijakov v posameznem oddelku, izbranem v vzorec.

IZVEDBA TERENSKÉ FAZE RAZISKAVE IN PRIPRAVA KONČNE BAZE

Ravnatelje šol, izbranih v vzorec, smo zaprosili za sodelovanje pri raziskavi. Nekaj šol (skupaj 17) oz. razredov je iz različnih razlogov sodelovanje zavrnilo že na začetku. Pred izvedbo terenske faze raziskave smo se s svetovalnimi delavci oz. učitelji računalništva tistih šol, ki so privolile v sodelovanje, dogovorili o pogojih, ki morajo biti izpolnjeni, ter jim posredovali natančna navodila za uspešno izvedbo anketiranja.

Spletno anketiranje je potekalo s pomočjo spletnega orodja 1KA oziroma EnKlikAnketa, odprtokodne programske opreme za spletno anketiranje. 1KA je brezplačno orodje za izdelavo spletnih anket in nastaja na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani v okviru Centra za družboslovno informatiko (1). Učenci so spletno anketo izpolnjevali na šolskih računalnikih, v računalniških učilnicah ali knjižnicah izbranih šol. Da v fazi izvedbe spletnega anketiranja ne bi prihajalo do nepotrebnih težav zaradi tehničnih omejitev, smo učitelje, ki so bili na posamezni šoli zadolženi za izvedbo ankete, prosili, naj pred začetkom anketiranja preverijo delovanje spletnega naslova, na katerem je bila anketa. Če so se pojavile težave pri dostopanju, so nam učitelji to sporočili, tako da smo tehnične težave lahko tudi pravočasno rešili in bili na dan začetka izvajanja anketiranja v celoti pripravljeni. Na žalost pa so nam jo ravno v začetku izvajanja terenske faze ankete zagodile izredne vremenske razmere (žled), ki so zajele Slovenijo in so povzročile, da je veliko šol ostalo brez električne energije in/ali dostopa do interneta. Te izredne vremenske razmere so nas prisilile, da smo terensko fazo izvajanja ankete iz predvidenega enega tedna razpotegnili v dva, tako da je lahko večina šol uspešno izvedla anketiranje. Nekaj šol z območja, kjer

so bile izredne vremenske razmere najhujše, pa je bilo prisiljeno odpovedati sodelovanje v raziskavi. Končna stopnja sodelovanja (glede na št. oddelkov) je bila tako 92,7-odstotna. Izvedba raziskave s pomočjo spletne ankete nam je omogočila, da smo v spletni vprašalnik vgradili večje število kontrol, kot so npr. zaloge vrednosti posameznih vprašanj ipd. Zaradi tega kontrola vprašalnikov, ki se je v preteklih raziskavah izvajala naknadno, ni bila potrebna, odpadel pa je tudi vnos vprašalnikov v bazo, saj so jih »vnesli« že učenci sami. Ker je šlo tako pri vprašalniku na papirju kot tudi pri spletni anketi za samoanketiranje, posebne adaptacije vprašanj zaradi novega načina anketiranja niso bile potrebne.

V nadaljevanju smo iz spletne baze izločili tiste vprašalnike, pri katerih je manjkala več kot polovica odgovorov. Tako zbrane podatke smo nato pripravili po mednarodni metodologiji in jih posredovali v mednarodni center na Norveškem, da so zbrane podatke prečistili skladno z mednarodno določenimi pravili. Pri tem so izločili še vprašalnike oz. zapise tistih učencev, ki po starosti niso ustrezali zahtevanemu vzorcu ali za katere v bazi ni bilo podatkov. Iz osnovne baze so v mednarodnem centru na Norveškem tako izločili 428 mladostnikov, pri katerih je manjkal spol ali razred ali pa je bila starost izven zahtevanega obsega oziroma se ni ujemala z razredom, ki ga učenec obiskuje. Končna baza tako obsega 4997 mladostnikov (tabela 1.3 in tabela 1.4) in je osnova za vse v nadaljevanju izvedene analize za leto 2014.

Tabela 1.3: Končna struktura baze po starosti in spolu (HBSC, 2014)

Starost		Fantje	Dekleta	Skupaj
HBSC 2014	11 let	n	835	798
		%	34,2	31,4
	13 let	n	862	872
		%	35,3	34,3
	15 let	n	744	871
		%	30,5	34,3
	Skupaj	n	2441	2541
		%	100	100

Tabela 1.4: Končna struktura prečiščene baze po spolu (HBSC, 2014)

Spol		Število (n)	Delež (%)
HBSC 2014	fantje	2449	49,0
	dekleta	2548	51,0
	Skupaj	4997	100

METODOLOGIJA IZVEDENIH ANALIZ

Vse analize v tej publikaciji smo izvedli na prečiščeni bazi. Podatke smo analizirali s programom SPSS 21.

Najprej smo na podatkih, zbranih v letu 2014, s pomočjo dvo- in trirazsežnih kontingenčnih tabel ugotavljali porazdelitve skupin mladostnikov za izbrane kazalnike posameznih vsebinskih sklopov glede na spol in starost. Nato pa smo opazovali še porazdelitve med posameznima letoma izvedbe raziskave, pri čemer smo posamezno leto primerjali zgolj s preteklim letom raziskave, in sicer leto 2002 z letom 2006, leto 2006 z letom 2010 ter leto 2010 z letom 2014. Za ugotavljanje povezanosti med izbranimi spremenljivkami smo uporabili test hi-kvadrat (χ^2), ki nam omogoča sklepanje iz vzorca na populacijo. Za analizo povprečij pa smo uporabili enosmerno analizo variance (angl. Oneway Anova), s pomočjo katere smo ugotavljali, ali se skupine med sabo statistično značilno razlikujejo. Za raven značilnosti smo vzeli vrednost statistične značilnosti $p \leq 0,05$ (v celotni publikaciji statistično značilne razlike navajamo kot *pomembne razlike*).

V nadaljevanju smo v vsakem od posameznih vsebinskih sklopov s pomočjo Cochran-Armitage testom trenda ugotavljali, ali za izbrane kazalnike obstaja trend v obdobju od leta 2002 do leta 2014. Ker SPSS ne omogoča neposrednega izračuna Cochran-Armitage testa trenda,

smo tega izračunali na osnovi linearne povezanosti (angl. Linear-by-linear association), ki izhaja iz tabele hi-kvadrat testa in omogoča izračun Cochran-Armitage statistike (2). Za raven značilnosti smo tudi tu vzeli vrednost statistične značilnosti $p \leq 0,05$.

VSEBINSKI SKLOPI

Mednarodni vprašalnik obsega niz obveznih vprašanj o demografskih, vedenjskih in psihosocialnih vidikih zdravja. Poleg teh lahko sodelujoče države dodajo še določeno število opcijskih vprašanj, s pomočjo katerih lahko natančneje opazujemo posamezna vsebinska področja.

Obvezna vprašanja obsegajo naslednja vsebinska področja: demografijo, prehranske navade, vprašanja o hujšanju in telesni samopodobi, telesni dejavnosti, sedečih vedenjih, tveganih vedenjih, spolnem zdravju, poškodbah in nasilju, družini, vrstnikih, šoli, zdravju in počutju ter družbenih neenakostih. V primerjavi z zadnjo raziskavo, izvedeno leta 2010, so bila v letu 2014 nekatera vprašanja nekoliko spremenjena, druga pa so bila v letu 2014 mladostnikom postavljena prvič. Nekoliko spremenjena so bila vprašanja, s katerimi tvorimo lestvico Family Affluence Scale (FAS), vprašanja o komunikaciji s starši, pitju sladkih pijač, pitju alkoholnih pijač v zadnjih 30 dneh, uporabi konoplje,

spolnosti ter komunikaciji in druženju z vrstniki. Nova pa so bila vprašanja o zajtrkovanju/večerjanju s starši, pitju alkoholnih pijač, starosti ob prvi uporabi konoplje, najresnejši poškodbi v zadnjih 12 mesecih, spletnem trpinčenju, komunikaciji z družinskimi člani in s prijatelji ter njihovi podpori, elektronski komunikaciji s prijatelji preko različnih medijev, večernem druženju s prijatelji, podpori učiteljev ter državi rojstva očeta in mame.

V Sloveniji smo v raziskavi, izvedeni v letu 2014, kot dodatna vsebinska področja iz opcijskih nizov mednarodnih vprašanj vključili vprašanja o telesni dejavnosti, počutju, spalnih navadah, duševnem zdravju – vprašalnik prednosti in slabosti (angl. SDQ – Strengths and difficulties Questionnaire), o tveганиh vedenjih ter poškodbah. Dodatno pa smo v vprašalnik vključili še nekatera nacionalna vprašanja s področja tveганиh vedenj, o uživanju brezalkoholnih negaziranih pijač ter energijskih pijač, o dnevni pogostosti različnih oblik druženja z vrstniki, o kvaliteti življenja (KIDSCREEN) in o občutjih žalosti in depresivnosti ter samomorilnosti.

V tej publikaciji bomo prikazali osnovne preglede izbranih kazalnikov izbranih vedenj, povezanih z zdravjem, po naslednjih vsebinskih področjih:

demografija:

- tip družine
- sorojenci
- nacionalna raznolikost
- zaposlenost staršev
- denarno blagostanje družine

družina, šola, prijatelji:

- družina
- šola
- prijatelji

zdravstveni izidi:

- samoocena zdravja
- zadovoljstvo z življenjem
- psihosomatski simptomi
- občutki depresivnosti
- samomorilne misli
- poškodbe
- odnos do telesa in diet

življenjski slog:

- prehranske navade
- skrb za zobe
- spanje
- telesna dejavnost
- sedeča vedenja

tvegana vedenja:

- tobak
- alkohol
- nasilje
- konoplja
- spolnost

Rezultati v posameznih vsebinskih sklopih so prikazani glede na *spol* in *starost* (11, 13 in 15 let) ter glede na posamezno *leto izvedbe raziskave*.

V vzorec je bilo v letu 2002 vključenih 3956 mladostnikov (50,5 % fantov in 49,5 % deklet), v letu 2006 je bilo vključenih 5130 mladostnikov (49,9 % fantov in 50,1 % deklet), v letu 2010 je bilo vključenih 5436 mladostnikov (50,9 % fantov in 49,1 % deklet), v letu 2014 pa je bilo vključenih 4997 mladostnikov (49,0 % fantov in 51,0 % deklet).

STRUKTURA POSAMEZNIH POGLAVIJ

V nadaljevanju publikacije je vsako poglavje sestavljeno iz podpoglavij, v katerih so predstavljeni najprej podatki iz raziskave, izvedene v letu 2014, nato pa še trendi v obdobju od leta 2002 do leta 2014. Če za posamezen kazalnik ni možen prikaz po posameznih starostnih skupinah, ker je bilo vprašanje zastavljeno zgolj 15-letnikom, je to navedeno pri posameznem kazalniku. Tudi če prikaz trendov znotraj posameznega podpoglavja ali kazalnika ni možen zaradi različnih razlogov (npr. različna vprašanja v posameznih letih raziskave, vprašanje se prvič pojavi v kasnejših letih izvedbe raziskave in ne že v letu 2002 ipd.), je to posebej navedeno pri posameznem podpoglavju oziroma kazalniku.

Tabele, v katerih so predstavljeni podatki v obdobju 2002–2014, prikazujejo trend za celotno obdobje ter dodatno tudi statistično značilne razlike glede na preteklo leto izvedbe raziskave.

SUMARNIK

Zadnje poglavje te publikacije predstavlja sumarnik, v katerem so po posameznih vprašanjih po starosti in spolu pregledno prikazani rezultati raziskave Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju 2014. Vsote deležev pri določenih skupinah se zaradi zaokroževanja na decimalke lahko razlikujejo (npr. delež lahko presega 100 %) (3). Prav tako lahko zaradi zaokroževanja prihaja do manjših razlik med deleži v posameznih vsebinskih sklopih in sumarniku.

Literatura

1. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, EnKlikAnketa (1KA). Pridobljeno 10. 03 . 2015 s spletne strani:
<https://www.1ka.si/>.
2. Agresti A. Categorical Data Analysis 2nd ed.. New York: Wiley, 2002.
3. Bottomely H. May not sum to total due to rounding: the probability of rounding errors. Pridobljeno 04. 05. 2015 s spletne strani:
<http://www.se16.info/hgb/rounding.pdf>.

2. SOCIODEMOGRAFSKI KAZALNIKI

Helena Jeriček Klanšček, Karmen Britovšek

Ključni povzetki

TIP DRUŽINE

- 79,9 % mladostnikov v Sloveniji živi v dvostarševski družini, 12,7 % v enostarševski in 6 % v rekonstruirani družini.
- V obdobju 2002–2014 se je zvišal delež mladostnikov, ki živijo v enostarševski ali v rekonstruirani družini, delež mladostnikov, ki živijo v dvostarševski družini, pa se je znižal.

SOROJENCI

- 78 % mladostnikov ima enega ali dva sorojenca, 9,4 % jih ima tri ali več, 12,5 % mladostnikov pa je edincev.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež mladostnikov, ki imajo enega ali dva sorojenca in zvišal delež mladostnikov, ki imajo tri ali več sorojencev.

NACIONALNA RAZNOLIKOST

- 95,4 % mladostnikov, 87,3 % njihovih očetov in 88,3 % njihovih mam je rojenih v Sloveniji.

ZAPOSLENOST STARŠEV

- 82,4 % mladostnikov poroča o zaposlenosti obeh staršev, 15,6 % pa jih poroča o brezposelnosti enega od staršev.
- V obdobju 2002–2014 se kaže trend upadanja deleža mladostnikov, ki imajo zaposlena oba starša, in trend naraščanja deleža mladostnikov, ki imajo zaposlenega samo enega izmed staršev.

DENARNO BLAGOSTANJE DRUŽINE

- 62,8 % mladostnikov ocenjuje, da je denarno blagostanje njihove družine nadpovprečno, 29 %, da je povprečno, 8,3 % pa jih ocenjuje, da je denarno blagostanje njihove družine podpovprečno.
- V obdobju 2002–2014 je upadal delež mladostnikov, ki ocenjujejo, da je denarno blagostanje njihove družine nadpovprečno, medtem ko je naraščal delež mladostnikov, ki ocenjujejo, da je denarno blagostanje njihove družine povprečno ali podpovprečno.

Če starost ni posebej opredeljena, se podatki nanašajo na 11-, 13- in 15-letnike skupaj. Če spol ni posebej opredeljen, podatki veljajo za oba spola.

Sociodemografski kazalniki so pomembni za poznavanje socialnih, družbenih in demografskih značilnosti preučevane populacije, poleg tega pa pomembno vplivajo na zdravje in večino z zdravjem povezanih vedenj. Tako je npr. družina ena najpomembnejših socialnih skupin, saj se v njej oblikujejo najpomembnejši socialni odnosi. V družini posameznik razvija vrednostni odnos do sebe in sveta, preko odnosov s starši, sorojenci in drugimi družinskimi člani zadovoljuje svoje potrebe, razvija spretnosti, ki so potrebne za razvijanje odnosov z drugimi, itd. (1, 2). Znotraj družine ima poleg družinskih odnosov pomembno vlogo tudi socialnoekonomski položaj družine, ki vključuje izobrazbo, poklic, zaposlenost in finančni položaj staršev. Ugoden socialnoekonomski položaj družine je dobra predispozicija za ugoden razvoj posameznika in njegovega zdravja. Vendar pri tem ne smemo zanemariti tudi ostalih dejavnikov, ki prav tako pomembno vplivajo na razvoj posameznika.

V poglavju smo obravnavali nekatere sociodemografske kazalnike, kot so tip družine, število sorojencev, nacionalnost, finančni položaj družine in zaposlenost staršev. Trende za obdobje 2002–2014 smo prikazali tam, kjer je bilo to možno.

TIP DRUŽINE

Najvišji delež mladostnikov živi v dvostarševski družini (79,9 %), v enostarševski približno 12,7 %, v rekonstruirani družini pa 6 % mladostnikov (slika 2.1). S starostjo pomembno upada delež dvostarševskih družin – tako 15-letniki v najnižjem deležu navajajo, da živijo v dvostarševski družini (slika 2.1).

V obdobju 2002–2014 se je delež mladostnikov, ki živijo v enostarševski družini ali v rekonstruirani družini, zvišal; delež mladostnikov, ki živijo v dvostarševski družini, pa se je znižal (tabela 2.1).

SOROJENCI

Večina mladostnikov (78 %) ima enega ali dva sorojenca, 9,4 % jih ima tri ali več in 12,5 % mladostnikov je edincev (slika 2.1).

V obdobju 2002–2014 se delež mladostnikov – edincev ni pomembno spreminjal. Delež mladostnikov, ki imajo enega ali dva sorojenca se je v tem obdobju znižal, delež mladostnikov, ki imajo tri ali več sorojencev pa se je zvišal (tabela 2.1).

NACIONALNA RAZNOLIKOST

Večina mladostnikov (95,4 %) je rojenih v Sloveniji, ostala petina mladostnikov pa je rojenih izven Slovenije (BiH, Hrvaška, Srbija, Makedonija in drugo). Tudi večina (okoli 88 %) staršev mladostnikov je rojenih v Sloveniji (slika 2.1), pri čemer je v starostni skupini 11-letnikov največji delež staršev, ki so rojeni v Sloveniji (slika 2.1). Trendov pri teh kazalnikih ne moremo prikazati, ker so bila vprašanja uporabljena prvič leta 2014.

ZAPOSLENOST STARŠEV

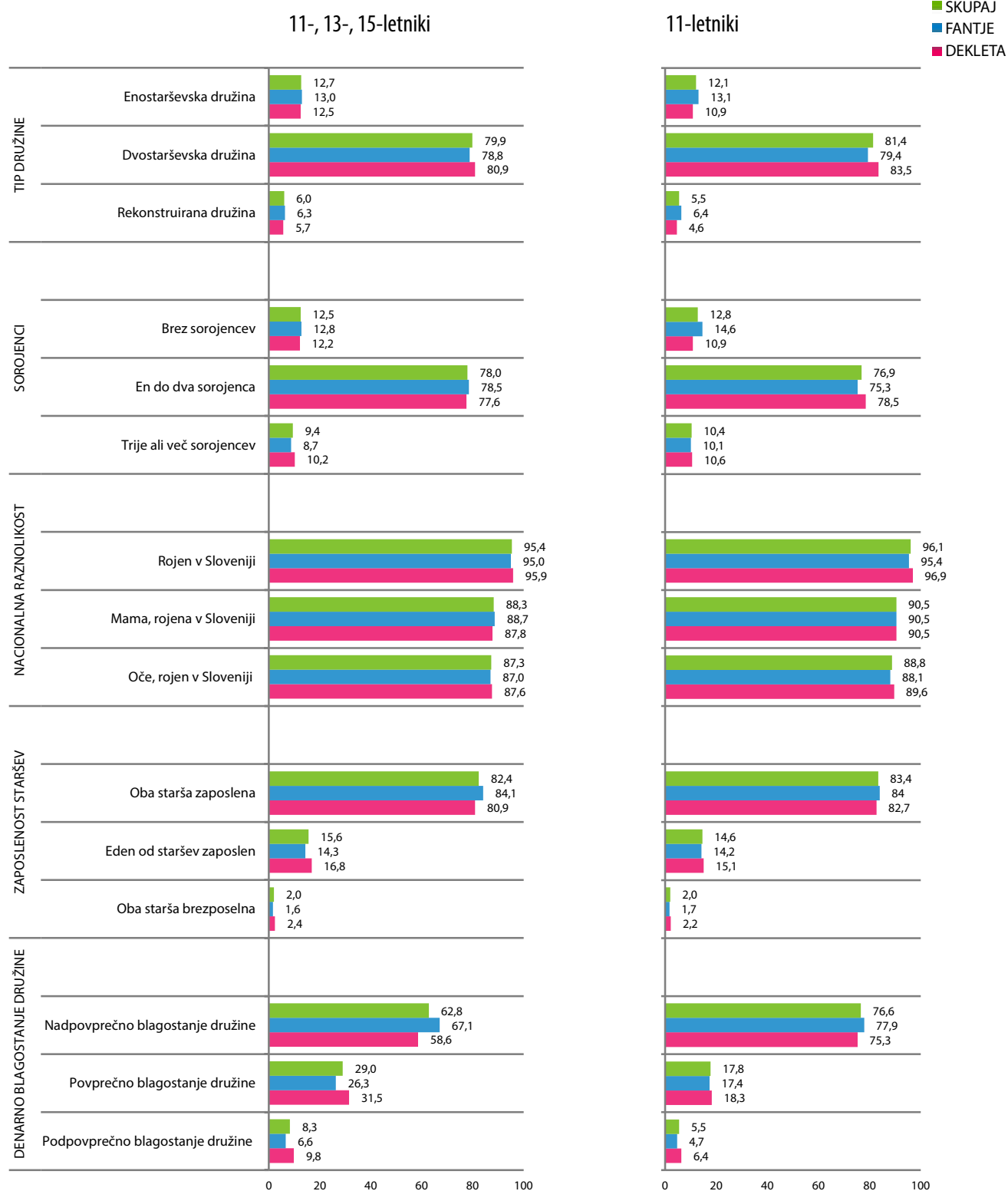
V Sloveniji je še vedno največ mladostnikov, ki imajo zaposlena oba starša (82,4 %), 15,6 % jih poroča, da je brezposeln eden od staršev, 2 % pa poročata o brezposelnosti obeh staršev (slika 2.1).

V obdobju 2002–2014 se kaže trend upadanja deleža mladostnikov, ki imajo zaposlena oba starša, in trend naraščanja deleža mladostnikov, ki imajo zaposlenega samo enega izmed staršev (tabela 2.1).

DENARNO BLAGOSTANJE DRUŽINE

Samooocena denarnega blagostanja družine kaže, da 62,8 % mladostnikov ocenjuje, da je denarno blagostanje njihove družine nadpovprečno, 29 %, da je povprečno, 8,3 % pa jih ocenjuje, da je denarno blagostanje njihove družine podpovprečno (slika 2.1). S starostjo pomembno upada delež mladostnikov, ki poročajo o nadpovprečnem denarnem blagostanju družine, in narašča delež mladostnikov, ki poročajo o povprečnem in podpovprečnem denarnem blagostanju družine (slika 2.1).

V obdobju 2002–2014 je upadal delež mladostnikov, ki ocenjujejo, da je denarno blagostanje njihove družine nadpovprečno, medtem ko je naraščal delež mladostnikov, ki ocenjujejo, da je denarno blagostanje njihove družine povprečno ali podpovprečno (tabela 2.1).

Slika 2.1: Demografski podatki za mladostnike, stare 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, v %) (HBSC, 2014) →

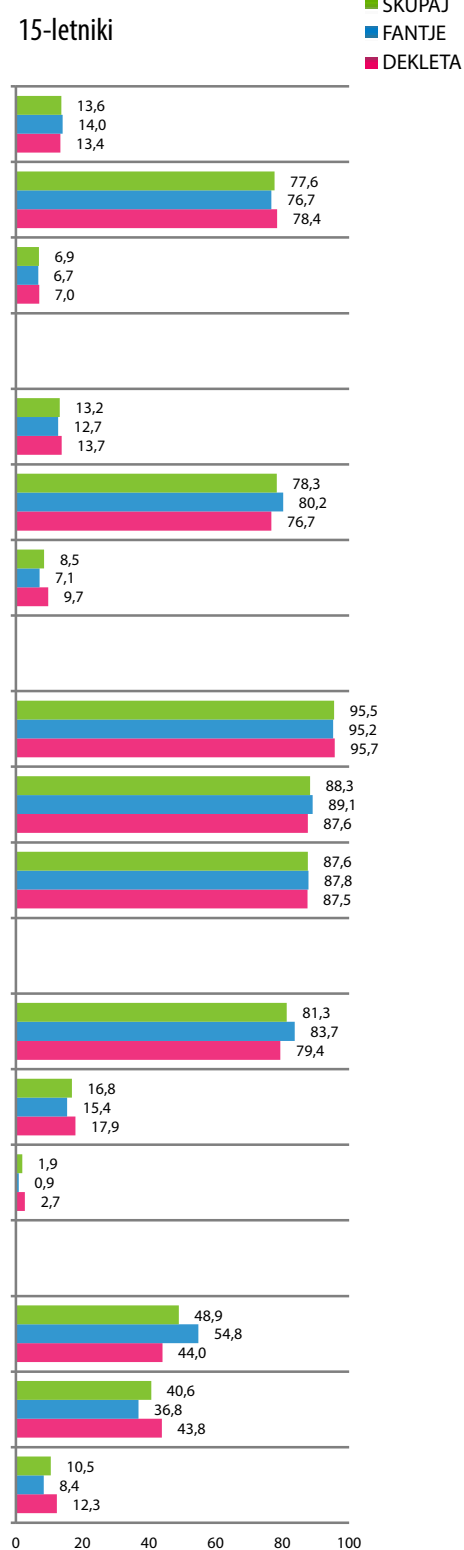
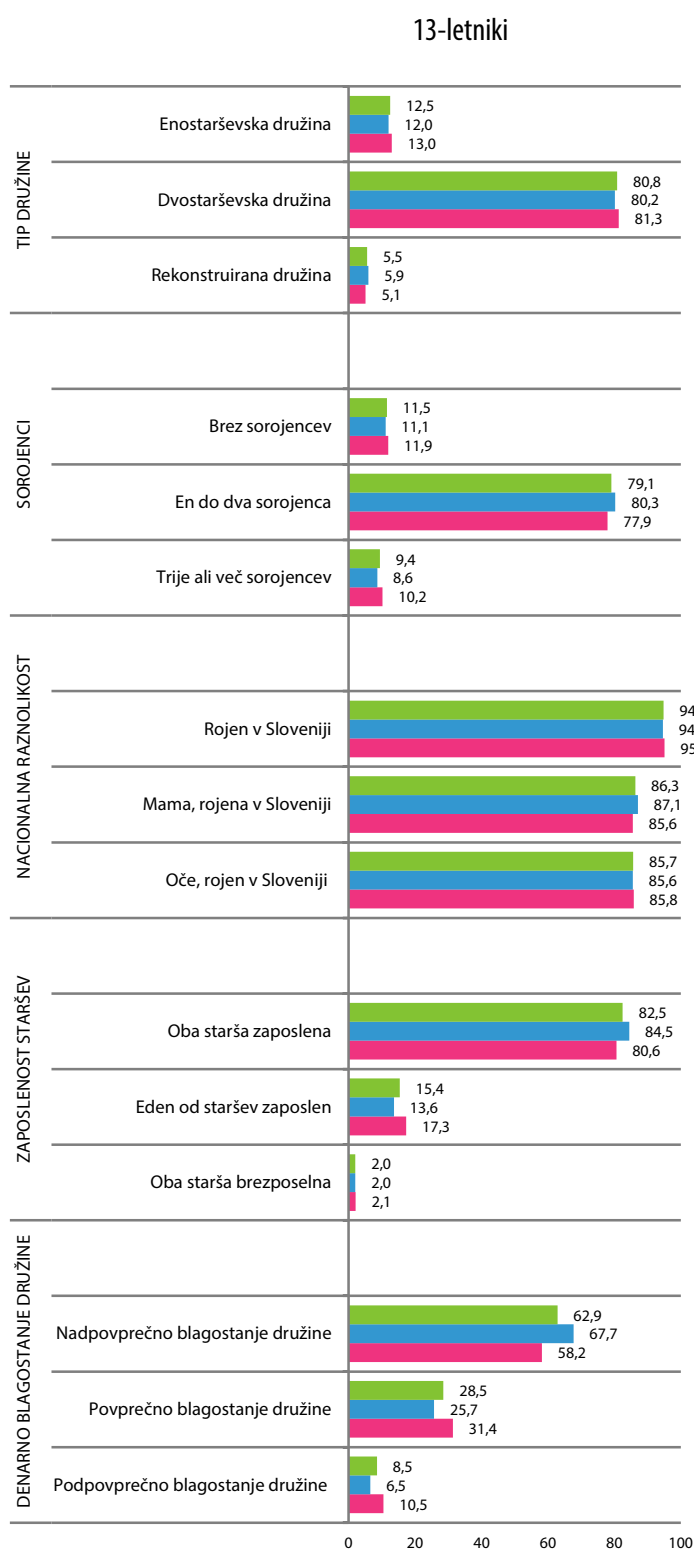

Tabela 2.1: Demografski podatki za mladostnike, stare 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Enostarševska družina												
2002	8,8	8,7	8,6	9,1	8,4	7,7	8,6	9,3	9,1	9,8	8,5	8,8
2006	*10,2	8,3	*10,7	*11,7	*10,6	8,3	*12,0	11,6	9,8	8,4	9,5	11,7
2010	10,9	9,5	10,1	13,2	11,4	8,8	10,0	*15,4	10,5	10,1	10,3	11,1
2014	*12,7	*12,1	*12,5	13,6	13,0	*13,1	12,0	14,0	*12,5	10,9	13,0	13,4
p trend	< 0,001	0,001	0,002	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,145	0,003	< 0,001	0,245	0,003	0,026
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑		↑	↑		↑	↑
Dvostarševska družina												
2002	86,9	87,2	87,1	86,2	87,7	88,8	87,8	86,1	86,1	85,6	86,5	86,3
2006	*84,5	86,5	*84,0	*82,8	*84,7	87,2	*83,8	83,1	84,2	85,8	84,3	82,5
2010	*82,8	85,2	83,3	*80,0	*82,2	85,2	83,5	*78,0	83,4	85,2	83,1	82,0
2014	*79,9	*81,4	*80,8	77,6	*78,8	*79,4	80,2	76,7	*80,9	83,5	81,3	78,4
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,213	0,005	< 0,001
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓
Rekonstruirana družina												
2002	3,7	3,4	3,7	4,2	3,4	2,8	3,4	4,1	4,1	4,0	4,0	4,4
2006	4,2	3,9	4,1	4,7	3,4	2,9	3,1	4,3	5,1	4,9	5,1	5,1
2010	*5,5	4,6	*5,6	*6,3	*5,5	*5,2	*5,4	6,0	5,4	3,9	5,8	6,6
2014	6,0	5,5	5,5	6,9	6,3	6,4	5,9	6,7	5,7	4,6	5,1	7,0
p trend	< 0,001	0,003	0,003	0,001	< 0,001	< 0,001	0,002	0,012	0,020	0,903	0,261	0,026
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑			↑
Brez sorojencev												
2002	12,7	14,1	11,7	11,9	13,3	14,8	12,5	12,4	12,0	13,5	10,9	11,3
2006	12,6	12,0	13,5	12,4	12,7	11,9	13,4	12,7	12,6	12,0	13,6	12,1
2010	11,7	11,7	11,6	11,8	11,7	12,2	11,0	11,8	11,8	11,3	12,2	11,8
2014	12,5	12,8	11,5	13,2	12,8	14,6	11,1	12,7	12,2	10,9	11,9	13,7
p trend	0,544	0,279	0,422	0,387	0,440	0,985	0,190	0,987	0,932	0,104	0,872	0,220
trend												
En do dva sorojenca												
2002	80,5	78,7	80,8	82,6	79,8	78,2	80,0	81,7	81,2	79,3	81,5	83,4
2006	*78,3	78,1	78,1	*78,7	79,1	78,8	78,0	80,8	*77,5	77,4	78,2	*76,8
2010	78,6	78,0	78,3	79,5	78,0	77,6	77,5	79,2	79,1	78,4	79,2	79,7
2014	78,0	76,9	79,1	78,3	78,5	75,3	80,3	80,2	77,6	78,5	77,9	76,7
p trend	0,018	0,230	0,391	0,034	0,230	0,136	0,839	0,405	0,032	0,858	0,162	0,040
trend	↓			↓					↓			↓
Trije ali več sorojencev												
2002	6,8	7,1	7,5	5,5	6,9	7,0	7,5	5,8	6,8	7,2	7,6	5,2
2006	*9,1	*10,0	8,4	*8,9	8,2	9,2	8,6	6,6	*9,9	*10,6	8,2	*11,2
2010	9,7	10,3	10,1	8,7	*10,3	10,2	11,5	9,0	9,1	10,3	8,7	8,5
2014	9,4	10,4	9,4	8,5	8,7	10,1	*8,6	7,1	10,2	10,6	10,2	9,7
p trend	< 0,001	0,003	0,032	0,036	0,008	0,033	0,236	0,196	0,002	0,043	0,067	0,124
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑			↑	↑		
Oba starša zaposlena												
2002	88,9	91,6	87,7	86,9	89,9	92,5	88,9	87,7	87,9	90,5	86,5	86,1
2006	*85,1	*86,1	85,8	*82,8	*85,5	*86,0	87,3	*82,6	*84,6	*86,2	84,4	83,0
2010	84,9	87,2	84,4	83,1	85,8	87,3	85,6	84,5	84,0	87,0	83,2	81,7
2014	*82,4	*83,4	82,5	81,3	84,1	84,0	84,5	83,7	*80,9	*82,7	80,6	79,4
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,002	< 0,001	< 0,001	0,010	0,208	< 0,001	< 0,001	0,003	0,003
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Eden od staršev zaposlen												
2002	9,3	7,1	10,5	10,8	8,4	6,3	9,2	10,3	10,3	8,1	11,7	11,3
2006	*13,2	*12,2	*13,0	*14,5	*12,5	*12,6	11,4	13,9	*13,9	*12,0	14,8	15,1
2010	13,3	11,8	13,6	14,5	12,5	11,6	12,3	13,7	14,1	11,9	15,0	15,3
2014	*15,6	*14,6	15,4	16,8	14,3	14,2	13,6	15,4	*16,8	15,1	17,3	17,9
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,011	0,025	< 0,001	< 0,001	0,006	0,003
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Oba starša brezposelna												
2002	1,8	1,3	1,8	2,3	1,7	1,2	1,9	2,1	1,8	1,4	1,7	2,7
2006	1,7	1,6	1,1	2,7	2,0	1,5	1,3	3,4	1,5	1,8	0,9	1,9
2010	1,8	1,1	*2,0	2,4	1,7	1,1	2,2	*1,8	2,0	1,1	1,8	3,0
2014	2,0	*2,0	2,0	1,9	1,6	1,7	2,0	0,9	2,4	2,2	2,1	2,7
p trend	0,486	0,319	0,263	0,321	0,550	0,534	0,593	0,027	0,103	0,431	0,287	0,590
trend								↓				
Nadpovprečno blagostanje družine												
2002	80,2	90,5	79,8	66,7	82,4	91,0	81,9	71,6	78,1	90,1	77,7	61,5
2006	*67,8	*78,4	*69,5	*54,3	*72,0	*80,6	*74,6	*60,1	*63,6	*76,4	*64,4	*48,6
2010	69,4	78,8	70,1	*59,1	72,4	80,8	74,0	62,3	*66,2	76,9	65,9	*55,9
2014	*62,8	76,6	*62,9	*48,9	*67,1	77,9	*67,7	*54,8	*58,6	75,3	*58,2	*44,0
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Povprečno blagostanje družine												
2002	15,7	6,9	16,7	26,5	14,2	6,3	15,2	23,6	17,2	7,4	18,2	29,7
2006	*26,1	*16,8	*25,0	*37,4	*22,8	*15,0	20,6	*33,4	*29,4	*18,5	*29,3	*41,5
2010	*24,2	15,8	25,0	*31,8	22,0	14,1	22,2	29,9	*26,4	17,5	27,9	*33,7
2014	*29,0	17,8	*28,5	*40,6	*26,3	17,4	25,7	*36,8	*31,5	18,3	31,4	*43,8
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Podpovprečno blagostanje družine												
2002	4,1	2,6	3,5	6,7	3,5	2,7	2,9	4,8	4,8	2,5	4,1	8,8
2006	*6,1	*4,8	*5,5	8,2	*5,2	4,5	4,7	6,6	*7,0	*5,1	*6,3	9,9
2010	6,5	5,4	4,9	9,1	5,5	5,1	3,8	7,8	7,4	5,7	6,2	10,4
2014	*8,3	5,5	*8,5	10,5	6,6	4,7	*6,5	8,4	*9,8	6,4	*10,5	12,3
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,001	< 0,001	0,053	0,003	0,008	< 0,001	0,001	< 0,001	0,038
trend	↑	↑	↑	↑	↑		↑	↑	↑	↑	↑	↑

* Statistično značilna razlika glede na raziskavo, izvedeno pred tem

Opis kazalnikov

TIP DRUŽINE

Enostarševska družina: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje, s kom živijo, odgovorili, da živijo samo z mamo ali samo z očetom (vsi možni odgovori: mama; oče; mačeha ali očetova partnerka; očim ali mamin partner; babica ali stara mama; dedek ali stari oče; živim v rejniškem domu ali zavodu; večino časa živim z nekom drugim ali nekje drugje (napiši)).

Dvostarševska družina: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje, s kom živijo, odgovorili, da živijo z mamo in očetom (vsi možni odgovori: mama; oče; mačeha ali očetova partnerka; očim ali mamin partner; babica ali stara mama; dedek ali stari oče; živim v rejniškem domu

ali zavodu; večino časa živim z nekom drugim ali nekje drugje (napiši)).

Rekonstruirana družina: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje, s kom živijo, odgovorili, da živijo z mamo in očimom ali z očetom in mačeho (vsi možni odgovori: mama; oče; mačeha ali očetova partnerka; očim ali mamin partner; babica ali stara mama; dedek ali stari oče; živim v rejniškem domu ali zavodu; večino časa živim z nekom drugim ali nekje drugje (napiši)).

SOROJENCI

Brez sorojencev: Delež mladostnikov, ki so pri vprašanju: »Koliko bratov in sester živi v tem domu, kjer živiš večino časa (vključno s polbrati/polsestrami, z otroki očetove partnerke ali otroki materinega partnerja, s posvojenci/

posvojenkami, z rejenci/rejenkami)?« navedli nič bratov/sister.

En do dva sorojenca: Delež mladostnikov, ki so pri vprašanju: »Koliko bratov in sester živi v tem domu, kjer živiš večino časa (vključno s polbrati/polsestrami, z otroki očetove partnerke ali otroki materinega partnerja, s posvojenji/posvojenkami, z rejenci/rejenkami)?« navedli 1–2 brata/sestri.

Trije ali več sorojencev: Delež mladostnikov, ki so pri vprašanju: »Koliko bratov in sester živi v tem domu, kjer živiš večino časa (vključno s polbrati/polsestrami, z otroki očetove partnerke ali otroki materinega partnerja, s posvojenji/posvojenkami, z rejenci/rejenkami)?« navedli 3 ali več bratov /sester.

NACIONALNA RAZNOLIKOST

Rojen v Sloveniji: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »V kateri državi si bil/-a rojen/-a?« odgovorili z odgovorom Slovenija (vsi možni odgovori: Slovenija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija Makedonija, druga država (napiši)).

Mama, rojena v Sloveniji: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »V kateri državi je bila rojena tvoja mama?« odgovorili z odgovorom Slovenija (vsi možni odgovori: Slovenija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija Makedonija, druga država (napiši)).

Oče, rojen v Sloveniji: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »V kateri državi je bil rojen tvoj oče?« odgovorili z odgovorom Slovenija (vsi možni odgovori: Slovenija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija Makedonija, druga država (napiši)).

ZAPOSLENOST STARŠEV

Oba starša zaposlena: Delež mladostnikov, ki so na obe vprašanji: »Ali ima tvoj oče službo?« in: »Ali ima tvoja mama službo?« odgovorili z da (vsi možni odgovori: da; ne; ne vem; nimam stikov; ne poznam; je umrl).

Eden od staršev zaposlen: Delež mladostnikov, ki so na eno izmed vprašanj: »Ali ima tvoj oče službo?« in: »Ali ima tvoja mama službo?« odgovorili z da, na drugo pa z ne (vsi možni odgovori: da; ne; ne vem; nimam stikov; ne poznam; je umrl).

Oba starša brezposelna: Delež mladostnikov, ki so na obe vprašanji: »Ali ima tvoj oče službo?« in: »Ali ima tvoja mama službo?« odgovorili z ne (vsi možni odgovori: da; ne; ne vem; nimam stikov; ne poznam; je umrl).

DENARNO BLAGOSTANJE DRUŽINE

Nadpovprečno blagostanje družine: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kaj meniš, kako dobro denarno gre tvoji družini?« odgovorili zelo dobro ali še kar dobro (vsi možni odgovori: zelo dobro; še kar dobro; povprečno; ne preveč dobro; sploh ne dobro).

Povprečno blagostanje družine: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kaj meniš, kako dobro denarno gre tvoji družini?« odgovorili povprečno (vsi možni odgovori: zelo dobro; še kar dobro; povprečno; ne preveč dobro; sploh ne dobro).

Podpovprečno blagostanje družine: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kaj meniš, kako dobro denarno gre tvoji družini?« odgovorili ne preveč dobro ali sploh ne dobro (vsi možni odgovori: zelo dobro; še kar dobro; povprečno; ne preveč dobro; sploh ne dobro).

Literatura

1. Tomori M. Knjiga o družini. Ljubljana: EWO, 1994.
2. Kobolt A. Uvod v tematsko številko – družina. Socialna pedagogika 2012; 4: 319-21.

3. DRUŽINA, ŠOLA, PRIJATELJI

Vesna Pucelj

Ključni povzetki

DRUŽINA

- 84,6 % mladostnikov lahko komunicira z mamo o stvareh, ki jih resnično težijo in 67,2 % mladostnikov lahko komunicira z očetom o stvareh, ki jih resnično težijo.
- S starostjo mladostniki težje komunicirajo s starši.
- Z očetom se fantje lažje pogovarjajo kot dekleta.
- Podporo družine mladostniki ocenjujejo s povprečno oceno 5,6 (na lestvici od 1 do 7, najvišja možna ocena je bila 7).

ŠOLA

- 30,4 % mladostnikom je šola všeč, najbolj 15-letnikom.
- Dekletom je šola bolj všeč, pogosteje menijo, da razrednik bolje ocenjuje njihovo delo za šolo, so pa z delom za šolo bolj obremenjene.
- S starostjo obremenjenost z delom za šolo raste, mnenje o razrednikovi oceni dela za šolo pa pada. Podpora sošolcev in učiteljev je visoka v vseh starostnih skupinah, tako pri fantih kot pri dekletih.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež mladostnikov, ki jim je šola všeč, v obeh mlajših skupinah, izjema so 15-letniki. Prav tako se je znižal delež fantov, ki so bolj obremenjeni z delom za šolo, delež deklet pa se je zvišal. Zvišal se je tudi delež mladostnikov, ki ocenjujejo, da razrednik dobro ocenjuje njihovo delo za šolo.

PRIJATELJI

- Podpora prijateljev je visoka, pri dekletih nekoliko višja kot pri fantih.
- Vsak tretji mladostnik vsakodnevno komunicira preko elektronskih medijev s prijatelji, dekleta pogosteje kot fantje.
- S starostjo uporaba elektronskih medijev narašča. Prav tako s starostjo narašča vsakodnevno druženje s prijatelji pred 8. uro zvečer in pozneje.

Če starost ni posebej opredeljena, se podatki nanašajo na 11-, 13- in 15-letnike skupaj. Če spol ni posebej opredeljen, podatki veljajo za oba spola.

Starši, vrstniki/prijatelji, učitelji in druge pomembne osebe imajo na mladostnika v času odraščanja velik vpliv, saj vplivajo na razvoj osebnosti, vrednot in vedenja, upoštevanje pravil, omogočajo socializacijo in učenje ter so lahko spodbuda za razvoj in oblikovanje zdravih navad, zdravega načina življenja in zadovoljstva v življenju. Kakovostna komunikacija z vrstniki/prijatelji, starši in učitelji ter njihova podpora pa tudi zadovoljstvo in občutek uspešnosti v šoli so pomembni varovalni dejavniki mladostnikovega zdravja (1–3). V tem poglavju opisujemo stanje v letu 2014 in trende v obdobju 2002–2014 za nekatere kazalnike šolskega okolja (všečnost šole, obremenjenost z delom za šolo, samoocena uspešnosti in podpora sošolcev). Ostale kazalnike šolskega (podpora učiteljev), družinskega (pogovarjanje s starši, podpora družine) in vrstniškega/prijateljskega okolja (podpora prijateljev, pogovarjanje in druženje z njimi) prikazujemo le za leto 2014, ker jih ne moremo primerjati s prejšnjimi leti, saj so novi ali pa toliko spremenjeni, da primerjava ni možna.

DRUŽINA

Večina mladostnikov (84,6 %) se lahko oz. zelo lahko pogovarja z mamo o stvareh, ki jih težijo, z očetom pa 67,2 % mladostnikov. Med fanti in dekleti ni pomembnih razlik pri pogovorih z mamo, pri pogovorih z očetom pa zaznavamo pomembne razlike, in sicer se fantje lažje pogovarjajo z očetom kot dekleta. S starostjo skupni deleži pomembno padajo pri obeh kazalnikih (slika 3.1).

Podporo družine mladostniki ocenjujejo s povprečno oceno 5,6 (mladostniki so podporo družine ocenjevali na lestvici od 1 do 7, najvišja možna ocena je bila 7), fantje so ocenili podporo pomembno višje (slika 3.2). Mladostniki so ocenjevali na lestvici od 1 do 5 tudi pogovore v družini. Povprečna vrednost pogovorov je bila ocenjena z oceno 4,1. In tudi tu ni pomembnih razlik med fanti in dekleti, niti znotraj starostnih skupin (slika 3.3).

ŠOLA

Šola je všeč manj kot tretjini mladostnikov (30,4 %). Med spoloma so pomembne razlike, in sicer je šola bolj všeč dekletom kot fantom. Tudi v skupinah 11- in 13-letnikov je šola bolj všeč dekletom kot fantom. Skupno je šola bolj všeč 15-letnikom in najmanj 13-letnikom. Med starostnimi skupinami so pomembne razlike pri kazalniku všečnosti šole, najvišji delež je pri 15-letnikih, najnižji pri 13-letnikih (slika 3.1). Po oceni mladostnikov jih je s šolo obremenjenih 46,7 %, dekleta pomembno bolj kot fantje, tudi v skupinah 13- in 15-letnikov. S starostjo obremenjenost z delom za šolo pomembno raste (slika 3.1). Sicer 76,1 % mladostnikov ocenjuje, da razrednik dobro oz. zelo dobro ocenjuje njihovo delo (trud) za šolo. Tudi tu so pomembne razlike med spoloma, delež je višji pri dekletih, tudi v

skupinah 11- in 13-letnikov. S starostjo mnenje o razrednikovi oceni dela za šolo pomembno pada (slika 3.1).

Podporo sošolcev in učiteljev so mladostniki ocenjevali na lestvici od 1 do 5, pri čemer je 5 najvišja možna ocena. Podporo sošolcev so mladostniki ocenili s povprečno vrednostjo 4,2. Dekleta so podporo ocenila s pomembno višjo oceno, tudi v skupinah 11- in 13-letnikov. Povprečna ocena podpore učiteljev je 3,8. Med spoloma skupno pomembnih razlik ni. Znotraj starostnih skupin se razlike med spoloma pojavijo pri 11- in 15-letnikih. Pri 11-letnikih so dekleta pomembno bolj ocenila podporo učiteljev, pri 15-letnikih pa fantje (slika 3.3).

V obdobju 2002–2014 se je delež mladostnikov, ki imajo radi šolo, pomembno znižal, tako skupno kot tudi pri 11- in 13-letnikih. Petnajstletnikom pa je šola bolj všeč, kot jim je bila v preteklih obdobjih. Mnenje mladostnikov o razrednikovi oceni dela za šolo se je v opazovanem obdobju pomembno zvišala skupno ter pri 15-letnikih skupaj in pri obeh spolih. Pri obremenjenosti z delom za šolo so razlike izrazitejše pri fantih, in sicer se je obremenjenost zmanjšala, tako skupno kot v vseh starostnih skupinah. Pomembno se je delež zvišal pri dekletih skupno ter pri 11- in 15-letnicah (tabela 3.1). Podpora sošolcev se je v vseh starostnih skupinah in pri obeh spolih pomembno zvišala (tabela 3.2).

PRIJATELJI

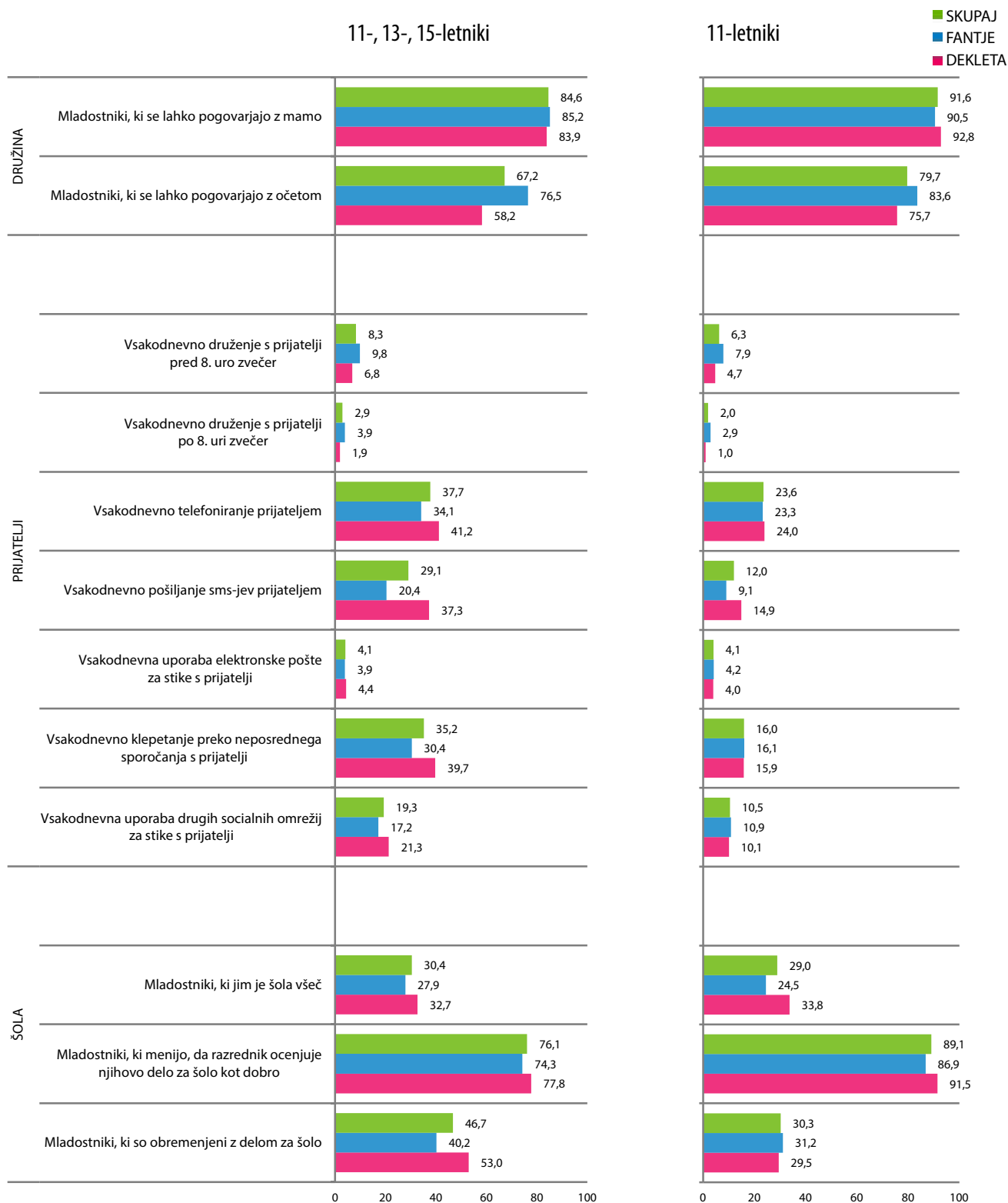
Podporo prijateljev so mladostniki ocenjevali na lestvici od 1 do 7, najvišja možna ocena je bila 7. Mladostniki so ocenili podporo prijateljev s povprečno oceno 5,3. S starostjo podpora prijateljev pomembno narašča. Dekleta so podporo prijateljev ocenila pomembno višje, tudi znotraj vseh starostnih skupin (slika 3.2). Pogostost

uporabe elektronskih medijev za povezovanje s prijatelji smo merili s petimi kazalniki ter pri tem upoštevali njihovo vsakodnevno uporabo. Podatki kažejo, da 37,7 % mladostnikov vsakodnevno telefonira, 35,2 % jih klepeta preko neposrednega/hipnega sporočanja,³ 29,1 % jih pošilja kratka sporočila,⁴ 19,3 % komunicira preko drugih socialnih omrežij in 4,1 % preko elektronske pošte. Pri vseh kazalnikih, razen pri uporabi elektronske pošte, so pomembne razlike med fanti in dekleti.

³ Neposredno sporočanje je vrsta spletne klepetalnice, ki omogoča prenos besedila v realnem času (npr. facebook, skype, viber).

⁴ Sistem kratkih sporočil (SMS – Short Message Service) je tehnologija na mobilnih telefonih in računalnikih.

Pri vseh kazalnikih dekleta pogosteje kot fantje uporabljajo elektronske medije za povezovanje s prijatelji. S starostjo uporaba elektronskih medijev narašča, razen elektronske pošte (slika 3.1). Vsakodnevno se s prijatelji pred 20. uro druži 8,3 % mladostnikov, po tej uri pa 2,9 %. Med spoloma so pomembne razlike, in sicer je delež mladostnikov, ki se družijo pred 8. uro zvečer in pozneje, pri fantih višji kot pri dekletih. S starostjo druženje s prijatelji pomembno narašča (slika 3.1).

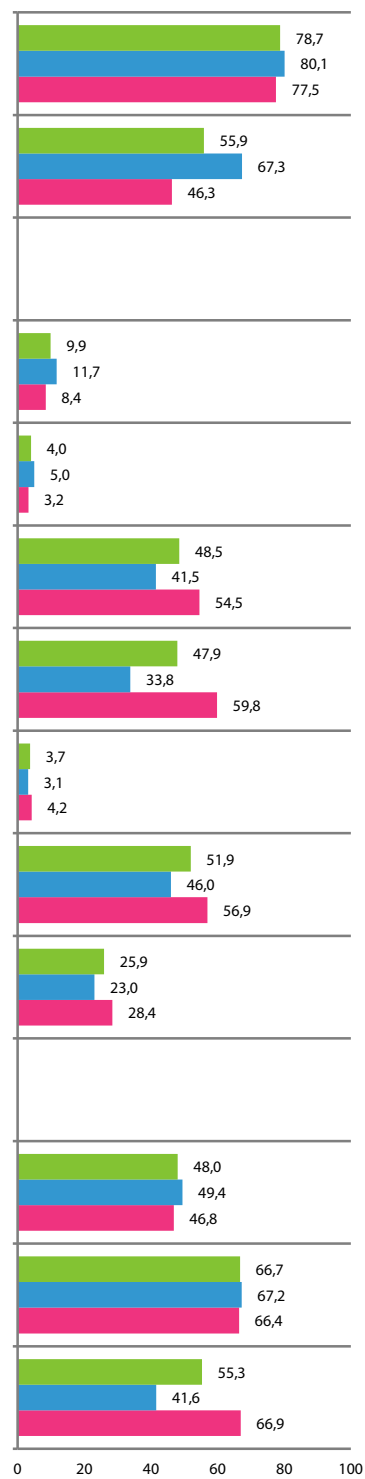
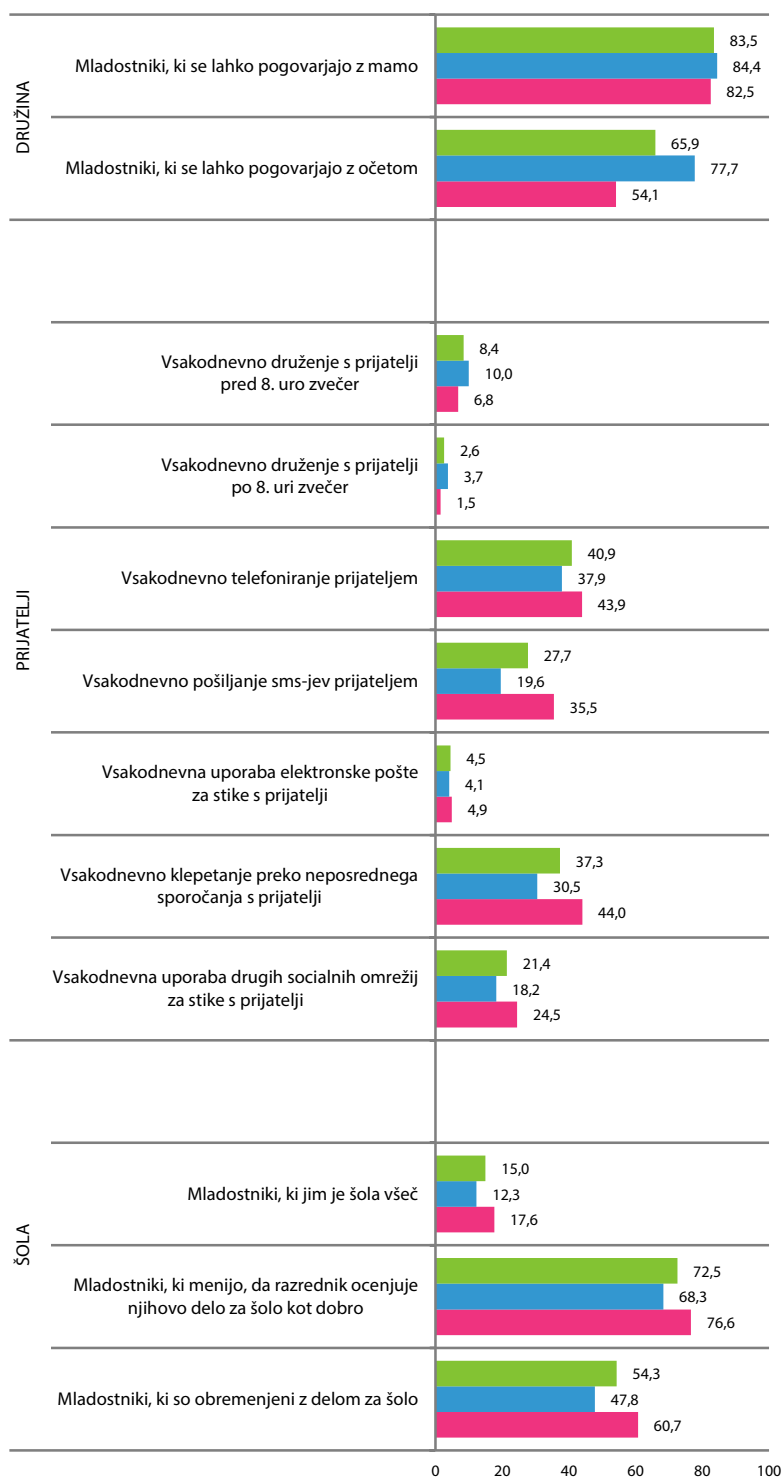

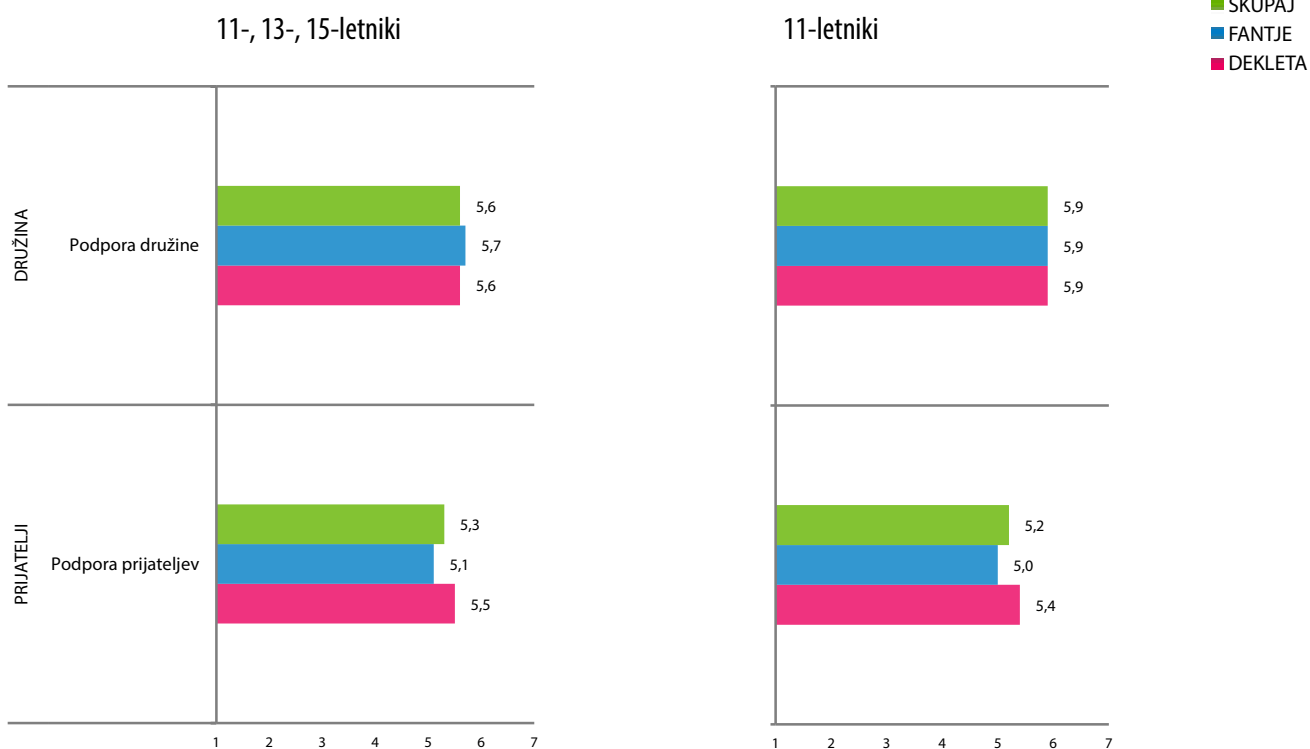
Slika 3.1: Pogovarjanje s starši, pogovarjanje in druženje s prijatelji ter doživljanje šole pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež v %), (HBSC, 2014)

13-letniki

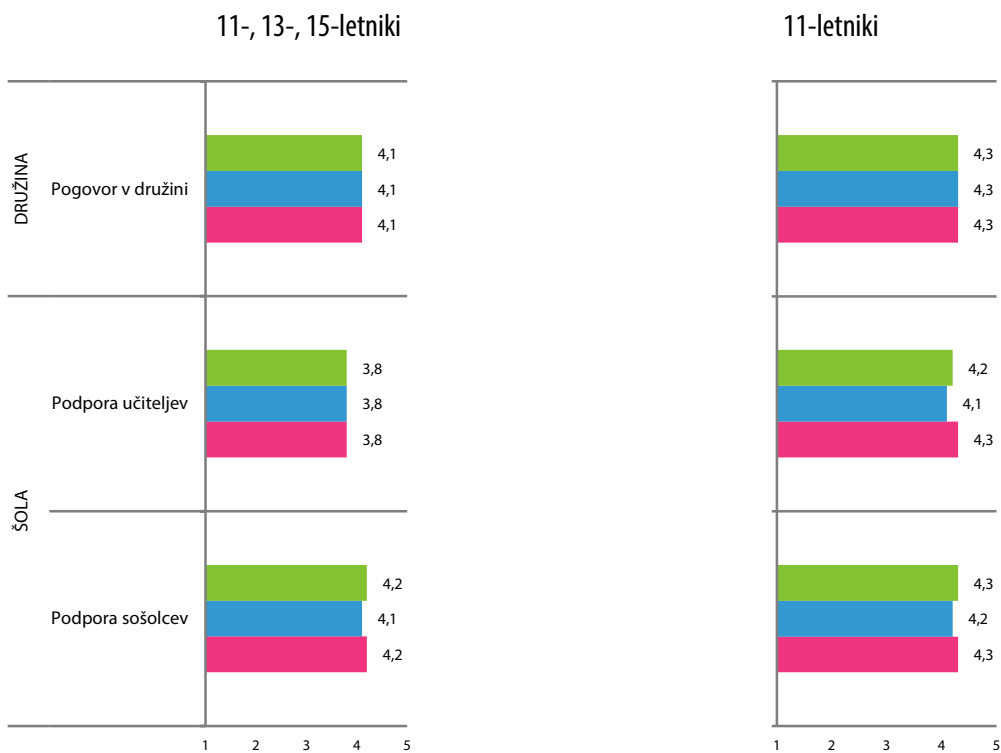
15-letniki

■ SKUPAJ
■ FANTJE
■ DEKLETA

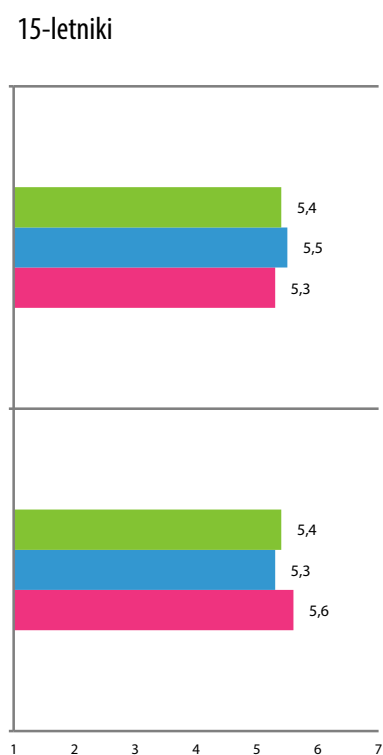
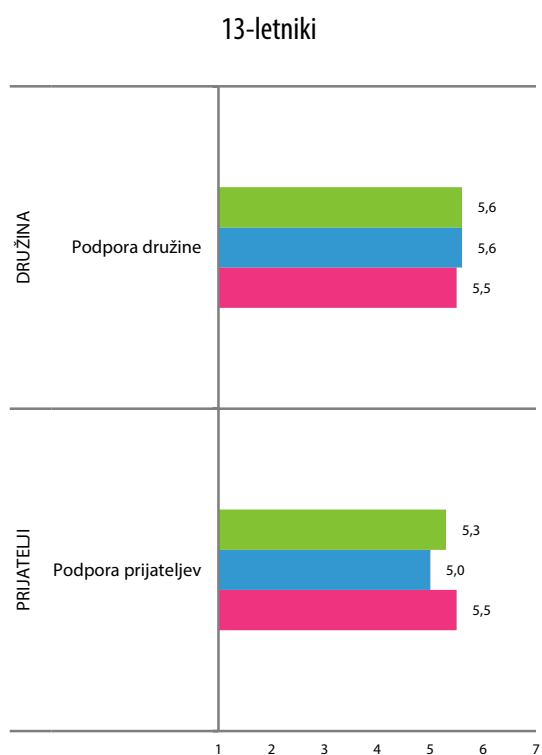

Slika 3.2: Povprečna ocena podpore družine in prijateljev pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (ocena 1-7), (HBSC, 2014)

Slika 3.3: Povprečna ocena pogovorov v družini, podpore učiteljev in sošolcev pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (ocena 1-5), (HBSC, 2014)

■ SKUPAJ
 ■ FANTJE
 ■ DEKLETA

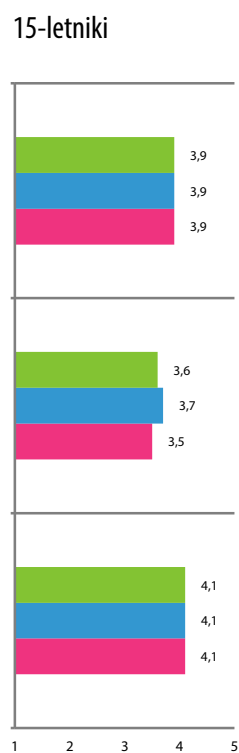
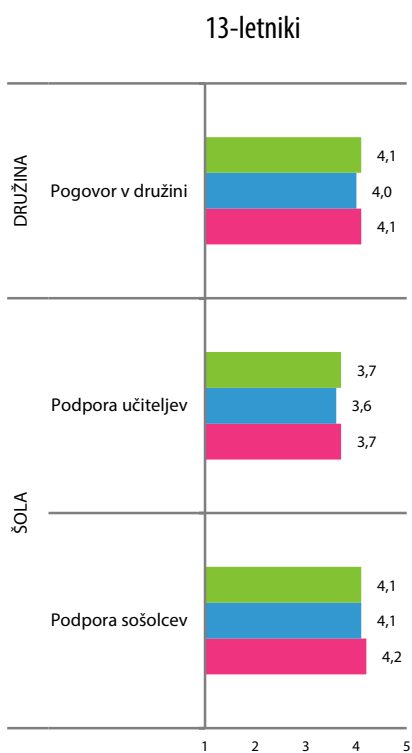

Tabela 3.1: Všečnost šole, samoocena uspešnosti, obremenjenost z delom za šolo pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Mladostniki, ki jim je šola všeč												
2002	32,0	42,7	18,2	35,9	28,6	36,9	14,8	35,5	35,4	48,5	21,4	36,3
2006	31,6	39,6	16,1	* 41,0	28,3	33,8	14,9	38,0	34,8	45,2	* 17,3	* 44,0
2010	* 27,5	* 31,0	13,8	* 37,6	26,1	* 28,3	* 11,5	38,4	* 29,0	* 33,9	16,2	* 36,7
2014	* 30,4	29,0	15,0	* 48,0	27,9	24,5	12,3	* 49,4	* 32,7	33,8	17,6	* 46,8
p trend	0,004	< 0,001	0,005	< 0,001	0,303	< 0,001	0,038	< 0,001	0,002	< 0,001	0,059	0,006
trend	↓	↓	↓	↑		↓	↓	↑	↓	↓		↑
Mladostniki, ki menijo, da razrednik ocenjuje njihovo delo za šolo kot dobro												
2002	73,7	88,3	71,4	56,6	71,4	85,6	68,5	56,1	76,0	91,0	74,2	57,1
2006	72,1	88,1	72,9	53,7	69,1	83,1	69,0	54,1	75,1	92,9	76,7	53,4
2010	* 76,0	89,4	73,8	* 64,8	* 73,4	* 87,8	69,0	* 63,4	* 78,6	91,1	78,8	* 66,3
2014	76,1	89,1	72,5	66,7	74,3	86,9	68,3	67,2	77,8	91,5	76,6	66,4
p trend	< 0,001	0,260	0,427	< 0,001	0,001	0,099	0,944	< 0,001	0,017	0,869	0,186	< 0,001
trend	↑			↑	↑			↑	↑			↑
Mladostniki, ki so obremenjeni z delom za šolo												
2002	46,3	32,1	55,5	53,4	47,6	39,7	53,4	50,8	45,0	24,6	57,6	56,2
2006	* 51,5	* 35,9	* 59,1	* 59,5	* 51,3	41,5	58,1	53,7	* 51,6	* 30,3	60,2	* 65,2
2010	* 48,8	* 39,5	* 52,8	* 54,1	48,7	44,0	54,2	* 47,9	48,9	* 34,8	* 51,3	* 60,3
2014	* 46,7	* 30,3	54,3	* 55,3	* 40,2	* 31,2	* 47,8	* 41,6	* 53,0	* 29,5	* 60,7	* 66,9
p trend	0,340	0,670	0,044	0,656	< 0,001	0,002	0,004	< 0,001	< 0,001	0,012	0,950	0,003
trend			↓		↓	↓	↓	↓	↑	↑		↑

* Statistično značilna razlika glede na raziskavo, izvedeno pred tem

Tabela 3.2: Podpora sošolcev pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (povprečje, lestvica 1-5)

Povprečje	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Podpora sošolcev												
2002	3,9	4,0	3,9	3,9	3,9	4,1	3,9	3,9	3,9	4,0	3,8	3,9
2006	* 4,0	4,1	* 3,9	* 4,0	4,0	4,0	3,9	4,0	* 4,0	4,1	* 3,9	* 4,0
2010	* 4,1	* 4,1	* 4,0	4,0	* 4,0	4,1	4,0	4,0	* 4,1	* 4,2	* 4,1	4,0
2014	* 4,2	* 4,3	* 4,1	* 4,1	* 4,1	* 4,2	* 4,1	* 4,1	* 4,2	* 4,3	* 4,2	4,1
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑

* Statistično značilna razlika glede na raziskavo, izvedeno pred tem

Opis kazalnikov

DRUŽINA

Mladostniki, ki se lahko pogovarjajo z mamo:

Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako lahko se z naštetimi osebami (oče, očim, mama, mačeha) pogovarjaš o stvareh, ki te res težijo?« odgovorili lahko oz. zelo lahko (vsi možni odgovori: zelo lahko; lahko; težko; zelo težko).

Mladostniki, ki se lahko pogovarjajo z očetom:

Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako lahko se z naštetimi osebami (oče, očim, mama, mačeha) pogovarjaš o stvareh, ki te res težijo?« odgovorili lahko oz. zelo lahko (vsi možni odgovori: zelo lahko; lahko; težko; zelo težko).

Podpora družine: Povprečna vrednost štirih trditev (Moja družina mi resnično skuša pomagati; Družina mi zagotavlja čustveno pomoč in podporo, ki jo potrebujem; S svojo družino se lahko pogovarjam o svojih težavah; Moja družina mi je pripravljena pomagati pri sprejemanju odločitev), ki se nanašajo na podporo družine (7-stopenjska lestvica; 7 najvišja ocena).

Pogovor v družini: Povprečna vrednost štirih trditev (O pomembnih stvareh se pogovarjamo; Kadar govorim, poslušajo, kaj rečem; Kadar ne razumemo drug drugega, si postavljamo vprašanja; Kadar pride do nesporazuma, se pogovarjamo, dokler ni razjasnjeno), ki se nanašajo na pogovor v družini (5-stopenjska lestvica; 5 najvišja ocena).

PRIJATELJI

Vsakodnevno telefoniranje prijateljem: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto se pogovarjaš s prijatelji po telefonu ali preko interneta (v primeru interneta preko aplikacij, kot so Skype, Face Time, Viber, Whatsapp)?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: skoraj nikoli ali nikoli; manj kot enkrat tedensko; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; vsak dan).

Vsakodnevno pošiljanje sms-jev prijateljem: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si v stiku s svojimi prijatelji preko pošiljanja kratkih sporočil/SMS-ov?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: skoraj nikoli ali nikoli; manj kot enkrat tedensko; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; vsak dan).

Vsakodnevna uporaba elektronske pošte za stike s prijatelji: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si v stiku s svojimi prijatelji preko elektronske pošte?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: skoraj

nikoli ali nikoli; manj kot enkrat tedensko; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; vsak dan).

Vsakodnevno klepetanje preko neposrednega sporočanja s prijatelji: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto klepetaš s prijatelji preko takojšnjega sporočanja (npr. preko Windows messengerja, klepeta/chatanja preko Facebooka, Blackberry messengerja ...)?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: skoraj nikoli ali nikoli; manj kot enkrat tedensko; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; vsak dan).

Vsakodnevna uporaba drugih socialnih omrežij za stike s prijatelji: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si v stiku s svojimi prijatelji preko drugih socialnih/družabnih omrežij, kot so Facebook (objave na zidu, ne klepet), My Space, Twitter, Apps (npr. instagram), Tumblr, igre (npr. Xbox), YouTube itd.?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: skoraj nikoli ali nikoli; manj kot enkrat tedensko; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; vsak dan).

Vsakodnevno druženje s prijatelji pred 8. uro zvečer: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto se srečuješ s prijatelji izven šole pred 8. uro zvečer?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: skoraj nikoli ali nikoli; manj kot enkrat tedensko; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; vsak dan).

Vsakodnevno druženje s prijatelji po 8. uri zvečer: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto se srečuješ s prijatelji izven šole po 8. uri zvečer?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: skoraj nikoli ali nikoli; manj kot enkrat tedensko; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; vsak dan).

ŠOLA

Mladostniki, ki jim je šola všeč: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kakšno mnenje imaš o šoli?« odgovorili zelo mi je všeč (vsi možni odgovori: zelo mi je všeč; malo mi je všeč; ni mi preveč všeč; sploh mi ni všeč).

Mladostniki, ki menijo, da razrednik ocenjuje njihovo delo za šolo kot dobro: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kaj misliš, kako tvoj razrednik ocenjuje tvoje delo (trud) za šolo v celoti v primerjavi z delom za šolo tvojih sošolcev/sošolk?« odgovorili zelo dobro ali dobro (vsi možni odgovori: zelo dobro; dobro; povprečno; podpovprečno).

Mladostniki, ki so obremenjeni z delom za šolo: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Koliko si zaradi dela za šolo pod pritiskom?« odgovorili zelo ali še kar (vsi možni odgovori: zelo; še kar; malo; sploh nič).

Podpora sošolcev: Povprečna vrednost treh trditev (S sošolci/sošolkami smo radi skupaj; Večina sošolcev/sošolk v mojem razredu je prijaznih in radi pomagajo; Ostali sošolci/sošolke me sprejemajo takega/tako kot sem), ki se nanašajo na podporo sošolcev (5-stopenjska lestvica; 5 najvišja ocena).

Podpora učiteljev: Povprečna vrednost treh trditev (Učitelji/učiteljice me sprejemajo takega/tako, kot sem; Učiteljem/učiteljicam ni vseeno zame; Svojim učiteljem/učiteljicam zelo zaupam), ki se nanašajo na podporo učiteljev (5-stopenjska lestvica; 5 najvišja ocena).

Literatura

1. Ščuka V. Šolar na poti do sebe. Radovljica: Didakta, 2007.
2. Currie C et al. eds. Social determinants of health and well-being among young people. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2009/2010 survey. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012 (Health Policy for Children and Adolescents, No. 6).
3. Koprivnikar H, Drev A, Bajt M, Jeriček Klanšček H. Z zdravjem povezana vedenja mladostnikov v Sloveniji - izzivi in odgovori. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja, 2012.

4. ZDRAVSTVENI IZIDI: SAMOOCENA (DUŠEVNEGA) ZDRAVJA IN POČUTJA, POŠKODBE TER ODNOS DO TELESNA IN DIET

Helena Jeriček Klanšček, Karmen Britovšek

Ključni povzetki

SAMOOCENA ZDRAVJA

- 88,8 % mladostnikov svoje zdravje ocenjuje kot dobro ali odlično in 87,8 % je zadovoljnih s svojim življenjem.
- Starejši mladostniki in dekleta slabše ocenjujejo svoje zdravje in so manj zadovoljni s svojim življenjem.
- V obdobju 2002–2014 se je povečalo zadovoljstvo z življenjem in izboljšala ocena zdravja.

PSIHOSOMATSKI SIMPTOMI

- 27,9 % mladostnikov poroča o rednem doživljanju vsaj dveh psihosomatskih simptomov.
- Psihosomatski simptomi naraščajo s starostjo in so pogostejši pri dekletih.
- Najpogostejši psihosomatski simptomi, ki se pojavljajo približno pri petini mladostnikov so nespečnost, nervoza in razdražljivost.
- V obdobju 2002–2014 se je pomembno povečalo redno doživljanje vsaj dveh psihosomatskih simptomov, med posameznimi simptomi pa se je povečalo doživljanje občutja potlačenosti oz. tega, da si na tleh.

NEGATIVNO DUŠEVNO ZDRAVJE

- 22,8 % mladostnikov poroča o občutkih depresivnosti v zadnjem letu in 15,5 % 15-letnikov o samomorilnih mislih v zadnjem letu.
- Občutki depresivnosti s starostjo pomembno naraščajo.
- Dekleta pogosteje poročajo o občutkih depresivnosti in samomorilnih mislih kot fantje.

POŠKODBE

- 42,1 % mladostnikov se je poškodovalo v zadnjih 12 mesecih.
- Od tistih, ki so se poškodovali v zadnjih 12 mesecih, je 36,5 % mladostnikov potrebovalo zdravniško oskrbo, kot so namestitve mavca, šivanje, operacija ali zdravljenje v bolnišnici.
- Najpogosteje so se poškodovali 13-letniki.
- Fantje so se pogosteje in resneje poškodovali kot dekleta.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež fantov skupaj, ki so se poškodovali v zadnjih 12 mesecih, in pri 13-letnikih zvišal delež deklet, ki so se poškodovali v zadnjih 12 mesecih.

ODNOS DO TELESNA IN DIET

- 36,3 % mladostnikov ocenjuje, da so debeli ali močno predebeli, med njimi je več deklet kot fantov, izračun indeksa telesne mase pa kaže, da bi se v kategorijo debeli ali predebeli uvrstilo približno polovica manj mladostnikov (17,1 %).
- 13,1 % mladostnikov je na dieti, s starostjo deleži naraščajo.
- 13,3 % mladostnikov ocenjuje, da so nekoliko ali močno presuhi, podoben delež kaže tudi izračunan indeks telesne mase.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež deklet skupaj, ki menijo, da so predebele, pri 15-letnikih pa se je znižal delež fantov, ki menijo, da so nekoliko ali močno presuhi.
- 65,3 % mladostnic navaja, da že imajo menstruacijo.

Če starost ni posebej opredeljena, se podatki nanašajo na 11-, 13- in 15-letnike skupaj. Če spol ni posebej opredeljen, podatki veljajo za oba spola.

Z zdravstvenega vidika sodijo otroci in mladostniki med ranljive skupine, njihove zdravstvene težave pa so v glavnem povezane z značilnostmi rasti in razvoja, načinom življenja in s širšimi družbenimi dogajanjem, katerih posledice se kažejo tudi v novih zdravstvenih izzivih (1). Zdravje otrok se začne oblikovati že v času nosečnosti preko dejavnikov, ki so povezani z zdravjem matere, njenimi vedenjskimi vzorci in okoljem, v katerem otrok živi (2). Kot ima lahko slabo (duševno) zdravje v otroštvu in mladostništvu negativne posledice v odrasli dobi, lahko dobro (duševno) zdravje prispeva k večji učinkovitosti in soočanju z vsakodnevnimi izzivi v življenju tako v otroštvu kot kasneje v odraslosti (3, 4). V zadnjem času se vse bolj poudarja, da so za obdobje otroštva in mladostništva zelo pomembni pozitivni vidiki (duševnega) zdravja, zadovoljstvo, pozitivna samopodoba itd., kar omogoča razvoj različnih potencialov in zdrav prehod v odraslost.

V tem poglavju predstavljamo izbrane kazalnike za leto 2014, in sicer samooceno zdravja, zadovoljstvo z življenjem, psihosomatske simptome, občutke depresivnosti, samomorilne misli, poškodbe, telesno samopodobo, indeks telesne mase in dietno vedenje. Trende za obdobje 2002–2014 smo prikazali tam, kjer je bilo to možno.

SAMOOCENA ZDRAVJA

Večina mladostnikov (88,8 %) svoje zdravje ocenjuje kot dobro ali odlično (le 11,2 % jih ocenjuje kot slabo ali še kar) in je zadovoljna s svojim življenjem (87,8 %) (slika 4.1). Ocena zdravja in zadovoljstva z življenjem se s starostjo pomembno poslabšuje, pomembne razlike pa so tudi med spoloma. Dekleta slabše ocenjujejo svoje zdravje in so manj zadovoljne z življenjem kot fantje, razen pri 11-letnikih, kjer ni pomembnih razlik med spoloma (slika 4.1).

V obdobju 2002–2014 se kaže trend naraščanja zadovoljstva z življenjem in izboljšanja ocene zdravja. Pomembno se je znižal delež mladostnikov, ki svoje zdravje ocenjujejo kot slabo, in sicer pri mladostnikih skupaj ter pri 11-letnikih skupaj in pri obeh spolih. Zadovoljstvo z življenjem pa se je v obdobju 2002–2014 pomembno izboljšalo pri vseh mladostnikih skupaj in pri 15-letnikih, glede na spol pa le pri dekletih skupaj in v starostni skupini 13 in 15 let (tabela 4.1).

PSIHOSOMATSKI SIMPTOMI

O pojavljanju vsaj dveh psihosomatskih simptomov (glavobol, bolečine v želodcu, bolečine v hrbtu, občutje, da si na tleh, razdražljivost, nervoza, nespečnost, omotica/vrtoglavica) več kot enkrat tedensko je poročalo 27,9 % mladostnikov (slika 4.1). S starostjo se pomembno zvišuje delež mladostnikov, ki doživljajo vsaj dva psihosomatska simptoma več kot enkrat tedensko, prav tako so ti deleži pomembno višji pri dekletih (36,6 %) kot pri fantih (18,8 %). Podobno velja tudi pri posameznih psihosomatskih simptomih, ki so večinoma pogostejši pri starejših mladostnikih in pri dekletih (slika 4.1). Najpogostejši psihosomatski

simptomi, ki se pojavljajo več kot enkrat tedensko približno pri petini mladostnikov, so nespečnost (22,4 %), nervoza (20,4 %) in razdražljivost (18,9 %) (slika 4.1).

V obdobju 2002–2014 se je pomembno zvišal delež mladostnikov, ki poročajo o pojavljanju vsaj dveh psihosomatskih simptomov več kot enkrat tedensko. Poleg tega so se zvišali tudi deleži mladostnikov, ki poročajo o glavobolu, bolečinah v želodcu in občutju, da si na tleh/občutju potlačenosti, nespečnosti (ki se pojavlja več kot enkrat tedensko) (tabela 4.1). Porast vseh navedenih kazalnikov je pomembno višji predvsem pri 15-letnikih na splošno in pri dekletih (slika 4.1).

NEGATIVNO DUŠEVNO ZDRAVJE

O občutkih depresivnosti, ki so bili prisotni vsaj dva tedna v zadnjem letu, je poročalo 22,8 % mladostnikov (slika 4.1), pri čemer se deleži s starostjo pomembno zvišujejo. Kažejo se tudi pomembne razlike med spoloma, in sicer dekleta skupaj in 13- in 15-letnice pogostejše poročajo o občutkih depresivnosti kot fantje (slika 4.1).

Prisotnost samomorilnih misli v zadnjem letu smo preverjali samo pri 15-letnikih. Mladostnikov te starosti, ki so v zadnjih 12 mesecih pomislili na samomor, je 15,5 %. Delež mladostnic, ki so v zadnjem letu imele samomorilne misli, znaša 21,2 %, kar je pomembno več kot pri fantih, med katerimi je ta delež 8,8 % (glej poglavje Sumarnik).

Trendov pri teh dveh kazalnikih ne moremo prikazati, ker je bilo vprašanje o občutkih depresivnosti zastavljeno drugič, vprašanje o samomorilnih mislih pa prvič leta 2014.

POŠKODBE

Malo manj kot polovica mladostnikov (42,1 %) poroča, da so se v zadnjih 12 mesecih poškodovali. Od tistih, ki so se poškodovali, jih 36,5 % poroča, da je najresnejša poškodba zahtevala zdravniško oskrbo, kot so namestitev mavca, šivanje, operacija ali bivanje v bolnišnici (slika 4.1). Delež mladostnikov, ki so bili poškodovani v zadnjih 12 mesecih, je najvišji v starostni skupini 13-letnikov. Kažejo se tudi pomembne razlike med spoloma, in sicer se je v zadnjih 12 mesecih poškodovalo več fantov kot deklet, med fanti je bilo tudi več poškodb, ki so zahtevale resnejšo zdravniško oskrbo (slika 4.1).

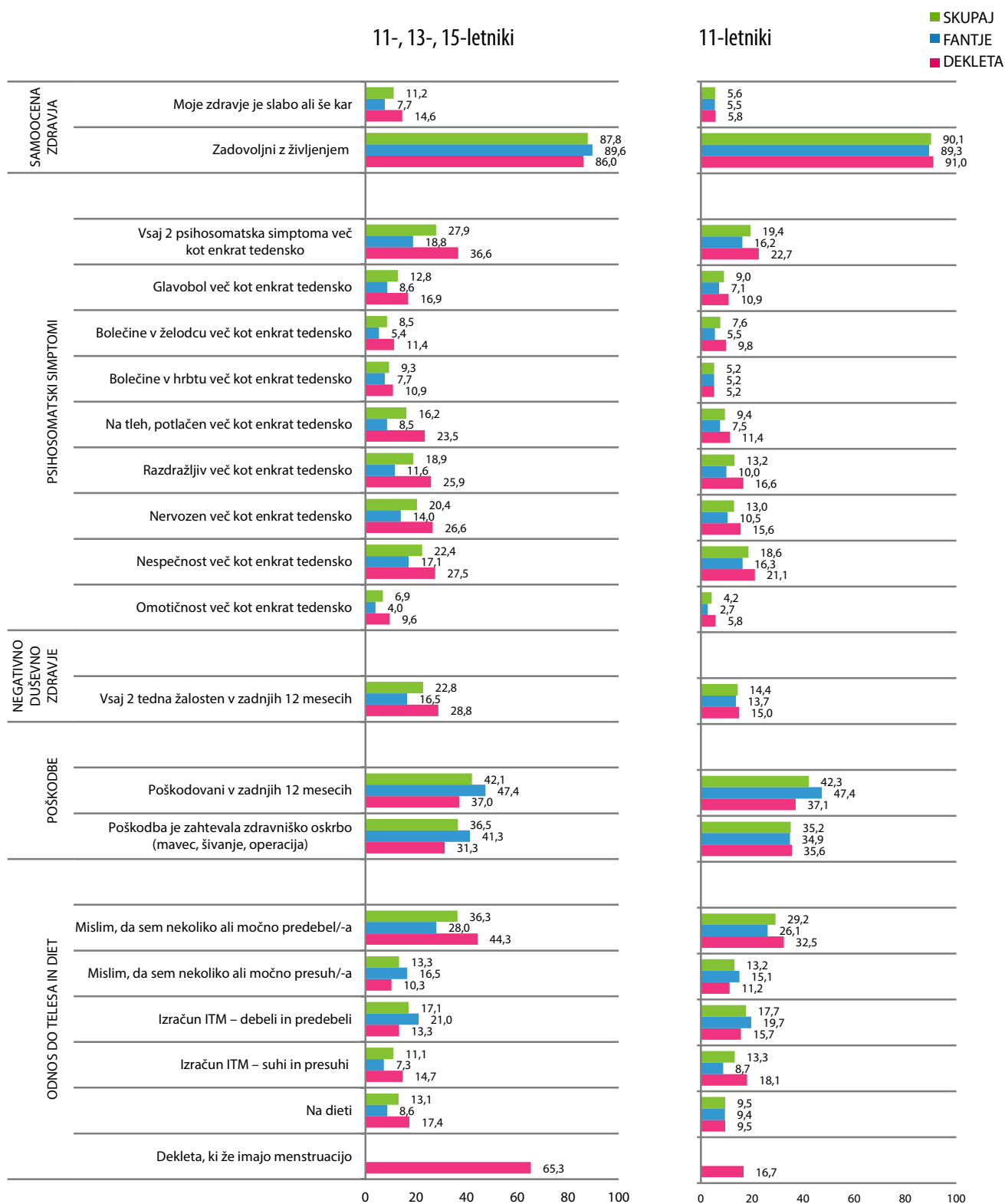
V obdobju 2002–2014 se je znižal delež poškodovanih v zadnjih 12 mesecih med fanti in zvišal delež poškodovanih deklet v starostni skupini 13 let (tabela 4.1). Trenda o tem, ali je najresnejša poškodba zahtevala zdravniško oskrbo, pa ne moremo prikazati, ker smo vprašanje prvič zastavili leta 2014.

ODNOS DO TELESIA IN DIET

Kot nekoliko ali močno predebele se ocenjuje 36,3 % mladostnikov (slika 4.1); delež se zvišuje s starostjo in je pri dekletih pomembno višji kot pri fantih (slika 4.1). Poleg mladostnikove telesne samopodobe je bil na podlagi samoporočane teže in višine izračunan tudi indeks telesne mase (ITM). Na podlagi izračunane vrednosti se je v skupino debelih oz. predebelih uvrstilo 17,1 % mladostnikov, kar je približno pol manj, kot je delež mladostnikov, ki sami sebe ocenjujejo kot nekoliko ali močno predebele. Na dieti (ali pa počnejo karkoli, da bi shujšali) je 13,1 % mladostnikov (slika 4.1). S starostjo se delež mladostnikov, ki so na dieti, pomembno zvišuje. Delež deklet, ki so na dieti, je pomembno višji od deleža fantov, ki so na dieti, razen v starostni skupini 11-letnikov, kjer ni razlik med spoloma (slika 4.1). Kot nekoliko ali močno presuhe se ocenjuje 13,3 % mladostnikov (slika 4.1). Delež fantov, ki so odgovorili, da so nekoliko ali močno presuhi, je pomembno višji kot delež deklet, ki so o sebi odgovorile enako (slika 4.1). Glede na izračunan ITM se je v skupino suhih oz. presuhih uvrstilo 11,1 % mladostnikov. Dekleta so odgovarjala tudi na vprašanje o menstruaciji, pri čemer je približno 65,3 % mladostnic navedlo, da že imajo menstruacijo, s starostjo pa ta odstotek narašča (slika 4.1).

V obdobju 2002–2014 se znižuje delež tistih, ki se ocenjujejo kot nekoliko ali močno predebele (predvsem je upad značilen za dekleta). Kaže se tudi trend upada deleža fantov starih 15 let, ki so mnenja, da so nekoliko ali močno presuhi. Poleg tega se v tem obdobju kaže tudi naraščanje deleža tistih, ki se glede na izračun ITM uvrščajo med debele ali predebele.

V obdobju 2002–2014 narašča delež mladostnic, ki že imajo menstruacijo (tabela 4.1).

Slika 4.1: Zdravstveni izidi pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, v %) (HBSC, 2014)

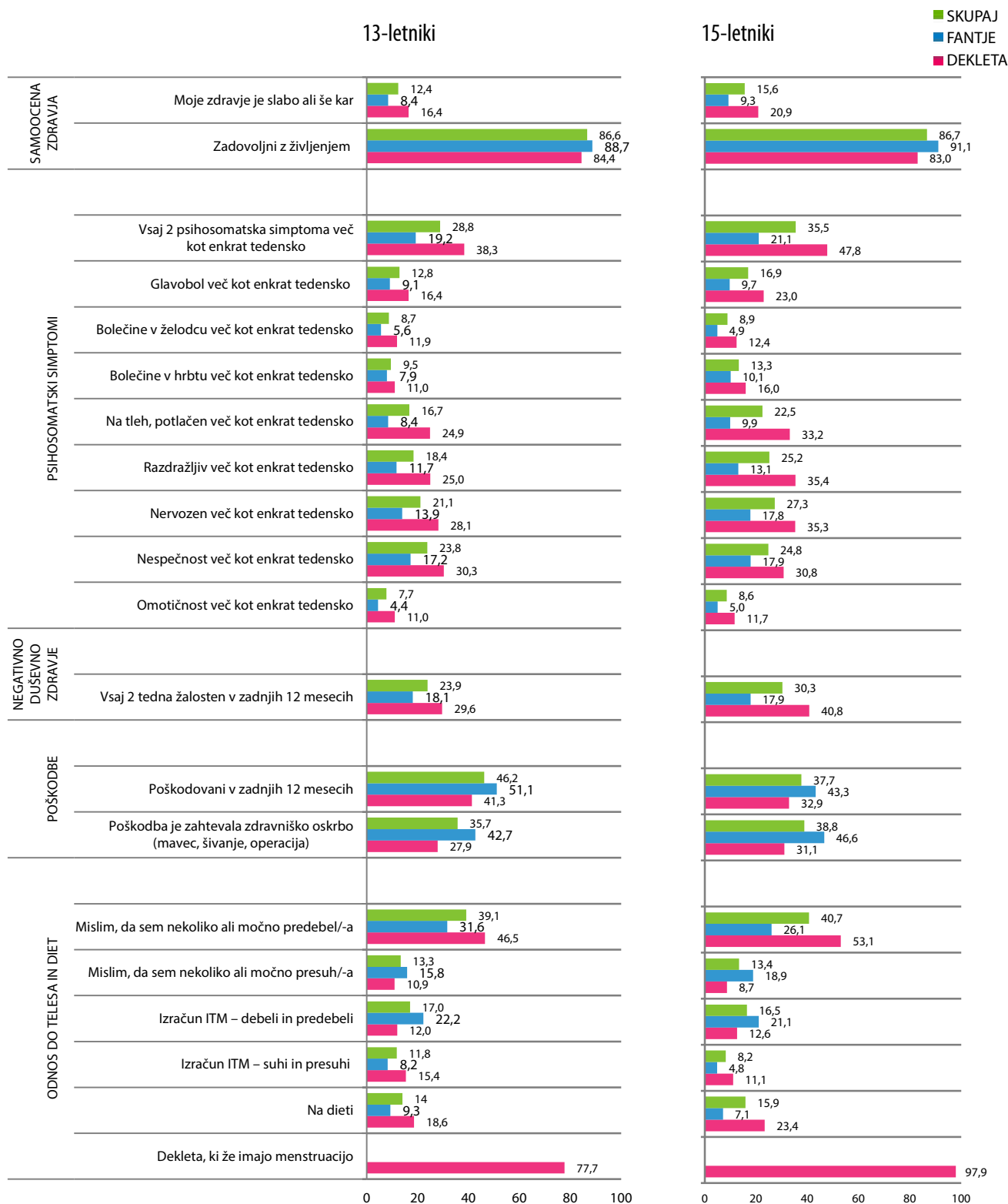

Tabela 4.1: Zdravstveni izidi pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Moje zdravje je slabo ali še kar												
2002	12,2	9,4	11,2	17,0	8,8	7,5	7,4	11,8	15,7	11,3	14,9	22,4
2006	12,1	10,2	11,9	14,6	9,6	10,1	8,3	10,7	14,6	10,3	15,4	18,4
2010	*10,3	*6,8	10,2	13,7	*7,5	*6,4	8,1	8,2	13,0	*7,2	12,5	19,3
2014	11,2	5,6	*12,4	15,6	7,7	5,5	8,4	9,3	14,6	5,8	*16,4	20,9
p trend	0,024	<0,001	0,590	0,380	0,032	0,012	0,561	0,056	0,189	<0,001	0,760	0,858
trend	↓	↓			↓	↓				↓		
Zadovoljni z življenjem												
2002	86,0	90,4	84,5	82,4	89,4	91,2	88,2	89,1	82,6	89,5	80,9	75,4
2006	85,9	89,2	85,6	82,5	88,1	88,2	89,2	86,6	83,6	90,1	82,0	78,4
2010	86,9	89,9	85,8	85,0	88,3	90,5	86,4	87,9	85,4	89,2	85,0	81,9
2014	87,8	90,1	86,6	86,7	89,6	89,3	88,7	*91,1	86,0	91,0	84,4	83,0
p trend	0,004	0,975	0,118	<0,001	0,642	0,526	0,783	0,120	0,001	0,488	0,025	<0,001
trend	↑			↑					↑		↑	↑
Vsaj 2 psihosomatska simptoma več kot enkrat tedensko												
2002	24,0	21,5	24,8	25,9	18,2	16,9	19,5	16,8	30,0	26,2	29,8	35,6
2006	*20,3	*16,2	23,2	*21,6	17,0	14,4	18,3	18,4	*23,6	*18,0	28,0	*24,7
2010	*16,6	*13,6	*16,8	19,3	*12,5	*11,1	*12,9	*13,4	*20,8	16,2	*20,8	25,2
2014	*27,9	*19,4	*28,8	*35,5	*18,8	*16,2	*19,2	*21,1	*36,6	*22,7	*38,3	*47,8
p trend	0,001	0,052	0,143	<0,001	0,490	0,377	0,316	0,242	<0,001	0,082	0,004	<0,001
trend	↑			↑					↑		↑	↑
Glavobol več kot enkrat tedensko												
2002	10,6	9,0	10,8	11,9	6,6	6,1	7,1	5,9	14,5	12,0	14,3	18,3
2006	10,5	8,9	11,3	11,4	*8,8	8,3	8,4	*9,8	*12,2	9,3	14,1	*13,1
2010	*8,7	7,3	*8,7	10,0	*7,0	6,7	7,9	*6,2	10,5	7,9	*9,6	13,9
2014	*12,8	9,0	*12,8	*16,9	*8,6	7,1	9,1	*9,7	*16,9	*10,9	*16,4	*23,0
p trend	0,009	0,567	0,307	<0,001	0,169	0,784	0,244	0,178	0,033	0,346	0,655	0,002
trend	↑			↑					↑			↑
Bolečine v želodcu več kot enkrat tedensko												
2002	7,0	7,5	6,9	6,1	4,0	4,8	3,5	3,0	10,1	10,3	10,2	9,4
2006	6,9	7,3	7,7	5,5	4,6	5,1	4,6	4,1	9,1	9,4	10,8	6,8
2010	6,1	5,9	6,1	6,2	4,5	4,4	5,1	4,0	7,7	7,3	*7,2	8,5
2014	*8,5	*7,6	*8,7	*8,9	5,4	5,5	5,6	4,9	*11,4	9,8	*11,9	*12,4
p trend	0,027	0,695	0,196	0,001	0,044	0,676	0,054	0,128	0,236	0,459	0,757	0,007
trend	↑			↑	↑							↑
Bolečine v hrbtu več kot enkrat tedensko												
2002	7,9	6,8	7,5	9,6	7,3	5,0	8,0	9,4	8,4	8,6	7,0	9,9
2006	8,4	6,5	8,9	9,9	8,1	5,6	8,3	10,5	8,7	7,3	9,6	9,2
2010	7,5	5,2	7,2	10,1	7,1	6,0	7,0	8,4	7,9	*4,4	7,4	11,8
2014	*9,3	5,2	*9,5	*13,3	7,7	5,2	7,9	10,1	*10,9	5,2	*11,0	*16,0
p trend	0,060	0,024	0,191	0,002	0,964	0,760	0,712	0,872	0,010	0,001	0,032	<0,001
trend		↓		↑					↑	↓	↑	↑
Na tleh, potlačen več kot enkrat tedensko												
2002	9,1	6,3	9,1	12,5	5,6	4,3	5,7	6,1	12,7	8,2	12,3	19,3
2006	8,9	6,0	9,9	11,0	6,1	5,1	6,2	6,9	11,8	6,9	13,5	*15,1
2010	8,3	6,7	8,3	9,7	5,0	4,8	4,8	5,3	11,7	8,7	12,1	14,2
2014	*16,2	*9,4	*16,7	*22,5	*8,5	*7,5	*8,4	*9,9	*23,5	11,4	*24,9	*33,2
p trend	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,001	0,012	0,086	0,031	<0,001	0,009	<0,001	<0,001
Razdražljiv več kot enkrat tedensko												
2002	19,0	16,7	19,4	20,9	15,5	14,7	15,6	15,5	22,4	18,7	23,0	26,7
2006	*12,7	*10,5	*14,5	*13,0	*10,0	*9,0	*10,9	*10,2	*15,3	*11,9	*18,1	*15,8
2010	*9,4	*8,1	*9,6	*10,5	*7,2	*7,0	*7,4	*7,2	*11,7	9,3	*11,9	13,8
2014	*18,9	*13,2	*18,4	*25,2	*11,6	*10,0	*11,7	*13,1	*25,9	*16,6	*25,0	*35,4
p trend	0,589	0,001	0,126	<0,001	<0,001	0,001	0,006	0,128	0,004	0,141	0,758	<0,001
trend		↓		↑	↓	↓	↓		↑			↑

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Nervozen več kot enkrat tedensko												
2002	19,0	16,7	18,6	22,4	16,2	14,6	16,6	17,2	21,9	18,8	20,6	28,0
2006	*13,8	*10,2	16,8	*14,2	*12,2	*10,0	14,5	*12,0	*15,4	*10,4	19,2	*16,4
2010	*10,5	*8,3	*10,7	12,5	*8,5	*6,9	*8,7	9,6	*12,7	9,7	*12,8	15,4
2014	*20,4	*13,0	*21,1	*27,3	*14,0	*10,5	*13,9	*17,8	*26,6	*15,6	*28,1	*35,3
p-trend	0,212	0,001	0,602	<0,001	0,002	0,002	0,013	0,767	<0,001	0,094	0,005	<0,001
trend		↓		↑	↓	↓	↓		↑		↑	↑
Nespečnost več kot enkrat tedensko												
2002	16,2	15,9	16,2	16,0	13,5	12,8	14,6	12,0	18,9	19,0	17,8	20,3
2006	16,6	15,1	17,7	17,0	14,2	12,7	15,8	13,8	19,0	17,4	19,5	20,1
2010	*15,1	13,9	15,8	15,4	12,5	11,5	13,1	12,8	17,7	16,3	18,7	18,0
2014	*22,4	*18,6	*23,8	*24,8	*17,1	*16,3	*17,2	*17,9	*27,5	*21,1	*30,3	*30,8
p-trend	<0,001	0,082	<0,001	<0,001	0,006	0,087	0,369	0,006	<0,001	0,374	<0,001	<0,001
trend	↑		↑	↑	↑			↑	↑		↑	↑
Omotičnost več kot enkrat tedensko												
2002	5,0	4,1	4,6	6,3	3,3	2,6	2,8	4,2	6,6	5,5	6,3	8,5
2006	4,7	4,3	4,9	5,0	*4,6	*4,6	4,1	5,1	*4,9	4,1	5,7	*4,9
2010	*3,9	*2,9	*3,5	5,3	*3,3	*2,8	2,8	4,4	4,4	3,0	4,2	6,1
2014	*6,9	*4,2	*7,7	*8,6	4,0	2,7	4,4	5,0	*9,6	*5,8	*11,0	*11,7
p-trend	<0,001	0,584	0,001	0,004	0,811	0,470	0,241	0,740	<0,001	0,944	0,001	0,001
trend	↑		↑	↑					↑		↑	↑
Poškodovani v zadnjih 12 mesecih												
2002	47,4	48,8	46,7	46,1	54,3	55,1	55,0	51,9	40,3	42,3	38,8	39,8
2006	*37,8	*37,4	*41,4	*34,2	*44,1	*43,9	*47,0	*41,4	*31,5	*31,2	35,8	*27,1
2010	*46,5	*46,5	*50,0	*43,1	*52,1	*52,2	*56,0	*47,9	*40,8	*40,7	*43,6	*38,2
2014	*42,1	*42,3	*46,2	*37,7	*47,4	*47,4	*51,1	43,3	*37,0	37,1	41,3	*32,9
p-trend	0,181	0,141	0,122	0,054	0,034	0,097	1,000	0,073	0,681	0,592	0,035	0,631
trend					↓						↑	
Mislím, da sem nekoliko ali močno predebel /-a												
2002	39,1	35,5	41,3	41,5	26,7	25,8	29,7	24,1	51,8	45,3	52,5	60,0
2006	38,2	34,6	40,0	40,2	28,9	29,6	30,4	26,4	*47,1	*39,1	49,2	*53,6
2010	39,1	36,3	39,4	41,4	31,1	33,6	30,5	29,2	47,1	39,0	48,7	53,6
2014	*36,3	*29,2	39,1	*40,7	*28,0	*26,2	31,6	26,1	*44,3	*32,5	46,5	53,1
p-trend	0,016	0,001	0,194	0,893	0,191	0,551	0,427	0,304	<0,001	<0,001	0,021	0,035
trend	↓	↓							↓	↓	↓	↓
Mislím, da sem nekoliko ali močno presuh/-a												
2002	14,2	13,5	12,5	16,9	17,6	14,1	15,7	24,1	10,7	12,8	9,4	9,3
2006	*12,3	11,2	11,1	15,0	*14,5	*10,6	*12,2	21,1	10,4	11,7	10,2	9,1
2010	13,1	12,7	12,8	13,9	*16,6	12,9	*17,5	19,4	9,6	12,6	8,0	8,4
2014	13,3	13,2	13,3	13,4	16,5	15,1	15,8	18,9	10,3	11,2	*10,9	8,7
p-trend	0,588	0,777	0,216	0,009	0,899	0,296	0,265	0,017	0,531	0,476	0,621	0,634
trend				↓				↓				
Izračun ITM – debeli in predebeli												
2002	14,1	14,5	14,5	12,9	17,4	17,2	16,7	18,5	10,7	11,8	12,3	7,0
2006	*15,6	15,9	15,3	15,6	*20,4	20,5	20,1	20,7	10,9	11,5	10,6	*10,6
2010	*18,0	*18,9	16,7	*18,4	21,9	21,9	20,5	23,4	*13,9	*15,9	12,6	13,2
2014	17,1	17,7	17,0	16,5	21,0	19,7	22,2	21,1	13,3	15,7	12,0	12,6
p-trend	<0,001	0,004	0,031	0,006	0,002	0,197	0,012	0,168	<0,001	0,004	0,793	0,001
trend	↑	↑	↑	↑	↑		↑		↑	↑		↑
Izračun ITM – suhi in presuhi												
2002	11,6	11,8	12,0	10,7	8,3	10,3	8,6	5,2	14,9	13,4	15,2	16,6
2006	*9,0	11,4	*8,7	*6,9	*5,9	*7,0	6,5	4,1	*12,1	15,7	*10,8	*9,8
2010	8,8	10,9	8,5	7,1	6,1	7,0	7,8	3,5	11,6	14,9	9,2	10,8
2014	*11,1	*13,3	*11,8	8,2	7,3	8,7	8,2	4,8	*14,7	18,1	*15,4	11,1
p-trend	0,632	0,306	0,944	0,093	0,351	0,286	0,896	0,763	0,975	0,030	0,956	0,027
trend										↑		↓

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Na dieti												
2002	14,0	10,7	14,9	17,6	7,8	7,7	7,6	7,9	20,4	13,8	21,9	27,9
2006	13,2	11,1	14,3	*14,4	8,7	9,7	9,5	6,5	*17,8	12,5	19,0	*22,3
2010	12,9	10,9	13,2	14,7	9,5	10,7	9,1	8,8	16,5	11,2	17,7	20,7
2014	13,1	9,5	14,0	15,9	8,6	9,4	9,3	7,1	17,4	9,5	18,6	23,4
p trend	0,196	0,247	0,350	0,454	0,208	0,207	0,349	0,916	0,007	0,007	0,084	0,098
trend									↓	↓		
Dekleta, ki že imajo menstruacijo												
2002									59,1	12,8	78,0	98,8
2006									*55,1	10,4	*73,1	97,1
2010									*58,1	13,0	76,2	97,5
2014									*65,3	*16,7	77,7	97,9
p trend									0,021	0,093	0,248	0,021
trend									↑			↓

*Statistično značilna razlika glede na raziskavo, izvedeno pred tem

Opis kazalnikov

SAMOOOCENA ZDRAVJA

Moje zdravje je slabo ali še kar: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kakšno se ti zdi tvoje zdravje?« odgovorili še kar dobro ali slabo (vsi možni odgovori: odlično; dobro; še kar dobro; slabo).

Zadovoljni z življenjem: Delež mladostnikov, ki so na lestvici od 0 do 10 (10 označuje najboljše možno življenje zate, 0 pa najslabše možno življenje zate) označili odgovor več kot 6.

PSIHOSOMATSKI SIMPTOMI

Vsaj 2 psihosomatska simptoma več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kako pogosto si v zadnjih 6 mesecih imel/-a glavobol, bolečine v želodcu, hrbtu ...?« vsaj pri dveh psihosomatskih simptomih odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Glavobol več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si v zadnjih 6 mesecih imel/a glavobol?« odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Bolečine v želodcu več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si v zadnjih 6 mesecih imel/-a bolečine v želodcu?« odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Bolečine v hrbtu več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si v zadnjih 6 mesecih imel/-a bolečine v hrbtu?« odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Na tleh, potlačen več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si se v zadnjih 6 mesecih počutil/-a na tleh?« odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Razdražljiv več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si bil/-a v zadnjih 6 mesecih razdražljiv/-a ali slabe volje?« odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Nervozen več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si bil/-a v zadnjih 6 mesecih nervozen/-zna?« odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Nespečnost več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto v zadnjih 6 mesecih nisi mogel/-gla zaspati?« odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

Omotičnost več kot enkrat tedensko: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si bil/-a v zadnjih 6

mesecih omotičen/-čna?» odgovorili vsak dan ali več kot enkrat na teden (vsi možni odgovori: skoraj vsak dan; več kot enkrat na teden; skoraj vsak teden; skoraj vsak mesec; redko ali nikoli).

NEGATIVNO DUŠEVNO ZDRAVJE

Vsaj 2 tedna žalosten v zadnjih 12 mesecih: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Ali si bil/a v zadnjih 12 mesecih kdaj dva ali več tednov zapored skoraj vsak dan tako žalosten/-tna ali obupan/-a, da si prenehal/-a opravljati nekatere običajne dejavnosti?» odgovorili da (možna odgovora: da; ne).

V zadnjih 12 mesecih sem pomislil/-a na samomor: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Ali si v zadnjih 12 mesecih kdaj resno razmišljal/-a o tem, da bi poskušal/-a narediti samomor?» odgovorili da (možna odgovora: da; ne).

POŠKODBE

Poškodovani v zadnjih 12 mesecih: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kolikokrat v preteklih 12 mesecih si se poškodoval/-a in te je zaradi tega zdravil zdravnik oziroma si potreboval/-a nego medicinske sestre?» odgovorili 1-krat; 2-krat; 3-krat; 4-krat ali bolj pogosto (vsi možni odgovori: v preteklih 12 mesecih se nisem poškodoval/-a; 1-krat; 2-krat; 3-krat; 4-krat ali bolj pogosto.)

Poškodba je zahtevala zdravniško oskrbo (mavec, šivanje, operacija): Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Ali je najresnejša poškodba zahtevala zdravniško oskrbo, kot so namestitev mavca, šivanje, operacija ali zadržanje v bolnišnici čez noč?» odgovorili da (vsi možni odgovori: v preteklih 12 mesecih se nisem poškodoval/-a; da; ne).

ODNOS DO TELES IN DIET

Mislim, da sem nekoliko ali močno predebel/-a: Delež mladostnikov, ki so odgovorili, da so nekoliko ali močno predebeli (vsi možni odgovori: močno

presuh/-a; nekoliko presuh/-a; ravno prave teže; nekoliko predebel/-a; močno predebel/-a).

Mislim, da sem nekoliko ali močno presuh/-a: Delež mladostnikov, ki so odgovorili, da so nekoliko ali močno presuhi (vsi možni odgovori: močno presuh/-a; nekoliko presuh/-a; ravno prave teže; nekoliko predebel/-a; močno predebel/-a).

Izračun ITM – debeli in predebeli: Delež mladostnikov, pri katerih je izračunana vrednost ITM ustrezala mednarodno določenim mejnim vrednostim za debele in predebele otroke stare, od 2 do 18 let (povzeto po International Obesity Task Force cut-offs – IOTF) (5). Vrednost ITM je bila izračunana na podlagi odgovorov na vprašanje: »Koliko tehtaš brez obleke?» in: »Koliko si visok/-a brez čevljev?»

Izračun ITM – suhi in presuhi: Delež mladostnikov, pri katerih je izračunana vrednost ITM ustrezala mednarodno določenim mejnim vrednostim za suhe in presuhe otroke, stare od 2 do 18 let (povzeto po International Obesity Task Force cut-offs – IOTF) (5). Vrednost ITM je bila izračunana na podlagi odgovorov na vprašanje: »Koliko tehtaš brez obleke?» in: »Koliko si visok/-a brez čevljev?»

Na dieti: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Ali si trenutno na dieti ali počneš karkoli, da bi shujšal/-a?» odgovorili da (vsi možni odgovori: ne, moja teža je v redu; ne, vendar bi moral/-a malo shujšati; ne, ker se moram zrediti; da)

Dekleta, ki že imajo menstruacijo: Delež mladostnic, ki so na vprašanje »Ali si že imaš menstruacijo?» odgovorile da (vsi možni odgovori: ne, še nikoli nisem imela menstruacije; da).

Povprečna starost ob prvi menstruaciji: Povprečna starost mladostnic, ki so odgovorile na vprašanje »Koliko si bila stara, ko si dobila prvo menstruacijo?» (dopolnjena leta; dopoljeni meseci).

Literatura

1. Koprivnikar H, Drev A, Jeriček Klanšček H, Bajt M. Z zdravjem povezana vedenja mladostnikov v Sloveniji- izzivi in odgovori. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, 2012.
2. Duševno zdravje in nosečnost, porod ter zgodnje starševstvo. Predstavitev in zaključki strokovnega srečanja ob svetovnem dnevu duševnega zdravja. Pridobljeno 16.4.2015 s spletne strani: <http://www.bing.com>
3. WHO. Addressing the socioeconomic determinants of healthy eating habits and physical activity levels among adolescents: Report from the 2006 HBSC/WHO Forum. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2006.
4. Burt MR. Reasons to invest in adolescents. J Adolesc Health 2002; 31 (2): 136-52.
5. Cole TJ, Bellizzi MC, Flegal KM, Dietz WH. Establishing a standard definition for child overweight and obesity worldwide: International survey. BMJ 2000; 320: 1240-3.

5. Z ŽIVLJENJSKIM SLOGOM POVEZANA VEDENJA

Andreja Drev

Ključni povzetki

PREHRANSKE NAVADE

- 45,1 % mladostnikov med šolskim tednom vsak dan zajtrkuje.
- 39,4 % mladostnikov vsak dan uživa sadje, 26,9 % pa zelenjavo.
- V obdobju 2002–2014 se je zvišal delež mladostnikov, ki redno zajtrkujejo, delež 11-letnih fantov, ki redno uživajo sadje, ter delež 11-letnikov in 11-letnih fantov, ki redno uživajo zelenjavo.
- 24,3 % mladostnikov vsak dan pije sladkane pijače.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež mladostnikov, ki vsak dan pijejo sladkane pijače.
- 36,3 % mladostnikov pije energijske pijače različno pogosto (od manj kot enkrat na teden do več kot enkrat na dan).

SKRB ZA ZOBE

- 71,6 % mladostnikov si več kot enkrat dnevno četka zobe.
- V obdobju 2002–2014 se je zvišal delež mladostnikov, ki si več kot enkrat dnevno četkajo zobe.

SPANJE

- 30,6 % mladostnikov med šolskim tednom spi skladno s priporočili devet ur ali več na noč.

TELESNA DEJAVNOST

- 18,5 % mladostnikov je vsak dan telesno dejavnih vsaj eno uro.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež mladostnikov, ki so vsak dan telesno dejavni vsaj eno uro.

SEDEČA VEDENJA

- 18,2 % mladostnikov v prostem času več kot štiri ure na dan preživi v sedečem položaju.
- 52,6 % mladostnikov med šolskim tednom gleda televizijo, videoposnetke in druge zabavne vsebine dve uri ali več na dan.
- 27,8 % mladostnikov dve uri ali več na dan igra igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah.
- 42,4 % mladostnikov med šolskim tednom uporablja elektronske naprave za domače naloge ali e-pošto in podobno dve uri ali več na dan.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež mladostnikov, ki med šolskim tednom gledajo televizijo, videoposnetke in druge zabavne vsebine dve uri ali več na dan, ter zvišal delež mladostnikov, ki med šolskim tednom toliko časa uporabljajo elektronske naprave za domačo nalogo, e-pošto itn.
- V obdobju 2006–2014 se je znižal delež fantov in zvišal delež deklet, ki med šolskim tednom igrajo igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah dve uri ali več na dan.

Če starost ni posebej opredeljena, se podatki nanašajo na 11-, 13- in 15-letnike skupaj. Če spol ni posebej opredeljen, podatki veljajo za oba spola.

Vedenja, ki vplivajo na življenjski slog, se oblikujejo že v otroštvu, ohranjajo pa se v obdobju mladostništva in tudi v obdobju odraslosti. Za otroke in mladostnike so izjemno pomembna, saj vplivajo na njihov razvoj, splošno počutje, dolgoročno zdravje, produktivnost in kakovost življenja. Z življenjskim slogom povezana vedenja predstavljajo tudi zaščitni dejavnik pred večino kroničnih nenalezljivih bolezni in njihovim zgodnjim razvojem (1–13). V tem poglavju bomo opisali nekatera z življenjskim slogom povezana vedenja, in sicer prehranske navade, skrb za zobe, spanje, telesno dejavnost in sedeča vedenja. Trende bomo prikazali pri tistih vedenjih, pri katerih je to mogoče.

PREHRANSKE NAVADE

V obdobju odraščanja je uravnoteženo prehranjevanje pomembno, saj omogoča optimalno zdravje, rast in kognitivni razvoj otrok in mladostnikov ter preprečuje tudi zdravstvene težave, kot so prenizka telesna teža, čezmerna telesna teža, debelost, motnje hranjenja, zobni karies in nezadostna preskrba z esencialnimi hranilnimi snovmi. Po priporočilih morajo otroci in mladostniki uživati zajtrk ter sadje in zelenjavo vsak dan, uživanje živil z visoko vrednostjo dodanega sladkorja pa mora biti čim redkejša (2–4).

Manj kot polovica mladostnikov (45,1 %)⁵ med šolskim tednom (od ponedeljka do petka) vsak dan zajtrkuje, 39,4 % jih vsak dan uživa sadje in nekaj več kot četrtina (26,9 %) jih vsak dan uživa zelenjavo (slika 5.1). Med fanti in dekleti so pomembne razlike: dekleta v višjem deležu kot fantje redno uživajo sadje in zelenjavo, fantje pa v višjem deležu kot dekleta med šolskim tednom redno zajtrkujejo. S starostjo vsi trije kazalniki pomembno upadajo tako pri vseh mladostnikih skupaj kot pri obeh spolih.

V obdobju 2002–2014 se je pomembno zvišal delež mladostnikov, ki med šolskim tednom redno zajtrkujejo; to zvišanje ugotavljamo v vseh skupinah, razen v skupini 15-letnikov in pri obeh spolih te starosti. V tem obdobju se je pomembno zvišal delež 11-letnih fantov, ki redno uživajo sadje, ter tudi delež 11-letnikov in 11-letnih fantov, ki redno uživajo zelenjavo (tabela 5.1).

Sladkane pijače vsak dan pije približno vsak četrti mladostnik (24,3 %). Delež fantov, ki pijejo sladkane pijače, je pomembno višji kot delež deklet, kar ugotavljamo tudi v skupini 15-letnikov.

Energijske pijače pije različno pogosto (od manj kot enkrat na teden do več kot enkrat na dan) več kot tretjina mladostnikov (36,3 %). Delež fantov, ki pijejo energijske pijače, je pomembno

višji kot delež deklet, kar ugotavljamo tudi v vseh starostnih skupinah. S starostjo pitje energijskih pijač pomembno narašča, in sicer pri mladostnikih skupaj ter pri obeh spolih. Delež tistih, ki pijejo energijske pijače, je tako najvišji v skupini 15-letnikov, v tej skupini uživa energijske pijače že skoraj vsak drug mladostnik (50,6 %) (slika 5.1).

V obdobju 2002–2014 se je pomembno znižal delež mladostnikov, ki vsak dan pijejo sladkane pijače, in sicer v vseh skupinah (tabela 5.1). Pri uživanju energijskih pijač trenda ne moremo prikazati, saj ta kazalnik v pretekle raziskave ni bil zajet.

SKRB ZA ZOBE

Ustno zdravje je integralni del splošnega zdravja otrok in mladostnikov ter pomeni odsotnost vseh bolezni in bolezenskih stanj, ki omejujejo posameznikovo sposobnost grizenja, žvečenja, smejanja, govorjenja in psihosocialnega blagostanja (5–7). Po splošnem priporočilu si morajo otroci in mladostniki ščetkati zobe dvakrat na dan (6–7).

Zobe si več kot enkrat dnevno ščetka 71,6 % mladostnikov, in sicer dekleta v pomembno višjem deležu kot fantje (slika 5.1). Tudi v vseh starostnih skupinah si dekleta v pomembno višjem deležu kot fantje več kot enkrat dnevno ščetkajo zobe.

V obdobju 2002–2014 se je v vseh skupinah pomembno zvišal delež mladostnikov, ki si več kot enkrat dnevno ščetkajo zobe (tabela 5.1).

SPANJE

Zadostno spanje uvrščamo med najosnovnejše potrebe za zdravo rast in razvoj otroka, saj lahko pomanjkanje spanja privede do resnih posledic v telesnem in kognitivnem razvoju. Priporočila o dolžini spanja na noč se za mladostnike gibljejo nekje med 9,5 do 10,5 ure na noč (8–10).

Med šolskim tednom (od ponedeljka do petka) spi devet ur ali več na noč približno vsak tretji mladostnik (30,6 %) (slika 5.1). Sicer pa mladostniki

⁵ Pri interpretaciji podatka je treba upoštevati dobro dostopnost dopoldanske šolske malice.

med šolskim tednom spanju namenijo povprečno okoli 8 ur.⁶ Čas spanja se s starostjo pomembno krajša; najvišji delež mladostnikov, ki spijo devet ur ali več, je v skupini 11-letnikov, in sicer tako pri fantih kot pri dekletih. Sicer pa skupina 11-letnikov spanju namenja povprečno nekaj manj kot devet ur na noč, skupina 13-letnikov povprečno približno 8 ur in skupina 15-letnikov povprečno 7 ur.

Trenda na tem področju ne moremo prikazati, saj je vprašanje o spanju prvič zajeto v raziskavo v letu 2014.

TELESNA DEJAVNOST

Redna telesna dejavnost je ključna za razvoj, zdravje in splošno dobro počutje otrok in mladostnikov. Po smernicah Svetovne zdravstvene organizacije morajo biti mladostniki zmerno do intenzivno telesno dejavni vsak dan v tednu vsaj 60 minut, vsaj trikrat na teden pa mora biti telesna dejavnost intenzivna (11). V nadaljevanju prikazujemo dva kazalnika, in sicer celotno telesno dejavnost, ki zajema ves čas, ki ga mladostnik v posameznem dnevu nameni telesni dejavnosti, ter telesno oziroma športno dejavnost, s katero se mladostnik ukvarja le v svojem prostem času.

Vse dni v tednu je vsaj eno uro telesno dejavna manj kot petina mladostnikov (18,5 %) (slika 5.1). Sicer pa so mladostniki eno uro na dan telesno dejavni povprečno 4,1⁷ dneva v tednu. Delež fantov, ki so redno telesno dejavni, je pomembno višji kot delež deklet, kar ugotavljamo tudi v vseh starostnih skupinah. Telesna dejavnost s starostjo pomembno upada, in sicer med mladostniki skupaj in pri obeh spolih. Najnižji delež redno telesno dejavnih je v skupini 15-letnikov, med 15-letnimi dekleti jih je redno telesno dejavnih le 7,2 %. Sicer pa je skupina 11-letnikov telesno dejavna eno uro na dan povprečno 4,6 dneva, skupina 13-letnikov povprečno 4,2 dneva in skupina 15-letnikov povprečno 3,6 dneva.

V obdobju 2002–2014 se je pomembno znižal delež redno telesno dejavnih mladostnikov, k čemur je v največji meri prispevalo znižanje deleža redno telesno dejavnih v skupini 11-letnikov. Po spolu ugotavljamo znižanje deleža redno telesno

dejavnih 11-letnih fantov, deklet skupaj ter 11- in 15-letnih deklet. Še posebej zaskrbljujoče je znižanje deleža med 15-letnimi dekleti, pri katerih se je že tako nizek delež redno telesno dejavnih skoraj prepolovil (tabela 5.1).

V prostem času je vsaj dva- do trikrat na teden telesno oziroma športno dejavna skoraj večina mladostnikov (73,2 %). Manj kot polovica mladostnikov (49,3 %) pa telesni oziroma športni dejavnosti v prostem času na teden nameni vsaj 2 do 3 ure (slika 5.1). Delež fantov, ki so v prostem času športno dejavni, je pomembno višji kot delež deklet, kar opazamo v tudi vseh starostnih skupinah. S starostjo športna dejavnost v prostem času (dva- do trikrat na teden) pomembno upada, in sicer med mladostniki skupaj in pri obeh spolih.

V obdobju 2006–2014 zaznavamo pomembno zvišanje deleža mladostnikov, ki so v prostem času športno dejavni vsaj dva- do trikrat na teden, in sicer v vseh skupinah. V skupinah 11- in 13-letnikov ter med 11-letnimi fanti pa se je v tem obdobju pomembno zvišal tudi delež mladostnikov, ki so v popoldanskem času športno dejavni vsaj dve do tri ure na teden (tabela 5.1).

SEDEČA VEDENJA

Sedeča vedenja zajemajo vrsto različnih vedenj, za katere je značilna nizka energijska poraba. Za zagotavljanje koristi za zdravje otrok in mladostnikov se priporoča omejevanje sedečih vedenj, in sicer do največ dve uri sedenja pred ekrani na dan, omejevanje sedečega transporta, omejevanje čezmernega sedenja (več kot 4 ure na dan) in časa, preživetega v zaprtih prostorih (12–13). V nadaljevanju predstavljamo kazalnik skupna sedeča vedenja, ki prikazuje, koliko časa mladostnik v svojem prostem času preživi v sedečem položaju, ter nekatera najpogostejša sedeča vedenja.

Približno vsak peti mladostnik (18,2 %) v prostem času več kot štiri ure na dan preživi v sedečem položaju, dekleta v pomembno višjem deležu kot fantje, kar ugotavljamo tudi v skupini 15-letnikov. Čezmerna sedeča vedenja s starostjo naraščajo, pri mladostnikih skupaj in pri obeh spolih. Delež čezmernih sedečih vedenj je najvišji pri 15-letnih dekletih, med katerimi že vsako tretje dekle (32,9 %) v prostem času več kot štiri ure na dan preživi v sedečem položaju (slika 5.1).

⁶ Ocena dolžine spanja na noč med šolskim tednom je približna, saj ne poznamo točne spodnje in zgornje meje pri osnovnem vprašanju.

⁷ Ocena povprečnega števila dni, ko telesna dejavnost traja vsaj eno uro, je približna, saj ne poznamo točne spodnje in zgornje meje pri osnovnem vprašanju.

Med šolskim tednom (od ponedeljka do petka) gleda televizijo, videoposnetke in druge zabavne vsebine dve uri ali več na dan dobra polovica mladostnikov (52,6 %), fantje v pomembno višjem deležu kot dekleta, kar ugotavljamo tudi v skupinah 11- in 15-letnikov (slika 5.1). Med starostnimi skupinami so pomembne razlike; najvišji delež tistih, ki med šolskim tednom gledajo televizijo, videoposnetke in druge zabavne vsebine dve uri ali več na dan, je v skupini 13-letnikov, skupaj in pri obeh spolih.

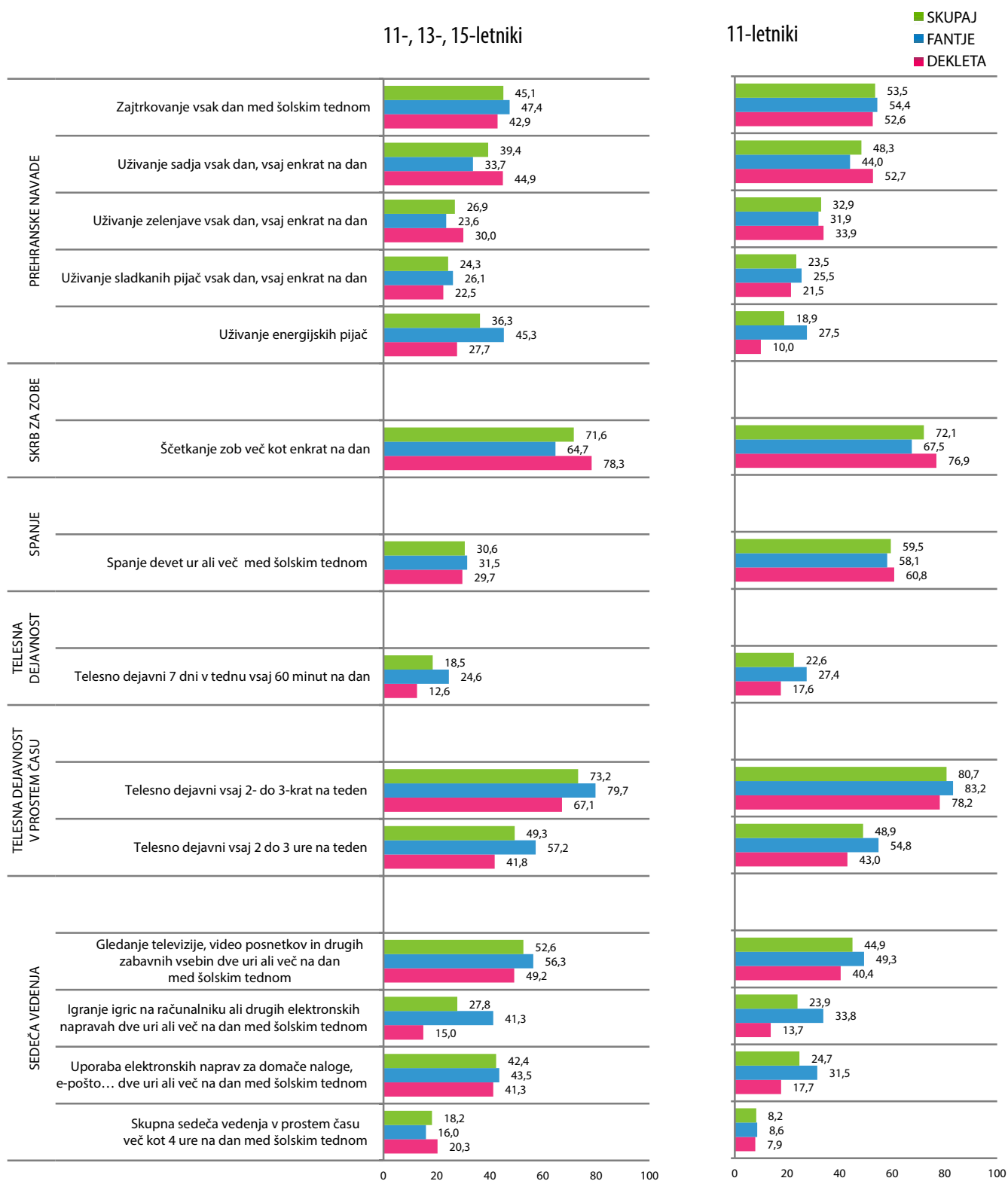
Približno vsak četrti mladostnik (27,8 %) med šolskim tednom igra igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah dve uri ali več na dan, fantje v pomembno višjem deležu kot dekleta, kar ugotavljamo tudi v vseh starostnih skupinah (slika 5.1). Med starostnimi skupinami so pomembne razlike; najvišji delež mladostnikov, ki med šolskim tednom igrajo igrice na računalniku dve uri ali več na dan, je v skupini 13-letnikov, skupaj in pri obeh spolih.

Približno vsak drugi mladostnik (42,4 %) med šolskim tednom uporablja elektronske naprave za domače naloge ali e-pošto in podobno dve uri ali več na dan. Uporaba elektronskih naprav s starostjo narašča, pri mladostnikih skupaj in pri obeh spolih (slika 5.1).

V obdobju 2002–2014 se je pomembno znižal delež mladostnikov, ki med šolskim tednom gledajo televizijo, videoposnetke in druge

zabavne vsebine dve uri ali več na dan, in sicer v vseh skupinah, hkrati pa se je pomembno zvišal delež mladostnikov, ki med šolskim tednom uporabljajo elektronske naprave za domačo nalogo, e-pošto in podobno dve uri ali več na dan, in sicer ravno tako v vseh skupinah, razen pri 11-letnih dekletih (tabela 5.1). Največje spremembe so v skupini 15-letnikov, skupaj in pri obeh spolih; delež tistih, ki med šolskim tednom uporabljajo elektronske naprave za domačo nalogo, e-pošto in podobno dve uri ali več na dan, se je v tej starostni skupini zvišal tudi za tretjino ali več.

Pri kazalniku igranje igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah prikazujemo trend le za obdobje 2006–2014, saj je bilo to vprašanje prvič zajeto v raziskavo v letu 2006. V obdobju 2006–2014 se je v skupini 11-letnikov, pri fantih skupaj in pri 11-letnih fantih, pomembno znižal delež tistih, ki med šolskim tednom igrajo igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah dve uri ali več na dan, nasprotno pa se je pri dekletih skupaj ter pri 13- in 15-letnih dekletih ta delež pomembno zvišal (tabela 5.1). Največjo spremembo ugotavljamo pri 15-letnih dekletih, pri katerih se je ta delež podvojil. Trenda na področju čezmernih sedečih vedenj ne moremo prikazati, saj to vprašanje v pretekle raziskave ni bilo zajeto.

Slika 5.1: Z življenjskim slogom povezana vedenja pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %) (HBSC 2014)

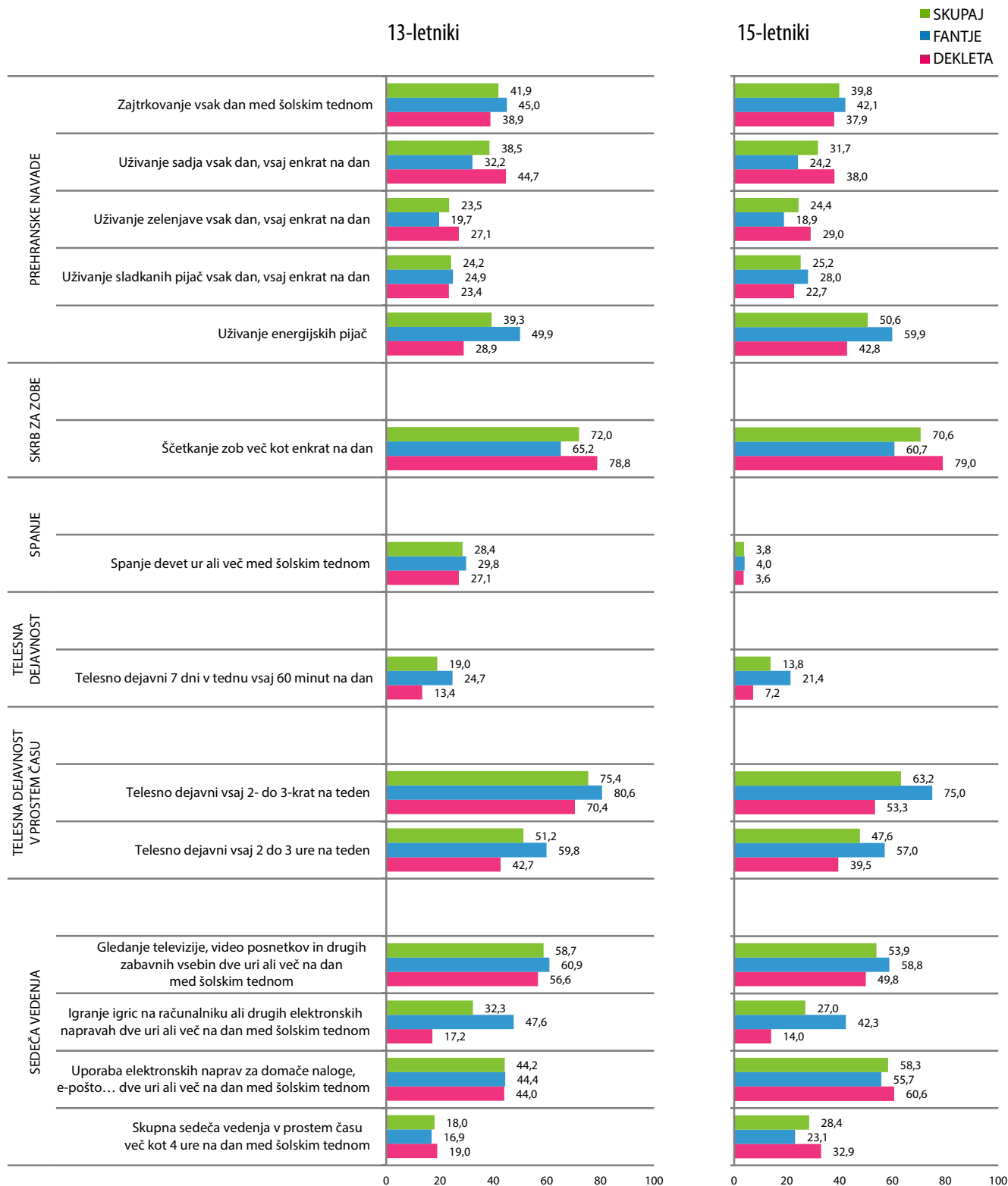

Tabela 5.1: Z življenjskim slogom povezana vedenja pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014 in 2006–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Zajtrkovanje vsak dan med šolskim tednom												
2002	39,4	43,5	36,0	38,2	42,2	47,1	38,5	40,4	36,6	39,9	33,6	36,0
2006	*42,6	*51,2	37,2	39,5	44,5	51,3	40,2	42,1	*40,7	*51,0	34,3	36,9
2010	43,7	53,2	*41,3	36,7	45,4	55,2	43,8	*37,3	41,9	51,1	38,6	36,1
2014	45,1	53,5	41,9	39,8	47,4	54,4	45,0	*42,1	42,9	52,6	38,9	37,9
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,765	0,001	0,001	0,003	0,950	< 0,001	< 0,001	0,007	0,534
trend	↑	↑	↑		↑	↑	↑		↑	↑	↑	
Uživanje sadja vsak dan, vsaj enkrat na dan												
2002	39,0	45,2	37,5	33,0	33,3	39,4	32,1	26,8	44,9	51,0	42,7	39,7
2006	40,8	48,0	40,8	32,8	34,3	40,9	35,4	25,9	47,2	54,9	46,2	39,7
2010	39,9	49,4	38,8	31,6	33,3	42,5	32,2	25,1	46,8	56,6	45,8	38,1
2014	39,4	48,3	38,5	31,7	33,7	44,0	32,2	24,2	44,9	52,7	44,7	38,0
p trend	0,964	0,064	1,000	0,344	0,975	0,049	0,582	0,269	0,805	0,414	0,551	0,413
trend						↑						
Uživanje zelenjave vsak dan, vsaj enkrat na dan												
2002	25,7	27,7	25,2	24,2	21,8	24,6	20,4	20,3	29,7	30,8	29,7	28,3
2006	*23,6	27,7	*22,2	20,9	20,7	25,4	19,1	17,5	*26,5	29,9	*25,2	24,4
2010	25,0	29,3	24,0	21,7	21,3	26,6	19,9	17,4	28,8	32,1	28,3	26,1
2014	*26,9	*32,9	23,5	24,4	23,6	*31,9	19,7	18,9	30,0	33,9	27,1	29,0
p trend	0,055	0,001	0,595	0,507	0,100	0,001	0,885	0,627	0,315	0,110	0,608	0,357
trend		↑				↑						
Uživanje sladkanh pijač vsak dan, vsaj enkrat na dan												
2002	39,6	36,3	39,4	44,4	42,4	38,8	42,6	46,8	36,8	33,7	36,3	41,8
2006	*25,1	*22,8	*24,3	*28,8	*28,9	*26,6	*28,0	*32,5	*21,4	*19,1	*20,6	*25,0
2010	*37,4	*31,6	*36,5	*44,0	*42,0	*35,9	*41,3	*48,8	*32,7	*27,2	*31,4	*39,2
2014	*24,3	*23,5	*24,2	*25,2	*26,1	*25,5	*24,9	*28,0	*22,5	*21,5	*23,4	*22,7
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Ščetkanje zob več kot enkrat na dan												
2002	57,8	58,8	58,8	55,3	48,7	49,4	50,7	44,9	67,1	68,1	66,6	66,3
2006	*60,7	*62,6	58,7	*61,2	*52,1	*56,0	52,0	48,1	69,3	69,0	65,5	*74,3
2010	*63,5	65,0	*62,0	63,6	*55,9	59,5	54,9	*53,3	71,4	70,7	69,5	73,9
2014	*71,6	*72,1	*72,0	*70,6	*64,7	*67,5	*65,2	*60,7	*78,3	*76,9	*78,8	*79,0
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Telesno dejavni 7 dni v tednu vsaj 60 minut na dan												
2002	22,7	30,2	19,8	16,3	29,0	37,5	26,7	20,6	16,4	22,9	13,2	11,9
2006	*17,6	*23,1	*15,7	13,9	*21,9	*24,9	*21,6	19,1	*13,3	21,4	*9,8	8,8
2010	*20,3	25,5	*20,1	15,4	*25,5	*31,3	24,9	20,4	14,9	19,5	*14,9	10,4
2014	*18,5	*22,6	19,0	13,8	24,6	27,4	24,7	21,4	*12,6	17,6	13,4	*7,2
p trend	0,001	< 0,001	0,436	0,208	0,065	0,003	0,913	0,517	0,005	0,006	0,219	0,019
trend	↓	↓				↓			↓	↓		↓
Telesno dejavni vsaj 2- do 3-krat na teden												
2006	61,6	65,7	62,2	56,3	69,0	69,5	71,1	66,1	54,3	62,2	53,5	46,5
2010	*65,5	*70,6	*68,8	57,2	*72,2	*74,2	74,6	67,9	*58,6	*66,9	*62,7	46,5
2014	*73,2	*80,7	*75,4	*63,2	*79,7	*83,2	*80,6	*75,0	*67,1	*78,2	*70,4	*53,3
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,006
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Telesno dejavni vsaj 2 do 3 ure na teden												
2006	47,9	45,3	47,6	51,0	54,8	49,6	55,6	59,5	41,0	41,1	39,5	42,6
2010	47,2	46,0	50,6	*45,2	54,9	53,0	56,8	54,8	39,4	38,8	44,1	*35,5
2014	*49,3	48,9	51,2	47,6	57,2	54,8	59,8	57,0	41,8	43,0	42,7	39,5
p trend	0,182	0,042	0,031	0,055	0,104	0,038	0,084	0,316	0,608	0,462	0,169	0,228
trend		↑	↑			↑						
Gledanje televizije, videoposnetkov in drugih zabavnih vsebin dve uri ali več na dan med šolskim tednom												
2002	69,1	68,8	73,6	63,4	71,4	70,4	75,7	67,5	66,7	67,3	71,6	59,1
2006	*63,3	*63,9	*69,2	*55,5	*66,2	*65,0	*70,1	62,6	*60,5	63,0	68,4	*48,5
2010	*58,1	*59,1	*65,3	*49,8	*61,3	63,2	66,8	*53,5	*54,9	*55,0	*63,6	46,2
2014	*52,6	*44,9	*58,7	*53,9	*56,3	*49,3	*60,9	*58,8	*49,2	*40,4	*56,6	49,8
p trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,004
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Igranje igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah dve uri ali več na dan med šolskim tednom												
2006	28,6	29,7	30,3	25,5	45,1	44,2	47,1	43,9	12,4	15,7	13,6	7,3
2010	29,0	28,2	30,9	27,8	44,1	*38,8	47,0	46,3	13,6	17,4	14,0	9,3
2014	27,8	*23,9	32,3	27,0	*41,3	*33,8	47,6	42,3	15,0	*13,7	17,2	*14,0
p trend	0,367	< 0,001	0,212	0,346	0,006	< 0,001	0,860	0,564	0,008	0,275	0,037	< 0,001
trend		↓			↓	↓			↑		↑	↑
Uporaba elektronskih naprav za domače naloge, e-pošto ... dve uri ali več na dan med šolskim tednom												
2002	24,6	22,9	27,7	22,5	19,4	20,6	20,6	16,2	29,8	25,3	34,5	29,3
2006	*30,0	20,9	*33,3	*36,3	*30,0	22,7	*31,9	*35,8	30,1	*19,2	34,6	*36,7
2010	*42,5	*27,1	*45,6	*54,8	*39,6	25,9	*41,6	*51,3	*45,6	*28,3	*49,9	*58,4
2014	42,4	24,7	44,2	*58,3	*43,5	*31,5	44,4	55,7	*41,3	*17,7	*44,0	60,6
p trend	< 0,001	0,013	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,067	< 0,001	< 0,001
trend	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		↑	↑

* Statistično značilna razlika glede na raziskavo, izvedeno pred tem

Opis kazalnikov

PREHRANSKE NAVADE

Zajtrkovanje vsak dan med šolskimi dnevi: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto po navadi zajtrkuješ (več kot le kozarec mleka, kakava, čaja ali soka) od ponedeljka do petka – šolski dnevi?« odgovorili pet dni (drugi možni odgovori: nikoli ne zajtrkujem med tednom; en dan; dva dneva; tri dni; štiri dni; pet dni).

Uživanje sadja vsak dan, vsaj enkrat na dan: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto po navadi ješ oziroma piješ naštetih živil?« odgovorili, da sadje jedo vsak dan, enkrat na dan ali vsak dan, več kot enkrat na dan (vsi možni odgovori: nikoli; manj kot enkrat na teden; enkrat na teden; 2- do 4-krat na teden; 5- do 6-krat na teden; vsak dan, enkrat na dan; vsak dan, več kot enkrat na dan).

Uživanje zelenjave vsak dan, vsaj enkrat na dan: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto

po navadi ješ oziroma piješ naštetih živil?« odgovorili, da zelenjavo jedo vsak dan, enkrat na dan ali vsak dan, več kot enkrat na dan (vsi možni odgovori: nikoli; manj kot enkrat na teden; enkrat na teden, 2- do 4-krat na teden; 5- do 6-krat na teden; vsak dan, enkrat na dan; vsak dan, več kot enkrat na dan).

Uživanje sladkanih pijač vsak dan, vsaj enkrat na dan:

Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto po navadi ješ oziroma piješ naštetih živil?« odgovorili, da brezalkoholne gazirane pijače, ki imajo dodan sladkor, ali brezalkoholne negazirane pijače, ki imajo dodan sladkor, pijejo vsak dan, enkrat na dan ali vsak dan, več kot enkrat na dan (vsi možni odgovori: nikoli; manj kot enkrat na teden; enkrat na teden, 2- do 4-krat na teden; 5- do 6-krat na teden; vsak dan, enkrat na dan; vsak dan, več kot enkrat na dan).

Uživanje energijskih pijač: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto po navadi ješ oziroma piješ naštetih živil?« za energijske pijače odgovorili s katerimkoli drugim odgovorom razen nikoli (vsi možni odgovori: nikoli; manj kot enkrat na teden; enkrat na

teden, 2- do 4-krat na teden; 5- do 6-krat na teden; vsak dan, enkrat na dan; vsak dan, več kot enkrat na dan).

SKRB ZA ZOBE

Ščetkanje zob več kot enkrat na dan: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kako pogosto si umivaš zobe?« odgovorili več kot enkrat na dan (vsi možni odgovori: več kot enkrat na dan; enkrat na dan; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; manj kot enkrat na teden; nikoli).

SPANJE

Spanje devet ur ali več med šolskimi dnevi: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Kdaj običajno zaspiš, če moraš naslednje jutro v šolo?« in »Kdaj se običajno zbudiš ob dnevih, ko moraš zjutraj v šolo?« odgovorili tako, da je bilo med uro, ko zaspijo, in uro, ko vstanejo, vsaj devet ur razlike (»Kdaj običajno zaspiš, če moraš naslednje jutro v šolo?« – vsi možni odgovori: najkasneje ob 21.00; 21.30; 22.00; 22.30; 23.00; 23.30; 24.00; 00.30; 1.00; 1.30; ob 2.00 ali kasneje. Kdaj se običajno zbudiš ob dnevih, ko moraš zjutraj v šolo – vsi možni odgovori: najkasneje ob 05.00; ob 05.30; ob 06.00; ob 06.30; ob 07.00; ob 07.30; ob 08.00 ali kasneje).

TELESNA DEJAVNOST

Telesno dejavni 7 dni v tednu vsaj 60 minut na dan: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Pomislil na zadnjih sedem dni. Koliko dni si bil/-a telesno dejaven/dejavna skupno vsaj 60 minut na dan? Ko odgovarjaš na vprašanje, seštej ves čas, ki ga vsak dan porabiš za telesno dejavnost,« odgovorili 7 dni (vsi možni odgovori: 0 dni; 1 dan; 2 dneva; 3 dni; 4 dni; 5 dni; 6 dni; 7 dni).

TELESNA DEJAVNOST V PROSTEM ČASU

Telesno dejavni vsaj 2- do 3-krat na teden: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Izven šolskega časa: Kako pogosto si običajno telesno/športno dejaven/dejavna v prostem času (izven pouka) tako intenzivno, da ti zmanjka sape ali se prepotiš?« odgovorili vsak dan ali 4- do 6-krat na teden ali 2- do 3-krat na teden (vsi možni odgovori: vsak dan; 4- do 6-krat na teden; 2- do 3-krat na teden; enkrat na teden; enkrat na mesec; manj kot enkrat na mesec; nikoli).

Telesno dejavni vsaj 2 do 3 ure na teden: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Izven šolskega časa: Koliko ur na teden si običajno telesno/športno dejaven/dejavna v prostem času (izven pouka) tako intenzivno, da ti zmanjka sape ali se prepotiš?« odgovorili približno 2 do 3 ure ali približno 4 do 6 ur ali približno 7 ur ali več (vsi možni odgovori: nič; približno pol ure; približno 1

uro; približno 2 do 3 ure; približno 4 do 6 ur; približno 7 ur ali več).

SEDEČA VEDENJA

Skupna sedeča vedenja v prostem času več kot 4 ure na dan med šolskim tednom: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Izven šolskega časa: Približno koliko ur na dan v prostem času običajno preživiš v sedečem položaju (npr.: gledanje televizije, uporaba računalnika ali mobilnega telefona, vožnja z avtomobilom ali avtobusom, sedenje in klepetanje, hranjenje, učenje) od ponedeljka do petka – šolski dnevi?« odgovorili približno 5 ur na dan ali približno 6 ur na dan ali približno 7 ur ali več na dan (vsi možni odgovori: sploh nič; približno pol ure na dan; približno 1 uro na dan; približno 2 uri na dan; približno 3 ure na dan; približno 4 ure na dan; približno 5 ur na dan; približno 6 ur na dan; približno 7 ur ali več na dan).

Gledanje televizije, videoposnetkov in drugih zabavnih vsebin dve uri ali več na dan med šolskim tednom: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Koliko ur na dan običajno v prostem času gledaš televizijo, videoposnetke (vključno z You Tubom ali podobno), DVD-je in druge zabavne vsebine, ki jih lahko gledaš na ekranu/zaslonu od ponedeljka do petka – šolski dnevi?« odgovorili približno 2 uri na dan ali približno 3 ure na dan ali približno 4 ure na dan ali približno 5 ur na dan ali približno 6 ur na dan ali približno 7 ur ali več na dan (vsi možni odgovori: sploh ne gledam; približno pol ure na dan; približno 1 uro na dan; približno 2 uri na dan; približno 3 ure na dan; približno 4 ure na dan; približno 5 ur na dan; približno 6 ur na dan; približno 7 ur ali več na dan).

Igranje igrice na računalniku ali drugih elektronskih napravah dve uri ali več na dan med šolskim tednom: Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Koliko ur na dan običajno v prostem času igraš igrice na računalniku, igralni konzoli, tablici (kot je iPad), pametnem telefonu ali drugi elektronski napravi (brez iger, ki vključujejo gibanje ali telovadbo) od ponedeljka do petka – šolski dnevi?« odgovorili približno 2 uri na dan ali približno 3 ure na dan ali približno 4 ure na dan ali približno 5 ur na dan ali približno 6 ur na dan ali približno 7 ur ali več na dan (vsi možni odgovori: sploh nič; približno pol ure na dan; približno 1 uro na dan; približno 2 uri na dan; približno 3 ure na dan; približno 4 ure na dan; približno 5 ur na dan; približno 6 ur na dan; približno 7 ur ali več na dan).

Uporaba elektronskih naprav za domače naloge, e-pošto ... dve uri ali več na dan med šolskim tednom:

Delež mladostnikov, ki so na vprašanje: »Koliko ur na dan običajno v prostem času uporabljaš elektronske naprave, kot so računalniki, tablice (npr. iPad) ali pametni telefon, za druge namene, na primer za domače naloge, pošiljanje e-pošte, tvitanje, facebook, klepetanje/chat, surfanje po internetu od ponedeljka do petka – šolski

dnevi?« odgovorili, približno 2 uri na dan ali približno 3 ure na dan ali približno 4 ure na dan ali približno 5 ur na dan ali približno 6 ur na dan ali približno 7 ur ali več na dan (vsi možni odgovori: sploh nič; približno pol ure na dan; približno 1 uro na dan; približno 2 uri na dan; približno 3 ure na dan; približno 4 ure na dan; približno 5 ur na dan; približno 6 ur na dan; približno 7 ur ali več na dan).

Literatura

1. Spring B, Moller AC, Coons MJ. Multiple health behaviours: overview and implications. *Journal of Public Health* 2011; 34 (1): 3-10.
2. Fajdiga Turk V. Uživanje sadja in zelenjave. V: Jeriček Klanšček H, Roškar S, Koprivnikar H, Pucelj V, Bajt M, Zupanič T. (ur.) Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladostnikov. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, 2011: 129-42.
3. Gregorič M. Uživanje sladkarij in sladkanih pijač. V: Jeriček Klanšček H, Roškar S, Koprivnikar H, Pucelj V, Bajt M, Zupanič T. (ur.) Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladostnikov. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, 2011: 143-56.
4. Gregorič M. Zajtrkovanje. V: Jeriček Klanšček H, Roškar S, Koprivnikar H, Pucelj V, Bajt M, Zupanič T. (ur.) Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladostnikov. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, 2011: 157-65.
5. WHO. Oral health. Pridobljeno 15. 4. 2015 s spletne strani: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs318/en/>.
6. Kosem R. Skrb za zdravje otroka in mladostnika. Zbornik prispevkov Ustna nega – vloga zdravstvene nege za zdravje ustne votline. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije, Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju, 2009.
7. Maes L, Vereecken C, Vanobbergen J, Honkala S. Toothbrushing and social characteristics of families in 32 countries. *International Dental Journal* 2006; 56(3): 159-167.
8. Cappuccio FP, Miller MA, Lockley SW. Sleep, Health and Society. From Aetiology to Public Health. New York: Oxford University Press, 2010.
9. Gnidovec Stražišar B. Spanje in motnje spanja pri otrocih. Ljubljana: Medis, 2012.
10. Ščuka V. Šolar na poti do sebe. Radovljica: Didakta, 2007.
11. WHO. Global Recommendations on Physical Activity for Health. Geneva: WHO Regional Office for Europe, 2010.
12. American Academy of Pediatrics. Children, Adolescents, and Television. *Pediatrics* 2001; 107.
13. Tremblay MS, LeBlanc AG, Janssen I, Kho ME, Hicks A, Murumets K, Colley RC, Duggan M. Canadian Sedentary Behaviour Guidelines for Children and Youth. *Appl. Physiol. Nutr. Metab.* 2011; 36: 59-64.

6. TVEGANA VEDENJA

Helena Koprivnikar

Ključni povzetki

TOBAK

- 13,1 % 15-letnikov kadi vsaj enkrat tedensko, med spoloma ni razlik.
- 16,6 % 15-letnikov je prvič kadilo v starosti 13 let ali manj, več fantov kot deklet.
- Razširjenost kajenja se je v obdobju 2002–2014 zmanjšala pri obeh spolih in v vseh starostnih skupinah.

ALKOHOL

- 30,3 % 15-letnikov je že bilo opitih vsaj dvakrat, med spoloma ni razlik.
- 13,9 % 15-letnikov pije alkoholne pijače vsaj enkrat tedensko, več fantov kot deklet.
- V starosti 13 let ali manj je prvič pilo alkoholno pijačo 39,5 % 15-letnikov, v isti starosti je bilo prvič opitih 8,6 % 15-letnikov, v obeh primerih več fantov kot deklet.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež 15-letnikov, ki tedensko pijejo alkoholne pijače, in delež 15-letnih fantov, ki so bili opiti vsaj dvakrat. Znižal se je tudi delež 15-letnikov obeh spolov, ki so bili prvič opiti v starosti 13 let ali manj, zvišal pa delež 15-letnikov obeh spolov, ki so prvič pili alkoholne pijače v starosti 13 let ali manj.

NASILJE

- 8,9 % mladostnikov je sodelovalo pri trpinčenju drugih vsaj dvakrat mesečno v preteklih parih mesecih.
- 9,8 % mladostnikov se je pretepalo vsaj trikrat v zadnjih 12 mesecih.
- 22,1 % mladostnikov je bilo žrtev trpinčenja vsaj enkrat v preteklih parih mesecih.
- V vseh primerih je delež višji med fanti kot med dekleti.
- V obdobju 2002–2014 se je zvišal delež mladostnikov, ki so trpinčili vrstnike, znižal delež mladostnikov, ki so se pretepali, in znižal delež deklet, ki so bile trpinčene.

KONOPLJA

- 21,1 % 15-letnikov je že uporabilo konopljo.
- 18,7 % 15-letnikov je uporabilo konopljo v zadnjih 12 mesecih.
- Delež je višji med fanti kot med dekleti.

SPOLNOST

- 20 % 15-letnikov je že imelo spolni odnos, več fantov kot deklet.
- V obdobju 2002–2014 se je znižal delež 15-letnih fantov, ki so že imeli spolni odnos.

Če starost ni posebej opredeljena, se podatki nanašajo na 11-, 13- in 15-letnike skupaj. Če spol ni posebej opredeljen, podatki veljajo za oba spola.

Mladostništvo je obdobje raziskovanja in preizkušanja novih vlog in novih vedenj, tudi tveganih. Tvegana vedenja so vedenja, ki lahko ogrožajo zdravje mladostnika, njegov razvoj in dobro počutje, lahko povzročijo takojšnjo fizično ali duševno škodo, lahko zmotijo normalen razvoj otroka ali mladostnika ter lahko preprečijo pridobivanje tipičnih izkušenj v tem obdobju. Posledice so lahko neposredna ali posredna ogroženost mladostnikovega zdravja ali celo življenja, slabši izidi na področju šolanja in socialnih stikov, nadaljevanje teh vedenj v odraslo dobo idr. Tvegana vedenja še posebej ogrožajo posameznika, kadar se pričnejo zgodaj, se pojavljajo redno in v kombinacijah. Praviloma se tvegana vedenja začnejo prav v mladostništvu, s starostjo naraščajo, se pogosto nadaljujejo v obdobje odraslosti in imajo pomembne učinke na zdravje v vseh življenjskih obdobjih (1–4). V okviru poglavja o tveganih vedenjih bomo obravnavali nekatera tvegana vedenja, kot so kajenje tobaka, pitje alkoholnih pijač, nasilje, raba konoplje in spolno vedenje.

TOBAK

Razširjenost kajenja med mladostniki pomembno narašča s starostjo, skupno in pri obeh spolih, najbolj med 13. in 15. letom starosti. Deleži pri vseh merjenih kazalnikih kajenja so najvišji med 15-letniki. Med temi jih je 40,0 % že kadilo tobak (vsaj eno cigareto, cigaro ali pipo). Vsaj enkrat tedensko kadi tobak 13,1 % 15-letnikov, od tega dve tretjini (65,1 %) vsak dan (slika 6.1). Vsak šesti 15-letnik (16,6 %) navaja, da je prvič kadil cigarete v starosti 13 let ali manj (slika 6.2). V vseh navedenih deležih pri 15-letnikih ni pomembnih razlik med spoloma.

V obdobju 2002–2014 se je razširjenost kajenja med mladostniki pomembno zmanjšala skupno, v vseh starostnih skupinah in pri obeh spolih (kadil tobak kadarkoli v življenju, kadi vsaj enkrat tedensko, kadi vsak dan) (tabela 6.1). Med 15-letniki se je skupno in pri obeh spolih v tem obdobju pomembno znižal tudi delež tistih, ki so prvič kadili v starosti 13 let ali manj (tabela 6.2). V večini primerov so se omenjeni deleži v tem obdobju prepolovili, ostali pa znižali za približno tretjino.

ALKOHOL

Pitje alkoholnih pijač med mladostniki pomembno narašča s starostjo, skupno in pri obeh spolih. Najvišje deleže pri kazalnikih pitja alkoholnih pijač tako ugotavljamo med 15-letniki. Večina 15-letnikov (80,6 %) je že pila alkoholne pijače. Približno vsak sedmi 15-letnik (13,9 %) pije alkoholne pijače vsaj enkrat tedensko, skoraj tretjina (30,3 %) pa je bila opita vsaj dvakrat. Med 15-letniki, ki pijejo vsaj enkrat tedensko, je pomembno več fantov kot deklet, v deležu tistih, ki so že pili alkoholne pijače ali bili vsaj dvakrat opiti, pa ni pomembnih razlik med spoloma (slika 6.1). V starosti 13 let ali manj je prvič pila alkoholne pijače več kot tretjina 15-letnikov (39,5 %), prvič pa je bil opit skoraj vsak deseti (8,6 %). Zgodnje

pitje in zgodnje opijanje sta prisotni v pomembno višjem deležu med fanti kot med dekleti (slika 6.2). V obdobju 2002–2014 se je delež mladostnikov, ki pijejo alkoholne pijače vsaj enkrat tedensko, pomembno znižal, in sicer zaradi pomembnega znižanja deleža med fanti. V posameznih starostnih skupinah ugotavljamo različne spremembe deleža tedenskih pivcev. Med 11-letniki se je delež pomembno zvišal, med 13-letniki se ni pomembno spremenil, med 15-letniki pa se je pomembno znižal (tabela 6.1).

Delež vsaj dvakrat opitih mladostnikov se je v obdobju 2002–2014 pomembno znižal, tudi v tem primeru zaradi pomembnega znižanja deleža med fanti. Delež se je pomembno znižal v vseh treh starostnih skupinah mladostnikov (tabela 6.1).

Delež 15-letnikov, ki so prvič pili alkoholne pijače v starosti 13 let ali manj, se je v obdobju 2002–2014 pomembno zvišal, delež vsaj dvakrat opitih pa se je pomembno znižal, v obeh primerih skupno in pri obeh spolih (tabela 6.2).

NASILJE

Skoraj vsak deseti mladostnik (8,9 %) je v preteklih parih mesecih vsaj dvakrat mesečno sodeloval pri trpinčenju. Prav tako se je skoraj vsak deseti mladostnik (9,8 %) vsaj trikrat v zadnjih 12 mesecih pretepal. O tem, da so bili žrtve trpinčenja vsaj enkrat v preteklih parih mesecih, pa poroča več kot petina mladostnikov (22,1 %). V vseh primerih je delež pomembno višji med fanti kot med dekleti. Pri nasilju ne ugotavljamo pomembnega zvišanja deležev s starostjo, pač pa so deleži višji v obeh mlajših starostnih skupinah (11 in 13 let) (slika 6.1).

V obdobju 2002–2014 se je delež mladostnikov, ki so sodelovali pri trpinčenju, pomembno zvišal, to pa je odraz pomembnega zvišanja deleža med 11- in 13-letniki skupno in pri obeh spolih. Delež trpinčenih se je v istem obdobju pomembno

znižal med dekleti, med fanti pa se ni pomembno spremenil. Delež mladostnikov, ki so se preteпали, se je v tem obdobju pomembno znižal skupno, pri obeh spolih in v vseh treh starostnih skupinah (tabela 6.2).

KONOPLJA

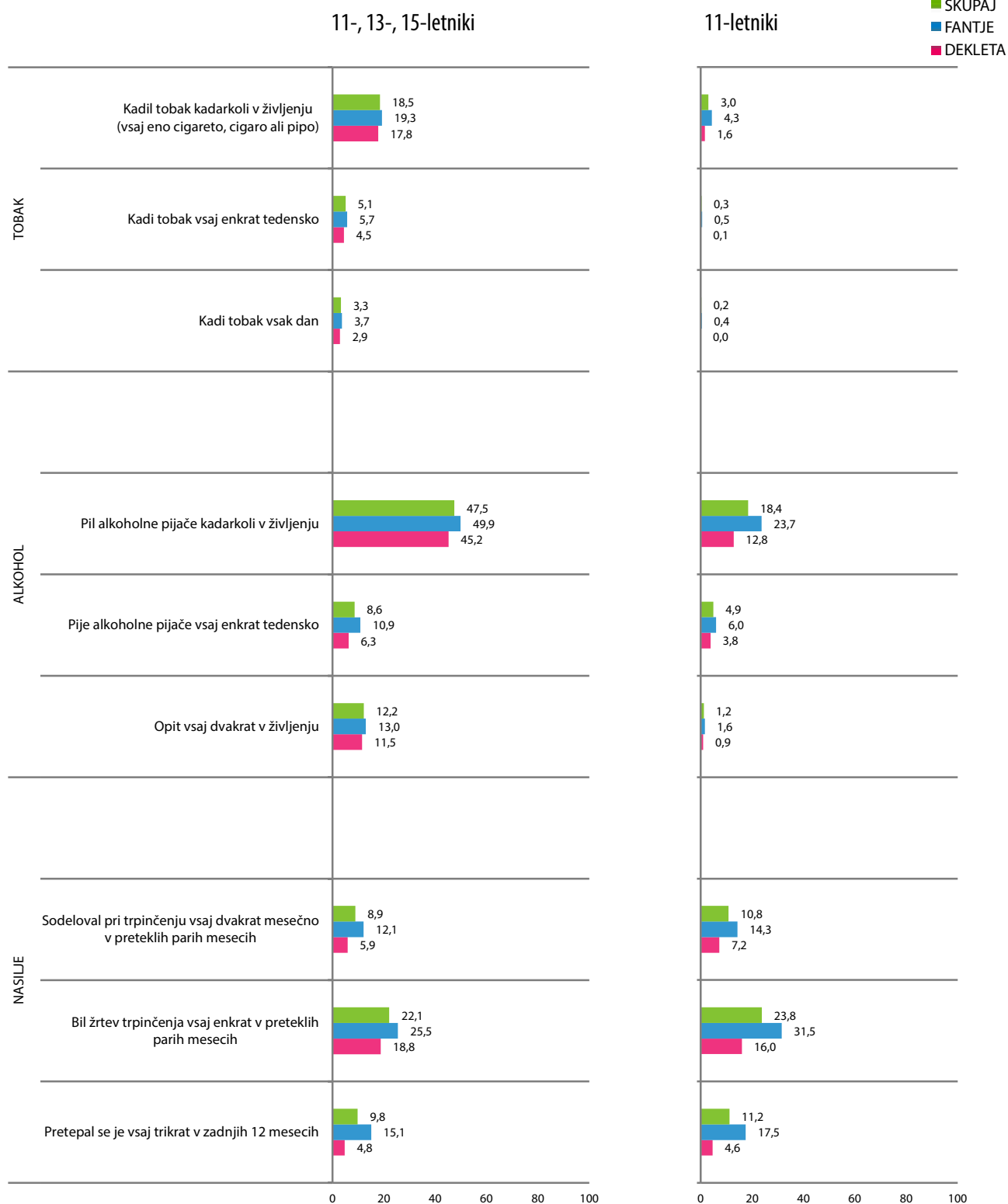
Približno vsak peti 15-letnik (21,1 %) je že uporabil konopljo, prav tako vsak peti (18,7 %) jo je uporabil v zadnjih 12 mesecih. V zadnjih 30 dneh je konopljo uporabil približno vsak deseti 15-letnik (10,3 %). V vseh primerih je delež pomembno višji med fanti kot med dekleti (slika 6.2).

Prikaz trendov na tem področju ni možen zaradi različnih vprašanj o uporabi konoplje v posameznih letih raziskave.

SPOLNOST

Vsak peti 15-letnik (20,0 %) je že imel spolni odnos, in sicer pomembno več fantov kot deklet. Okoli tri četrtine (78,5 %) jih je ob zadnjem spolnem odnosu uporabilo zanesljivo zaščito pred nosečnostjo, večinoma kondom, in so se tako zaščitili tudi pred spolno prenosljivimi boleznimi. Pri uporabi zaščite med fanti in dekleti ni bilo pomembnih razlik (slika 6.2).

V obdobju 2002–2014 se je pomembno znižal delež 15-letnikov, ki so imeli spolni odnos, in sicer zaradi pomembnega znižanja deleža med fanti. Pri uporabi zanesljive zaščite pred nosečnostjo ali kondoma pri zadnjem spolnem odnosu v tem obdobju ne ugotavljamo pomembnih razlik (tabela 6.2).

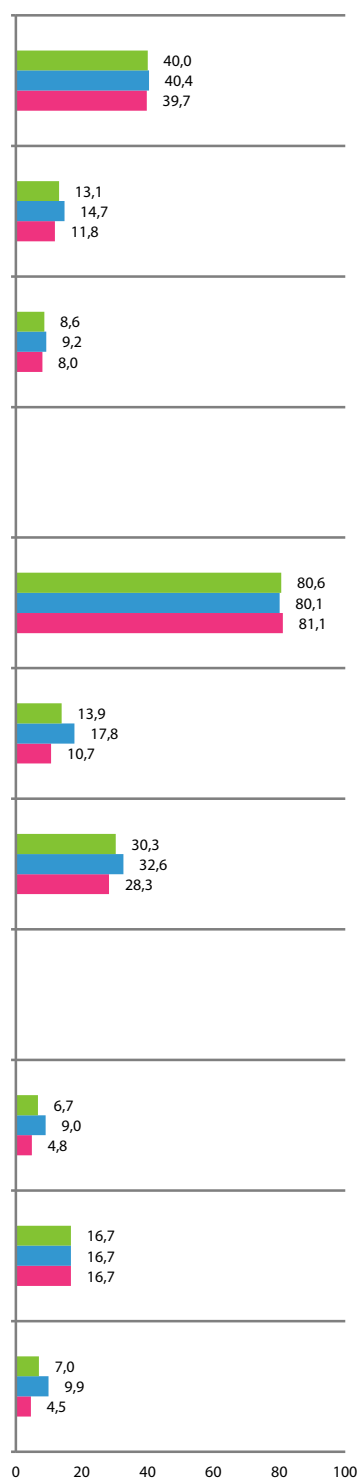
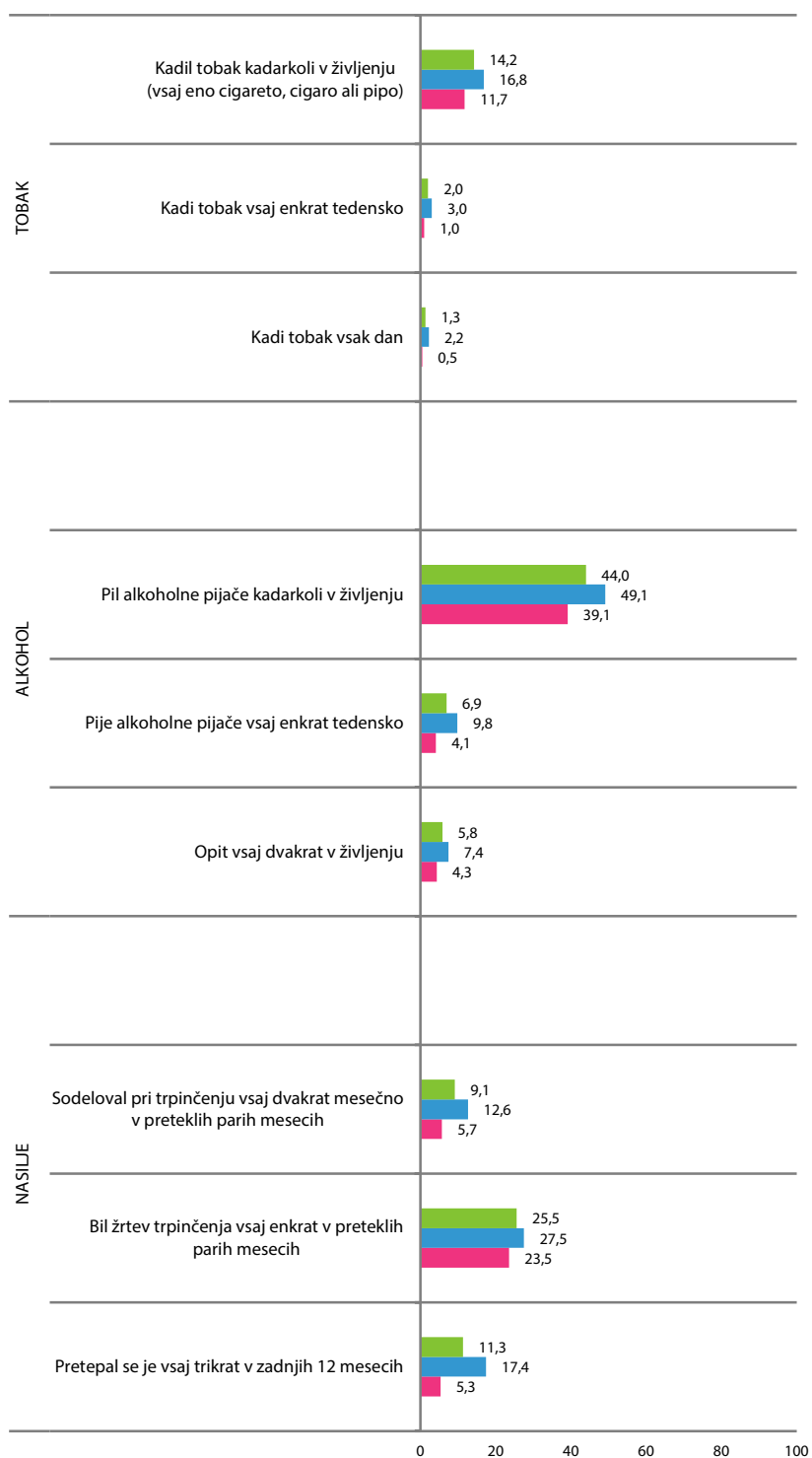
Slika 6.1: Tvegana vedenja (tobak, alkohol, nasilje) skupno pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, in v posameznih starostnih skupinah (11, 13, 15 let) v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, %) (HBSC, 2014)

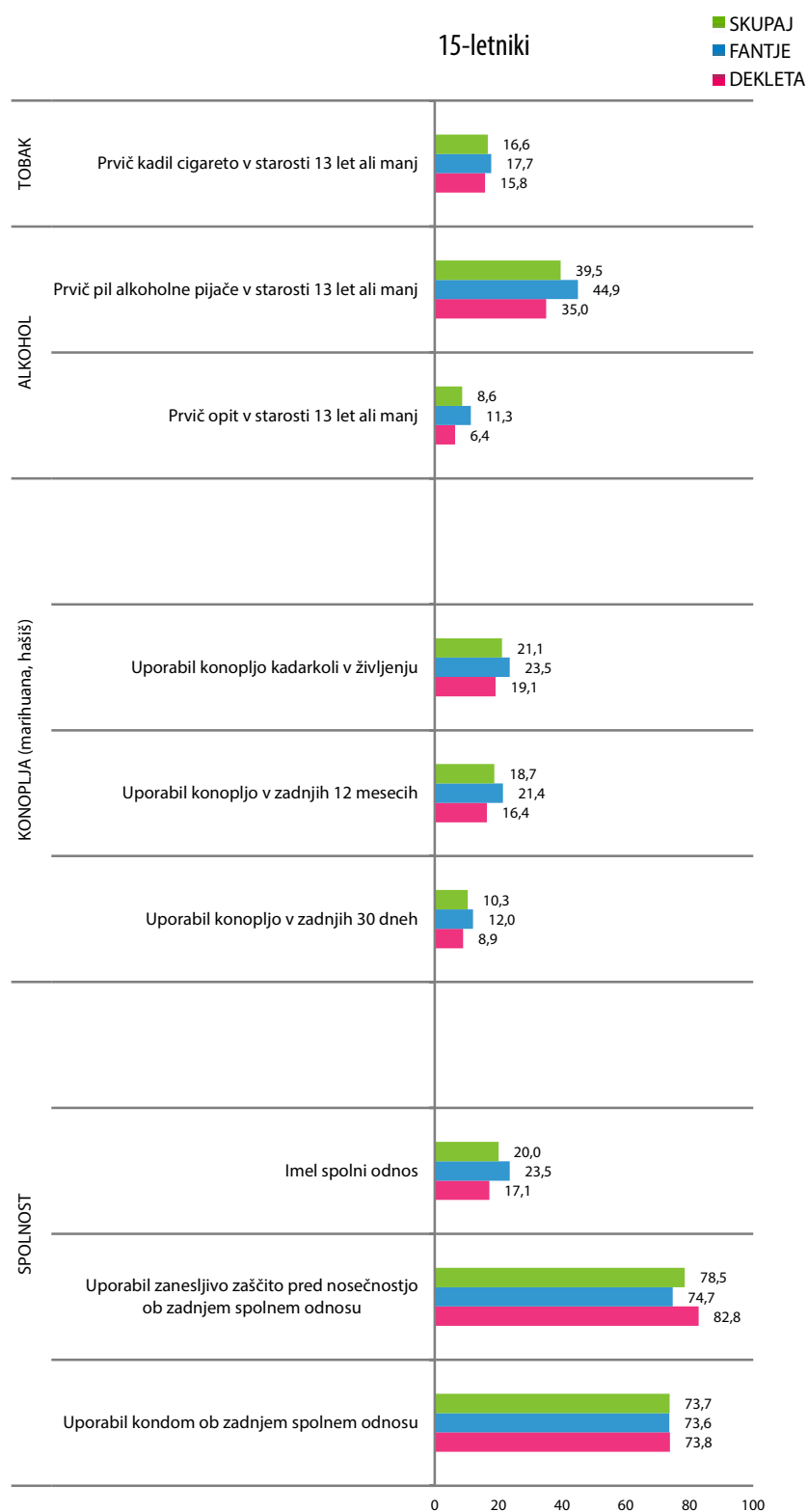

13-letniki

15-letniki

■ SKUPAJ
■ FANTJE
■ DEKLETA

Slika 6.2: Tvegana vedenja (tobak, alkohol, konoplja, spolnost) pri mladostnikih, starih 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, %) (HBSC, 2014)

Tabela 6.1: Tvegana vedenja pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj in po spolu (delež, %)

Delež (%)	Fantje in dekleta skupaj				Fantje				Dekleta			
	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15	11,13 in 15 let	11	13	15
Kadil tobak kadarkoli v življenju (vsaj eno cigareto, cigaro ali pipo)												
2002	36,4	13,5	38,5	64,9	39,3	16,8	41,6	66,1	33,4	10,1	35,5	63,7
2006	*31,0	*8,9	*31,7	*54,2	*32,7	*10,3	*34,3	*54,9	*29,2	7,6	*29,1	*53,4
2010	29,2	7,3	*27,2	53,1	31,2	10,1	30,5	53,4	27,2	*4,5	*23,8	52,7
2014	*18,5	*3,0	*14,2	*40,0	*19,3	*4,3	*16,8	*40,4	*17,8	*1,6	*11,7	*39,7
p-trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kadi tobak vsaj enkrat tedensko												
2002	10,3	1,3	5,1	29,3	11,2	2,2	6,3	29,2	9,4	0,4	4,1	29,5
2006	*6,6	*0,4	*2,6	*18,1	*7,2	*0,6	*2,5	*19,7	*6,0	0,2	2,7	*16,4
2010	*7,6	0,3	3,1	19,4	7,8	0,4	3,1	19,9	*7,5	0,1	3,1	18,9
2014	*5,1	0,3	*2,0	*13,1	*5,7	0,5	3,0	*14,7	*4,5	0,1	*1,0	*11,8
p-trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,001	0,006	< 0,001	< 0,001	0,190	0,001	< 0,001
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓
Kadi tobak vsak dan												
2002	7,4	0,8	2,6	22,6	7,9	1,1	3,5	22,2	6,9	0,4	1,8	23,0
2006	*4,5	*0,2	*1,1	*13,3	*5,0	0,4	*1,1	*14,5	*4,1	0,1	1,1	*12,2
2010	5,2	0,1	1,6	13,9	5,4	0,2	1,8	14,3	4,9	0,0	1,3	13,3
2014	*3,3	0,2	1,3	*8,6	*3,7	0,4	2,2	*9,2	*2,9	0,0	0,5	*8,0
p-trend	< 0,001	0,004	0,027	< 0,001	< 0,001	0,041	0,292	< 0,001	< 0,001	0,018	0,021	< 0,001
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓
Pije alkoholne pijače vsaj enkrat tedensko												
2002	10,8	3,0	6,9	26,5	14,4	4,8	9,8	32,8	7,2	1,2	4,2	19,8
2006	*13,2	3,5	*9,3	28,2	*16,9	5,2	11,6	35,5	*9,5	1,8	*7,0	20,9
2010	12,1	*2,3	*7,4	26,7	15,5	*3,2	10,3	33,1	8,7	1,4	*4,3	20,3
2014	*8,6	*4,9	6,9	*13,9	*10,9	*6,0	9,8	*17,8	*6,3	*3,8	4,1	*10,7
p-trend	< 0,001	0,035	0,389	< 0,001	< 0,001	0,652	0,717	< 0,001	0,077	0,002	0,283	< 0,001
trend	↓	↑		↓	↓			↓		↑		↓
Opit vsaj dvakrat v življenju												
2002	16,2	4,1	11,2	39,2	20,3	6,0	16,0	44,4	12,0	2,1	6,6	33,7
2006	16,1	3,1	11,8	*35,2	20,5	4,8	15,0	43,5	11,8	1,4	8,7	*26,9
2010	17,5	*1,4	10,2	*40,7	20,5	*1,9	14,7	45,0	*14,4	0,9	*5,4	*36,3
2014	*12,2	1,2	*5,8	*30,3	*13,0	1,6	*7,4	*32,6	*11,5	0,9	4,3	*28,3
p-trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,806	0,026	0,003	0,518
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	
Sodeloval pri trpinčenju vsaj dvakrat mesečno v preteklih parih mesecih												
2002	5,4	4,5	5,6	5,9	7,5	6,3	8,2	7,4	3,3	2,6	3,1	4,3
2006	*7,3	*6,1	*8,9	6,9	*10,7	8,4	*12,6	*11,0	4,0	3,9	*5,3	2,7
2010	7,8	5,0	9,7	*8,7	10,8	*5,9	14,5	11,8	4,8	4,1	4,6	*5,6
2014	*8,9	*10,8	9,1	*6,7	12,1	*14,3	12,6	9,0	5,9	*7,2	5,7	4,8
p-trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,240	< 0,001	< 0,001	0,007	0,408	< 0,001	< 0,001	0,048	0,158
trend	↑	↑	↑		↑	↑	↑		↑	↑	↑	
Žrtev trpinčenja vsaj enkrat v preteklih parih mesecih												
2002	22,4	24,7	24,5	16,3	21,8	25,4	22,9	15,3	23,0	23,9	26,1	17,3
2006	*24,8	*28,9	*28,6	15,9	*27,2	*30,8	*28,8	*21,8	22,3	27,1	28,4	*10,1
2010	*20,5	*21,1	*24,3	16,1	*21,8	*21,4	25,5	18,5	*19,0	*20,7	*23,0	*13,6
2014	*22,1	23,8	25,5	16,7	*25,5	*31,5	27,5	16,7	18,8	*16,0	23,5	16,7
p-trend	0,033	0,022	0,611	0,698	0,280	0,289	0,199	0,794	< 0,001	< 0,001	0,043	0,277
trend	↓	↓							↓	↓	↓	
Pretepal se je vsaj trikrat v preteklih 12 mesecih												
2002	15,2	20,1	14,0	9,7	22,3	29,9	20,7	13,8	8,0	10,1	7,6	5,5
2006	*14,4	*15,4	*16,8	10,7	*20,7	*22,2	*22,7	16,8	*8,2	*8,9	*10,8	4,5
2010	*13,5	*14,9	*15,7	10,1	19,9	21,6	23,6	14,3	*7,0	7,9	*7,3	5,9
2014	*9,8	*11,2	*11,3	*7,0	*15,1	*17,5	*17,4	*9,9	*4,8	*4,6	5,3	4,5
p-trend	< 0,001	< 0,001	0,010	< 0,001	< 0,001	< 0,001	0,124	0,008	< 0,001	< 0,001	0,008	0,713
trend	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	

* Statistično značilna razlika glede na raziskavo, izvedeno pred tem

Tabela 6.2: Tvegana vedenja pri mladostnikih, starih 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj in po spolu (delež, %)

Delež (%)	15-letniki: fantje in dekleta skupaj	15-letni fantje	15-letna dekleta
Prvič kadil cigarete v starosti 13 let ali manj			
2002	28,4	27,7	29,2
2006	27,5	29,5	25,5
2010	*24,3	26,6	22,0
2014	*16,6	*17,7	*15,8
p-trend	< 0,001	< 0,001	< 0,001
trend	↓	↓	↓
Prvič pil alkoholne pijače v starosti 13 let ali manj			
2002	28,5	34,4	22,3
2006	*40,7	*47,9	*33,7
2010	*45,1	51,0	*39,2
2014	*39,5	*44,9	35,0
p-trend	< 0,001	0,001	< 0,001
trend	↑	↑	↑
Prvič opit v starosti 13 let ali manj			
2002	16,1	19,2	12,9
2006	14,2	19,0	9,6
2010	*17,3	21,2	*13,5
2014	*8,6	*11,3	*6,4
p-trend	< 0,001	0,001	0,003
trend	↓	↓	↓
Imel spolni odnos			
2002	25,9	30,6	21,1
2006	23,9	30,6	17,7
2010	*28,5	32,4	*24,8
2014	*20,0	*23,5	*17,1
p-trend	0,010	0,013	0,438
trend	↓	↓	
Uporabil zanesljivo zaščito pred nosečnostjo ob zadnjem spolnem odnosu			
2002	75,9	75,4	76,7
2006	75,3	65,7	*88,7
2010	76,8	*76,3	*77,5
2014	78,5	74,7	82,8
p-trend	0,413	0,435	0,867
trend			
Uporabil kondom pri zadnjem spolnem odnosu			
2002	68,9	71,0	66,0
2006	68,2	*58,3	*82,3
2010	72,0	*72,9	*70,9
2014	73,7	73,6	73,8
p-trend	0,107	0,101	0,630
trend			

* Statistično značilna razlika glede na raziskavo, izvedeno pred tem

Opis kazalnikov

TOBAK

Kadil tobak kadarkoli v življenju (vsaj eno cigareto, cigaro ali pipo). Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Koliko dni (če sploh) si kadil/-a tobak (vsaj eno cigareto, cigaro ali pipo) – kolikokrat v življenju?« odgovorili s katerimkoli drugim odgovorom razen nikoli (vsi možni odgovori: nikoli; 1–2 dni; 3–5 dni; 6–9 dni; 10–19 dni; 20–29 dni; 30 dni ali več).

Kadi tobak vsaj enkrat tedensko. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kako pogosto kadiš tobak sedaj?« odgovorili vsak dan ali vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan (vsi možni odgovori: vsak dan; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; manj kot enkrat na teden; ne kadim).

Kadi tobak vsak dan. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kako pogosto kadiš tobak sedaj?« odgovorili vsak dan (vsi možni odgovori: vsak dan; vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan; manj kot enkrat na teden; ne kadim).

Prvič kadil cigarete v starosti 13 let ali manj. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Koliko si bil/-a star/-a, ko si prvič kadil/-a cigarete (več kot en dim)?« odgovorili 11 let ali prej, 12 ali 13 let (vsi možni odgovori: nikoli; 11 let ali prej; 12 let; 13 let; 14 let; 15 let; 16 let in več).

ALKOHOL

Pil alkoholne pijače kadarkoli v življenju. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Koliko dni (če sploh) si pil/-a alkoholne pijače – kolikokrat v življenju?« odgovorili s katerimkoli drugim odgovorom razen nikoli (vsi možni odgovori: nikoli; 1–2 dni; 3–5 dni; 6–9 dni; 10–19 dni; 20–29 dni; 30 dni ali več).

Pije alkoholne pijače vsaj enkrat tedensko. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kako pogosto sedaj piješ alkoholne pijače, kot so na primer pivo, vino ali žgane pijače?« odgovorili vsak dan ali vsak teden (vsi možni odgovori: vsak dan; vsak teden; vsak mesec; redko; nikoli).

Prvič pil alkoholne pijače v starosti 13 let ali manj. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Koliko si bil/-a star/-a, ko si prvič počel/-a naslednje stvari – pil alkoholne pijače (več kot požirek)?« odgovorili 11 let ali prej, 12 ali 13 let (vsi možni odgovori: nikoli; 11 let ali prej; 12 let; 13 let; 14 let; 15 let; 16 let ali več).

Opit vsaj dvakrat v življenju. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Ali si že kdaj spil/-a toliko alkoholnih pijač, da si bil/-a res pijan/-a – kadarkoli v življenju?« odgovorili

da, 2- ali 3-krat, da, 4- do 10-krat, ali da, več kot 10-krat (vsi možni odgovori: ne, nikoli; da, enkrat; da, 2- ali 3-krat; da, 4- do 10-krat; da, več kot 10-krat).

Prvič opit v starosti 13 let ali manj. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Koliko si bil/-a star/-a, ko si prvič počel/-a naslednje stvari – bil/-a pijan/-a?« odgovorili 11 let ali prej, 12 ali 13 let (vsi možni odgovori: nikoli; 11 let ali prej; 12 let; 13 let; 14 let; 15 let; 16 let ali več).

NASILJE

Sodeloval pri trpinčenju vsaj dvakrat mesečno v preteklih parih mesecih. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kako pogosto si sodeloval/-a pri trpinčenju nekega učenca/dijaka ali učenke/-dijakinje v šoli v preteklih parih mesecih?« odgovorili 2- ali 3-krat na mesec ali približno 1-krat na teden (vsi možni odgovori: v zadnjih parih mesecih nisem sodeloval/-a pri trpinčenju v šoli; zgodilo se je le 1-krat ali 2-krat; 2- ali 3-krat na mesec; približno 1-krat na teden; večkrat na teden).

Žrtev trpinčenja vsaj enkrat v preteklih parih mesecih. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kako pogosto v preteklih parih mesecih si bil/-a trpinčen/-a v šoli?« odgovorili zgodilo se je le 1-krat ali 2-krat; 2- ali 3-krat na mesec; približno 1-krat na teden ali večkrat na teden (vsi možni odgovori: v zadnjih parih mesecih nisem bil/-a trpinčen/-a v šoli; zgodilo se je le 1-krat ali 2-krat; 2- ali 3-krat na mesec; približno 1-krat na teden; večkrat na teden).

Pretepal/-a se je vsaj trikrat v preteklih 12 mesecih. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Kolikokrat v preteklih 12 mesecih si se pretepal/-a?« odgovorili 2-, 3-, 4-krat ali bolj pogosto (vsi možni odgovori: nisem se pretepal/-a v preteklih 12 mesecih; 1-krat; 2-krat; 3-krat; 4-krat ali bolj pogosto).

KONOPLJA

Uporabil konopljo kadarkoli v življenju. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Ali si že kdaj uporabil/-a konopljo (vprašanje se nanaša na uporabo marihuane in hašiša, ki ju lahko poznaš pod imeni, kot so trava, gandža, vutra, joint, haš, bakla ...) – kadarkoli v življenju?« odgovorili s katerimkoli drugim odgovorom razen nikoli (vsi možni odgovori: nikoli; 1–2 dni; 3–5 dni; 6–9 dni; 10–19 dni; 20–29 dni; 30 dni ali več).

Uporabil konopljo v zadnjih 12 mesecih. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Ali si že kdaj uporabil/-a konopljo (vprašanje se nanaša na uporabo marihuane in hašiša, ki ju lahko poznaš pod imeni, kot so trava, gandža, vutra, joint, haš, bakla ...) – v zadnjih 12

mesecih?» odgovorili s katerimkoli drugim odgovorom razen nikoli (vsi možni odgovori: nikoli; 1–2 dni; 3–5 dni; 6–9 dni; 10–19 dni; 20–29 dni; 30 dni ali več).

Uporabil konopljo v zadnjih 30 dneh. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Ali si že kdaj uporabil/-a konopljo (vprašanje se nanaša na uporabo marihuane in hašiša, ki ju lahko poznaš pod imeni, kot so trava, gandža, vutra, joint, haš, bakla ...) – v zadnjih 30 dneh?«, odgovorili s katerimkoli drugim odgovorom razen nikoli (vsi možni odgovori: nikoli; 1–2 dni; 3–5 dni; 6–9 dni; 10–19 dni; 20–29 dni; 30 dni ali več).

SPOLNOST

Imel spolni odnos. Delež mladostnikov, ki so na vprašanje »Ali si kdaj že imel/-a spolni odnos (temu rečemo tudi spati skupaj, ljubiti se, iti z nekom v posteljo,

seksati, dati se dol, iti do konca)?« odgovorili da (vsi možni odgovori: da; ne).

Uporabil zanesljivo zaščito pred nosečnostjo ob zadnjem spolnem odnosu. Delež mladostnikov, ki so imeli spolni odnos in so odgovorili da na vprašanje »Ali sta s partnerko/partnerjem ob zadnjem spolnem odnosu uporabljala kontracepcijske tablete?« ali vprašanje »Ali sta s partnerjem/partnerko ob zadnjem spolnem odnosu uporabila kondom?« (vsi možni odgovori pri obeh vprašanjih: da; ne; ne vem).

Uporabil kondom ob zadnjem spolnem odnosu. Delež mladostnikov, ki so imeli spolni odnos in so na vprašanje »Ali sta s partnerjem/partnerko ob zadnjem spolnem odnosu uporabila kondom?« odgovorili da (vsi možni odgovori: da; ne; ne vem).

Literatura

1. Tomori M, Stiković S, Stergar E, Pinter B, Rus-Makovec M. Dejavniki tveganja pri slovenskih srednješolcih. Ljubljana: Littera Picta, 1998.
2. Jeriček Klanšček H, Roškar S, Koprivnikar H, Pucelj V, Bajt M, Zupanič T (ed.). Spremembe v vedenjih, povezanih z zdravjem mladostnikov v Sloveniji v obdobju 2002–2010. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja, 2012.
3. World Health Organization. Global health risks: mortality and burden of disease attributable to selected major risks. World Health Organization, 2009. Pridobljeno 12. 11. 2014 s spletne strani: http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/GlobalHealthRisks_report_full.pdf.
4. Gore FM, Bloem PJ, Patton GC, Ferguson J, Joseph V, Coffey C, Sawyer SM, Mathers CD. Global burden of disease in young people aged 10–24 years: a systematic analysis. Lancet 2011; 377(9783): 2093–102.

SUMARNIK

	11 let	13 let	15 let	Skupaj
Ali si fant ali dekle?				
Fant	51,1 %	49,7 %	46,1 %	49,0 %
Dekle	48,9 %	50,3 %	53,9 %	51,0 %

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Kategora meseca si rojen/-a?												
Januar	9,3 %	7,5 %	8,5 %	4,1 %	4,1 %	4,1 %	4,0 %	2,8 %	3,3 %	5,9 %	4,7 %	5,3 %
Februar	7,3 %	8,3 %	7,8 %	9,2 %	6,9 %	8,0 %	8,7 %	8,3 %	8,5 %	8,4 %	7,8 %	8,1 %
Marec	10,7 %	9,6 %	10,2 %	8,1 %	9,4 %	8,8 %	9,1 %	9,8 %	9,5 %	9,3 %	9,6 %	9,5 %
April	7,2 %	6,3 %	6,7 %	7,3 %	8,3 %	7,8 %	7,7 %	8,4 %	8,0 %	7,4 %	7,7 %	7,5 %
Maj	7,7 %	8,6 %	8,1 %	9,7 %	9,1 %	9,4 %	8,7 %	9,8 %	9,3 %	8,7 %	9,2 %	9,0 %
Junij	6,8 %	7,1 %	7,0 %	8,4 %	6,5 %	7,4 %	9,3 %	7,5 %	8,3 %	8,1 %	7,0 %	7,6 %
Julij	9,3 %	8,8 %	9,1 %	8,1 %	9,5 %	8,8 %	11,6 %	9,0 %	10,2 %	9,6 %	9,1 %	9,3 %
Av gust	8,9 %	8,6 %	8,8 %	10,9 %	11,2 %	11,1 %	7,7 %	7,8 %	7,7 %	9,2 %	9,2 %	9,2 %
September	10,1 %	10,4 %	10,2 %	10,3 %	10,6 %	10,4 %	9,1 %	10,4 %	9,8 %	9,9 %	10,5 %	10,2 %
Oktober	8,5 %	9,0 %	8,8 %	9,0 %	8,7 %	8,9 %	8,7 %	9,1 %	8,9 %	8,8 %	8,9 %	8,9 %
November	6,8 %	7,3 %	7,0 %	9,3 %	10,0 %	9,6 %	9,0 %	7,7 %	8,3 %	8,4 %	8,3 %	8,4 %
December	7,4 %	8,4 %	7,9 %	5,6 %	5,7 %	5,7 %	6,3 %	9,6 %	8,1 %	6,4 %	7,9 %	7,2 %

Kategora leta si rojen/-a?												
1997	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	3,1 %	1,7 %	2,4 %	0,9 %	0,6 %	0,8 %
1998	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	94,0 %	96,7 %	95,4 %	28,6 %	33,1 %	30,9 %
1999	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,1 %	1,1 %	1,6 %	3,0 %	1,6 %	2,2 %	1,6 %	0,9 %	1,3 %
2000	0,0 %	0,0 %	0,0 %	96,3 %	97,0 %	96,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	34,0 %	33,3 %	33,6 %
2001	5,3 %	2,9 %	4,1 %	1,6 %	1,8 %	1,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,4 %	1,5 %	1,9 %
2002	94,3 %	97,0 %	95,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	32,2 %	30,5 %	31,3 %
2003	0,5 %	0,1 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,0 %	0,1 %

V kateri državi si bil/-a rojen/-a?												
Slovenija	95,4 %	96,9 %	96,1 %	94,6 %	95,1 %	94,8 %	95,2 %	95,7 %	95,5 %	95,1 %	95,9 %	95,5 %
Bosna in Hercegovina	1,6 %	0,5 %	1,0 %	1,6 %	1,7 %	1,7 %	1,1 %	1,5 %	1,3 %	1,4 %	1,3 %	1,3 %
Hrvaška	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,3 %	0,1 %	0,2 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %
Srbija	0,7 %	0,4 %	0,6 %	0,1 %	0,3 %	0,2 %	0,8 %	0,6 %	0,7 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %
Makedonija	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,5 %	0,5 %	0,3 %	0,6 %	0,4 %	0,5 %	0,6 %	0,5 %
Druga država	1,6 %	1,5 %	1,5 %	2,7 %	2,3 %	2,5 %	2,7 %	1,5 %	2,0 %	2,3 %	1,8 %	2,0 %

V kateri državi je bila rojena tvoja mama?												
Slovenija	90,5 %	90,5 %	90,5 %	87,1 %	85,6 %	86,3 %	89,1 %	87,6 %	88,3 %	88,9 %	87,8 %	88,3 %
Bosna in Hercegovina	3,8 %	3,0 %	3,4 %	4,7 %	5,7 %	5,2 %	4,3 %	5,2 %	4,8 %	4,3 %	4,7 %	4,5 %
Hrvaška	1,2 %	2,1 %	1,7 %	1,3 %	1,5 %	1,4 %	0,8 %	1,7 %	1,3 %	1,1 %	1,8 %	1,4 %
Srbija	1,1 %	0,9 %	1,0 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	2,2 %	1,0 %	1,6 %	1,5 %	1,1 %	1,3 %
Makedonija	0,7 %	0,8 %	0,7 %	0,9 %	1,0 %	1,0 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Druga država	2,6 %	2,8 %	2,7 %	4,8 %	4,8 %	4,8 %	3,4 %	4,1 %	3,8 %	3,6 %	3,9 %	3,8 %

V kateri državi je bil rojen tvoj oče?												
Slovenija	88,1 %	89,6 %	88,8 %	85,6 %	85,8 %	85,7 %	87,8 %	87,5 %	87,6 %	87,1 %	87,6 %	87,3 %
Bosna in Hercegovina	4,6 %	3,3 %	3,9 %	6,2 %	6,2 %	6,2 %	3,9 %	5,4 %	4,7 %	4,9 %	5,0 %	5,0 %
Hrvaška	1,3 %	2,0 %	1,7 %	2,0 %	1,1 %	1,6 %	2,2 %	2,5 %	2,4 %	1,8 %	1,9 %	1,9 %
Srbija	1,8 %	1,5 %	1,7 %	1,3 %	1,0 %	1,2 %	2,0 %	0,9 %	1,4 %	1,7 %	1,1 %	1,4 %
Makedonija	0,7 %	1,0 %	0,9 %	1,2 %	1,3 %	1,2 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,8 %	0,9 %	0,9 %
Druga država	3,5 %	2,6 %	3,1 %	3,8 %	4,6 %	4,2 %	3,6 %	3,1 %	3,4 %	3,7 %	3,5 %	3,6 %

Kako pogosto po navadi zajtrkuješ (več kot le kozarec mleka, kakava, čaja ali soka) od ponedeljka do petka – ŠOLSKI DNEVI?												
Nikoli	14,4 %	16,1 %	15,2 %	23,7 %	28,9 %	26,3 %	26,3 %	32,6 %	29,7 %	21,3 %	26,2 %	23,8 %
En dan	6,2 %	6,3 %	6,3 %	5,7 %	5,4 %	5,5 %	4,4 %	8,8 %	6,8 %	5,5 %	6,9 %	6,2 %
Dva dneva	8,2 %	6,4 %	7,3 %	7,8 %	7,8 %	7,8 %	9,1 %	7,0 %	8,0 %	8,3 %	7,1 %	7,7 %
Tri dni	9,5 %	10,8 %	10,1 %	8,8 %	10,7 %	9,8 %	9,7 %	6,5 %	8,0 %	9,3 %	9,3 %	9,3 %
Štiri dni	7,3 %	7,9 %	7,6 %	9,0 %	8,3 %	8,6 %	8,3 %	7,1 %	7,7 %	8,2 %	7,8 %	8,0 %
Pet dni	54,4 %	52,6 %	53,5 %	45,0 %	38,9 %	41,9 %	42,1 %	37,9 %	39,8 %	47,3 %	42,9 %	45,0 %

Kako pogosto po navadi zajtrkuješ (več kot le kozarec mleka, kakava, čaja ali soka) od sobote do nedelje – VIKEND?												
Nikoli	5,4 %	3,1 %	4,3 %	6,6 %	5,0 %	5,8 %	9,3 %	7,6 %	8,4 %	7,0 %	5,3 %	6,1 %
En dan	10,6 %	7,2 %	8,9 %	14,1 %	10,5 %	12,3 %	13,9 %	14,5 %	14,2 %	12,9 %	10,8 %	11,8 %
Oba dneva	83,9 %	89,7 %	86,8 %	79,3 %	84,6 %	82,0 %	76,7 %	77,9 %	77,4 %	80,1 %	83,9 %	82,1 %

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Pomisli na zadnjih sedem dni. Koliko dni si bil/-a telesno dejaven/dejavna skupno vsaj 60 minut?												
0 dni	2,3 %	0,9 %	1,6 %	1,6 %	3,6 %	2,6 %	2,8 %	7,4 %	5,3 %	2,2 %	4,0 %	3,1 %
1 dan	4,3 %	4,8 %	4,5 %	5,4 %	6,3 %	5,9 %	8,3 %	15,4 %	12,2 %	5,9 %	9,0 %	7,5 %
2 dneva	8,3 %	10,0 %	9,2 %	8,7 %	14,1 %	11,4 %	12,8 %	21,3 %	17,4 %	9,8 %	15,3 %	12,6 %
3 dni	12,0 %	15,2 %	13,6 %	14,2 %	21,7 %	18,0 %	16,6 %	19,7 %	18,2 %	14,2 %	18,9 %	16,6 %
4 dni	14,3 %	20,1 %	17,1 %	16,2 %	18,3 %	17,3 %	14,1 %	11,6 %	12,8 %	14,9 %	16,6 %	15,8 %
5 dni	19,5 %	18,9 %	19,2 %	18,8 %	15,3 %	17,0 %	13,5 %	13,4 %	13,5 %	17,4 %	15,8 %	16,6 %
6 dni	11,8 %	12,5 %	12,2 %	10,4 %	7,4 %	8,9 %	10,5 %	4,0 %	7,0 %	10,9 %	7,9 %	9,3 %
7 dni	27,4 %	17,6 %	22,6 %	24,7 %	13,4 %	19,0 %	21,4 %	7,2 %	13,8 %	24,6 %	12,6 %	18,5 %
Koliko dni (če sploh) v življenju si kadil/-a tobak (vsaj eno cigareto, cigaro ali pipo)? Seštej vse dneve, ko si kadil/-a, ni nujno, da so zaporedoma.												
Nikoli	95,7 %	98,4 %	97,0 %	83,2 %	88,3 %	85,8 %	59,6 %	60,3 %	60,0 %	80,7 %	82,2 %	81,5 %
1–2 dneva	3,9 %	1,1 %	2,5 %	10,6 %	6,2 %	8,4 %	13,0 %	11,8 %	12,4 %	8,9 %	6,5 %	7,7 %
3–5 dni	0,1 %	0,1 %	0,1 %	2,1 %	1,6 %	1,9 %	5,1 %	5,3 %	5,2 %	2,3 %	2,4 %	2,3 %
6–9 dni	0,1 %	0,0 %	0,1 %	1,2 %	0,9 %	1,0 %	2,0 %	3,1 %	2,6 %	1,1 %	1,4 %	1,2 %
10–19 dni	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,6 %	0,7 %	0,6 %	3,2 %	3,6 %	3,4 %	1,1 %	1,4 %	1,3 %
20–29 dni	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,2 %	0,8 %	0,5 %	1,8 %	2,3 %	2,0 %	0,6 %	1,0 %	0,8 %
30 dni (ali več)	0,1 %	0,4 %	0,2 %	2,1 %	1,4 %	1,7 %	15,3 %	13,5 %	14,3 %	5,2 %	5,1 %	5,2 %
Kako pogosto kadiš tobak sedaj?												
Vsak dan	0,4 %	0,0 %	0,2 %	2,2 %	0,5 %	1,3 %	9,2 %	8,0 %	8,6 %	3,7 %	2,9 %	3,3 %
Vsaj enkrat na teden, a ne vsak dan	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,8 %	0,6 %	0,7 %	5,5 %	3,8 %	4,6 %	2,0 %	1,5 %	1,8 %
Manj kot enkrat na teden	0,1 %	0,3 %	0,2 %	1,3 %	1,7 %	1,5 %	5,1 %	6,3 %	5,8 %	2,1 %	2,8 %	2,5 %
Ne kadim	99,4 %	99,6 %	99,5 %	95,7 %	97,2 %	96,5 %	80,2 %	81,9 %	81,1 %	92,2 %	92,7 %	92,5 %
Koliko si bil/a star/a, ko si prvič kadil/a cigarete (več kot en dim)?												
Nikoli							56,7 %	58,8 %	57,9 %			
11 let ali prej							4,6 %	2,9 %	3,7 %			
12 let							6,3 %	4,5 %	5,3 %			
13 let							6,8 %	8,4 %	7,6 %			
14 let							11,4 %	11,2 %	11,3 %			
15 let							13,8 %	13,9 %	13,8 %			
16 let ali več							0,4 %	0,4 %	0,4 %			
Koliko cigaret si pokadila v zadnjih 30 dneh?												
Sploh nič							77,0 %	79,2 %	78,2 %			
Manj kot 1 cigareto na teden							6,0 %	7,2 %	6,7 %			
Manj kot 1 cigareto na dan							2,9 %	2,0 %	2,4 %			
1–5 cigaret na dan							6,5 %	4,5 %	5,4 %			
6–10 cigaret na dan							4,3 %	3,7 %	4,0 %			
11–20 cigaret na dan							2,0 %	2,2 %	2,1 %			
Več kot 20 cigaret na dan							1,3 %	1,2 %	1,2 %			
<i>Op.: Vprašanja smo postavili le 15-letnikom.</i>												
Koliko dni (če sploh) v življenju si pil/a alkoholne pijače?												
Nikoli	76,3 %	87,2 %	81,6 %	50,9 %	60,9 %	56,0 %	19,9 %	18,9 %	19,4 %	50,2 %	54,8 %	52,5 %
1–2 dneva	12,4 %	8,1 %	10,3 %	20,6 %	19,2 %	19,9 %	16,4 %	18,9 %	17,8 %	16,5 %	15,6 %	16,1 %
3–5 dni	5,0 %	1,9 %	3,5 %	8,5 %	7,7 %	8,1 %	13,0 %	14,8 %	14,0 %	8,7 %	8,3 %	8,5 %
6–9 dni	2,9 %	1,5 %	2,2 %	5,9 %	5,1 %	5,5 %	12,1 %	11,9 %	12,0 %	6,7 %	6,3 %	6,5 %
10–19 dni	0,7 %	0,8 %	0,7 %	5,0 %	3,2 %	4,1 %	9,9 %	12,8 %	11,5 %	5,0 %	5,7 %	5,4 %
20–29 dni	0,7 %	0,1 %	0,4 %	2,9 %	0,8 %	1,9 %	7,3 %	6,6 %	6,9 %	3,5 %	2,6 %	3,0 %
30 dni (ali več)	1,9 %	0,5 %	1,2 %	6,1 %	3,0 %	4,5 %	21,3 %	16,1 %	18,5 %	9,3 %	6,7 %	8,0 %
Kako pogosto sedaj piješ pivo? Vključi tudi tiste priložnosti, ko spiješ čisto majhno količino (manj kot en kozarec, a več kot požirek).												
Vsak dan	4,4 %	2,9 %	3,6 %	3,6 %	1,7 %	2,7 %	1,6 %	0,6 %	1,1 %	3,3 %	1,7 %	2,5 %
Vsak teden	0,4 %	0,1 %	0,2 %	1,8 %	0,8 %	1,3 %	9,2 %	2,7 %	5,7 %	3,6 %	1,2 %	2,4 %
Vsak mesec	0,2 %	0,0 %	0,1 %	3,9 %	1,8 %	2,8 %	6,4 %	8,9 %	5,1 %	2,8 %	2,8 %	3,9 %
Redko	16,0 %	6,7 %	11,4 %	29,1 %	13,1 %	21,0 %	35,9 %	29,1 %	32,2 %	26,7 %	16,6 %	21,5 %
Nikoli	79,1 %	90,3 %	84,6 %	61,7 %	82,5 %	72,2 %	41,3 %	61,3 %	52,1 %	61,4 %	77,7 %	69,8 %
Kako pogosto sedaj piješ vino? Vključi tudi tiste priložnosti, ko spiješ čisto majhno količino (manj kot en kozarec, a več kot požirek).												
Vsak dan	4,5 %	2,9 %	3,7 %	3,5 %	1,5 %	2,5 %	1,8 %	0,6 %	1,1 %	3,3 %	1,6 %	2,5 %
Vsak teden	0,6 %	0,1 %	0,4 %	2,2 %	1,0 %	1,6 %	6,4 %	4,3 %	5,2 %	2,9 %	1,9 %	2,4 %
Vsak mesec	0,2 %	0,4 %	0,3 %	3,2 %	1,4 %	2,3 %	10,2 %	12,0 %	11,2 %	4,3 %	4,7 %	4,5 %
Redko	11,2 %	5,2 %	8,2 %	21,5 %	14,2 %	17,8 %	34,1 %	33,6 %	33,8 %	21,8 %	18,0 %	19,9 %
Nikoli	83,5 %	91,4 %	87,4 %	69,5 %	81,8 %	75,7 %	47,6 %	49,6 %	48,7 %	67,6 %	73,8 %	70,8 %

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Kako pogosto sedaj piješ žgane pijače/likerje (slamer, vodka, juice-vodka, viski, viski-kola, malibu, jegermeister ...)? Vključi tudi tiste priložnosti, ko spiješ čisto majhno količino (manj kot en kozarec, a več kot požirek).												
Vsak dan	4,9 %	3,0 %	4,0 %	3,6 %	1,5 %	2,5 %	2,0 %	0,8 %	1,4 %	3,5 %	1,8 %	2,6 %
Vsak teden	0,4 %	0,4 %	0,4 %	1,1 %	0,5 %	0,8 %	4,5 %	4,9 %	4,7 %	1,9 %	1,9 %	1,9 %
Vsak mesec	0,4 %	0,1 %	0,2 %	3,6 %	2,2 %	2,9 %	12,3 %	18,4 %	15,6 %	5,1 %	7,1 %	6,1 %
Redko	4,1 %	2,1 %	3,2 %	15,7 %	11,3 %	13,5 %	35,3 %	37,5 %	36,5 %	17,8 %	17,3 %	17,5 %
Nikoli	90,2 %	94,3 %	92,3 %	76,1 %	84,6 %	80,4 %	45,9 %	38,3 %	41,8 %	71,7 %	71,9 %	71,8 %
Kako pogosto sedaj piješ alkoholne pijače mešane z gaziranimi/sadnimi/sladkimi pijačami (radler, Bacardi breezer, sunrise ...)? Vključi tudi tiste priložnosti, ko spiješ čisto majhno količino (manj kot en kozarec, a več kot požirek).												
Vsak dan	4,7 %	3,0 %	3,9 %	4,0 %	1,8 %	2,9 %	2,0 %	0,6 %	1,2 %	3,6 %	1,8 %	2,7 %
Vsak teden	0,5 %	0,4 %	0,4 %	1,8 %	1,0 %	1,4 %	7,7 %	4,5 %	6,0 %	3,1 %	2,0 %	2,6 %
Vsak mesec	1,1 %	0,6 %	0,9 %	7,5 %	4,3 %	5,9 %	14,7 %	16,1 %	15,5 %	7,5 %	7,2 %	7,3 %
Redko	15,0 %	8,6 %	11,9 %	25,8 %	22,5 %	24,2 %	35,5 %	43,6 %	39,9 %	25,1 %	25,4 %	25,2 %
Nikoli	78,7 %	87,4 %	83,0 %	60,8 %	70,3 %	65,7 %	40,0 %	35,2 %	37,4 %	60,6 %	63,7 %	62,2 %
Kako pogosto sedaj piješ katerekoli druge alkoholne pijače? Vključi tudi tiste priložnosti, ko spiješ čisto majhno količino (manj kot en kozarec, a več kot požirek).												
Vsak dan	3,7 %	2,7 %	3,2 %	3,7 %	1,7 %	2,7 %	2,0 %	0,7 %	1,3 %	3,3 %	1,8 %	2,5 %
Vsak teden	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,7 %	1,3 %	1,0 %	0,2 %	0,4 %	0,3 %
Vsak mesec	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,0 %	0,1 %	0,7 %	0,4 %	0,6 %	0,2 %	0,1 %	0,2 %
Redko	1,0 %	0,6 %	0,8 %	2,9 %	1,8 %	2,4 %	4,5 %	4,2 %	4,3 %	2,6 %	2,0 %	2,3 %
Nikoli	95,3 %	96,8 %	96,0 %	93,1 %	96,3 %	94,7 %	92,1 %	93,4 %	92,8 %	93,7 %	95,8 %	94,7 %
Koliko alkoholnih pijač običajno spiješ na dan, kadar piješ?												
Nikoli ne pijem alkoholnih pijač	76,6 %	88,6 %	82,4 %	53,4 %	66,6 %	60,0 %	29,1 %	24,5 %	26,6 %	53,8 %	59,0 %	56,5 %
Manj kot eno pijačo	14,5 %	7,9 %	11,3 %	23,7 %	17,5 %	20,6 %	17,1 %	17,5 %	17,3 %	18,5 %	14,5 %	16,5 %
1 pijačo	5,2 %	2,1 %	3,7 %	10,3 %	6,1 %	8,2 %	12,0 %	11,6 %	11,8 %	9,1 %	6,8 %	7,9 %
2 pijači	1,8 %	0,6 %	1,2 %	4,4 %	3,8 %	4,1 %	10,1 %	10,3 %	10,2 %	5,3 %	5,1 %	5,2 %
3 pijače	0,8 %	0,3 %	0,6 %	3,0 %	1,8 %	2,4 %	8,9 %	11,4 %	10,2 %	4,1 %	4,6 %	4,4 %
4 pijače	0,2 %	0,3 %	0,2 %	0,9 %	1,7 %	1,3 %	6,6 %	9,4 %	8,1 %	2,4 %	3,9 %	3,2 %
5 pijač ali več	0,8 %	0,3 %	0,6 %	4,3 %	2,4 %	3,4 %	16,3 %	15,3 %	15,7 %	6,8 %	6,2 %	6,5 %
Ali si že kdaj v življenju spil/-a toliko alkoholnih pijač, da si bil/-a res pijana?												
Ne, nikoli	93,7 %	97,2 %	95,4 %	80,4 %	87,7 %	84,1 %	51,4 %	51,8 %	51,6 %	76,1 %	78,4 %	77,2 %
Da, enkrat	4,7 %	1,9 %	3,3 %	12,3 %	8,0 %	10,1 %	16,1 %	19,9 %	18,1 %	10,9 %	10,2 %	10,5 %
Da, 2- do 3- krat	1,0 %	0,3 %	0,6 %	5,3 %	3,6 %	4,4 %	14,6 %	15,3 %	15,0 %	6,6 %	6,6 %	6,6 %
Da, 4-do 10- krat	0,2 %	0,1 %	0,2 %	1,2 %	0,3 %	0,8 %	10,4 %	7,9 %	9,1 %	3,7 %	2,9 %	3,3 %
Da, več kot 10-krat	0,4 %	0,5 %	0,4 %	0,9 %	0,3 %	0,6 %	7,6 %	5,1 %	6,2 %	2,8 %	2,0 %	2,4 %
Ali si v zadnjih 12 mesecih spil/-a toliko alkoholnih pijač, da si bil/-a res pijana?												
Ne, nikoli	97,4 %	98,7 %	98,1 %	89,3 %	92,2 %	90,8 %	59,8 %	59,2 %	59,5 %	83,1 %	83,0 %	83,1 %
Da, enkrat	1,8 %	0,6 %	1,2 %	7,3 %	6,5 %	6,9 %	16,4 %	20,6 %	18,7 %	8,2 %	9,4 %	8,8 %
Da, 2- do 3- krat	0,2 %	0,0 %	0,1 %	2,3 %	1,0 %	1,7 %	13,4 %	11,9 %	12,6 %	5,0 %	4,4 %	4,7 %
Da, 4-do 10- krat	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	7,0 %	6,1 %	6,5 %	2,2 %	2,2 %	2,2 %
Da, več kot 10-krat	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,9 %	0,0 %	0,4 %	3,3 %	2,2 %	2,7 %	1,5 %	0,9 %	1,2 %
Ali si v zadnjih 30 dneh spil/-a toliko alkoholnih pijač, da si bil/-a res pijana?												
Ne, nikoli	98,2 %	99,2 %	98,7 %	96,1 %	97,6 %	96,8 %	81,5 %	79,2 %	80,3 %	92,3 %	91,9 %	92,1 %
Da, enkrat	1,0 %	0,3 %	0,6 %	2,3 %	2,1 %	2,2 %	11,0 %	13,7 %	12,5 %	4,5 %	5,5 %	5,0 %
Da, 2-3 krat	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,5 %	0,3 %	0,4 %	5,3 %	5,7 %	5,5 %	1,8 %	2,0 %	1,9 %
Da, 4-10 krat	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,4 %	0,0 %	0,2 %	1,3 %	1,2 %	1,2 %	0,6 %	0,4 %	0,5 %
Da, več kot 10-krat	0,6 %	0,5 %	0,6 %	0,7 %	0,0 %	0,4 %	1,0 %	0,2 %	0,6 %	0,8 %	0,2 %	0,5 %
Koliko si bil/-a star/a, ko si prvič pil/-a alkoholne pijače?												
Nikoli							19,1 %	16,0 %	17,4 %			
11 let ali manj							16,1 %	9,2 %	12,4 %			
12 let							13,7 %	9,5 %	11,4 %			
13 let							15,1 %	16,3 %	15,8 %			
14 let							20,1 %	27,2 %	23,9 %			
15 let							15,3 %	21,6 %	18,7 %			
16 let ali več							0,7 %	0,2 %	0,5 %			
Koliko si bil/-a star/-a, ko si bil/-a prvič pijan/-a?												
Nikoli							49,5 %	52,0 %	50,9 %			
11 let ali manj							1,9 %	0,6 %	1,2 %			
12 let							3,1 %	1,4 %	2,2 %			
13 let							6,3 %	4,4 %	5,2 %			
14 let							17,7 %	14,7 %	16,1 %			
15 let							20,4 %	25,8 %	23,4 %			
16 let ali več							1,1 %	1,1 %	1,1 %			

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Ali si že kdaj v življenju uporabil/-a konopljo (vprašanje se nanaša na uporabo marihuane in hašiša, ki ju lahko poznaš pod imeni, kot so trava, gandža, vutra, joint, haš, bakla)? Seštej vse dneve, ko si uporabljal/a konopljo, ni nujno, da so zaporedoma.												
Nikoli							76,4 %	81,0 %	78,9 %			
1–2 dneva							7,9 %	8,7 %	8,3 %			
3–5 dni							4,2 %	3,7 %	3,9 %			
6–9 dni							3,1 %	2,5 %	2,8 %			
10–19 dni							1,5 %	1,5 %	1,5 %			
20–29 dni							1,7 %	0,4 %	1,0 %			
30 dni (ali več)							5,2 %	2,2 %	3,6 %			
Ali si v zadnjih 12 mesecih uporabil/-a konopljo (vprašanje se nanaša na uporabo marihuane in hašiša, ki ju lahko poznaš pod imeni, kot so trava, gandža, vutra, joint, haš, bakla)? Seštej vse dneve, ko si uporabljal/a konopljo, ni nujno, da so zaporedoma.												
Nikoli							76,4 %	81,0 %	78,9 %			
1–2 dneva							7,9 %	8,7 %	8,3 %			
3–5 dni							4,2 %	3,7 %	3,9 %			
6–9 dni							3,1 %	2,5 %	2,8 %			
10–19 dni							1,5 %	1,5 %	1,5 %			
20–29 dni							1,7 %	0,4 %	1,0 %			
30 dni (ali več)							5,2 %	2,2 %	3,6 %			
Ali si v zadnjih 30 dneh uporabil/-a konopljo (vprašanje se nanaša na uporabo marihuane in hašiša, ki ju lahko poznaš pod imeni, kot so trava, gandža, vutra, joint, haš, bakla)? Seštej vse dneve, ko si uporabljal/a konopljo, ni nujno, da so zaporedoma.												
Nikoli							78,4 %	83,7 %	81,3 %			
1–2 dni							8,3 %	8,3 %	8,3 %			
3–5 dni							3,6 %	3,1 %	3,3 %			
6–9 dni							2,8 %	1,3 %	2,0 %			
10–19 dni							1,8 %	1,3 %	1,5 %			
20–29 dni							1,0 %	0,5 %	0,7 %			
30 dni (ali več)							4,1 %	1,9 %	2,9 %			
Pri kateri starosti si prvič poskusil/-a konopljo (marihuano, hašiš)?												
Nikoli							74,9 %	80,8 %	78,1 %			
11 let ali manj							0,7 %	0,1 %	0,4 %			
12 let							0,7 %	0,5 %	0,6 %			
13 let							1,8 %	1,5 %	1,7 %			
14 let							9,1 %	5,3 %	7,1 %			
15 let							11,5 %	11,6 %	11,5 %			
16 let ali več							1,3 %	0,2 %	0,7 %			
<i>Op.: Vprašanja smo postavili le 15-letnikom.</i>												
Kaj misliš, kako tvoj razrednik ocenjuje tvoje delo (trud) za šolo v celoti v primerjavi z delom za šolo tvojih sošolcev/sošolk?												
Zelo dobro	35,8 %	41,4 %	38,5 %	24,0 %	28,3 %	26,2 %	19,9 %	18,5 %	19,2 %	26,8 %	29,1 %	28,0 %
Dobro	51,1 %	50,1 %	50,6 %	44,4 %	48,3 %	46,4 %	47,2 %	47,8 %	47,5 %	47,6 %	48,7 %	48,1 %
Povprečno	10,7 %	7,9 %	9,3 %	25,0 %	20,6 %	22,8 %	27,9 %	29,3 %	28,6 %	21,0 %	19,6 %	20,3 %
Podpovprečno	2,4 %	0,6 %	1,5 %	6,6 %	2,8 %	4,7 %	5,0 %	4,4 %	4,7 %	4,7 %	2,6 %	3,6 %
Kakšno mnenje imaš o šoli?												
Zelo mi je všeč	24,5 %	33,8 %	29,0 %	12,3 %	17,6 %	15,0 %	49,4 %	46,8 %	48,0 %	27,8 %	32,7 %	30,3 %
Malo mi je všeč	37,7 %	42,3 %	40,0 %	35,9 %	40,7 %	38,3 %	35,9 %	35,6 %	35,7 %	36,5 %	39,5 %	38,0 %
Ni mi preveč všeč	23,2 %	19,7 %	21,5 %	33,1 %	29,3 %	31,2 %	11,0 %	14,2 %	12,8 %	23,0 %	21,1 %	22,0 %
Sploh mi ni všeč	14,6 %	4,1 %	9,5 %	18,6 %	12,4 %	15,5 %	3,6 %	3,3 %	3,5 %	12,7 %	6,7 %	9,6 %
Koliko si zaradi dela za šolo pod pritiskom?												
Sploh nič	17,8 %	13,9 %	15,9 %	11,0 %	6,1 %	8,6 %	9,8 %	3,6 %	6,4 %	13,0 %	7,7 %	10,3 %
Malo	51,0 %	56,6 %	53,7 %	41,2 %	33,2 %	37,2 %	48,5 %	29,5 %	38,3 %	46,8 %	39,3 %	42,9 %
Še kar	22,4 %	20,3 %	21,4 %	31,7 %	35,3 %	33,5 %	28,4 %	38,6 %	33,9 %	27,5 %	31,7 %	29,7 %
Zelo	8,8 %	9,2 %	9,0 %	16,0 %	25,5 %	20,8 %	13,2 %	28,4 %	21,4 %	12,7 %	21,3 %	17,1 %

Pomislil na prejšnji teden ...	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Ti je šlo v šoli dobro?												
Sploh ne	5,5 %	1,9 %	3,8 %	8,9 %	4,5 %	6,7 %	4,1 %	4,0 %	4,1 %	6,3 %	3,5 %	4,9 %
Še kar	7,8 %	8,6 %	8,2 %	12,0 %	13,9 %	12,9 %	12,5 %	14,1 %	13,4 %	10,7 %	12,3 %	11,5 %
Srednje	17,3 %	13,1 %	15,3 %	24,6 %	19,2 %	21,9 %	24,4 %	24,1 %	24,2 %	22,0 %	19,0 %	20,5 %
Dobro	40,2 %	44,6 %	42,4 %	38,5 %	43,6 %	41,1 %	44,2 %	44,9 %	44,6 %	40,8 %	44,4 %	42,6 %
Izjemno	29,0 %	31,9 %	30,4 %	16,1 %	18,8 %	17,5 %	14,8 %	12,8 %	13,7 %	20,1 %	20,9 %	20,5 %
Si lahko zbrano sledil/-a pouku?												
Nikoli	2,9 %	1,8 %	2,3 %	4,1 %	2,5 %	3,3 %	2,8 %	3,3 %	3,1 %	3,3 %	2,6 %	2,9 %
Redko	7,7 %	7,4 %	7,5 %	13,6 %	17,4 %	15,5 %	14,9 %	20,3 %	17,8 %	12,0 %	15,3 %	13,7 %
Kar pogosto	17,5 %	16,3 %	16,9 %	30,9 %	29,3 %	30,1 %	36,2 %	40,9 %	38,8 %	27,9 %	29,3 %	28,6 %
Zelo pogosto	35,9 %	33,1 %	34,5 %	31,4 %	33,1 %	32,3 %	31,9 %	26,0 %	28,7 %	33,1 %	30,6 %	31,8 %
Vedno	36,0 %	41,4 %	38,7 %	19,9 %	17,6 %	18,8 %	14,1 %	9,5 %	11,6 %	23,7 %	22,3 %	23,0 %

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Ali meniš, da ...												
si močno presuh/-a	2,5 %	1,5 %	2,0 %	1,9 %	1,5 %	1,7 %	2,0 %	1,5 %	1,7 %	2,1 %	1,5 %	1,8 %
si nekoliko presuh/-a	12,6 %	9,7 %	11,2 %	13,9 %	9,4 %	11,6 %	16,8 %	7,2 %	11,6 %	14,3 %	8,7 %	11,5 %
imaš ravno pravo težo	58,8 %	56,2 %	57,6 %	52,6 %	42,6 %	47,6 %	55,1 %	38,2 %	46,0 %	55,5 %	45,4 %	50,4 %
si nekoliko predebel/-a	24,3 %	28,5 %	26,4 %	29,3 %	39,3 %	34,3 %	23,7 %	46,9 %	36,2 %	25,9 %	38,5 %	32,3 %
si močno predebel/-a	1,8 %	4,0 %	2,9 %	2,3 %	7,2 %	4,8 %	2,3 %	6,3 %	4,4 %	2,1 %	5,9 %	4,0 %
Ali si že kdaj imel/-a spolne odnose?												
Da							23,6 %	17,0 %	20,0 %			
Ne							76,4 %	83,0 %	80,0 %			

Op.: Vprašanje glede spolnosti smo postavili le 15-letnikom.

Ali sta s partnerko/partnerjem ob zadnjem spolnem odnosu uporabila kondom?												
Da							73,6 %	73,8 %	73,7 %			
Ne							16,0 %	24,8 %	20,1 %			
Ne vem							10,4 %	1,4 %	6,2 %			
Ali sta s partnerko/partnerjem ob zadnjem spolnem odnosu uporabljala kontracepcijske tablete?												
Da							13,6 %	16,7 %	15,0 %			
Ne							67,3 %	82,6 %	74,5 %			
Ne vem							19,1 %	0,7 %	10,5 %			
Ali sta s partnerjem/partnerko ob zadnjem spolnem odnosu uporabljala metodo "prekinjen spolni odnos"?												
Da							45,0 %	50,7 %	47,7 %			
Ne							33,8 %	40,1 %	36,8 %			
Ne vem							21,3 %	9,2 %	15,6 %			
Ali sta s partnerjem/partnerko ob zadnjem spolnem odnosu uporabljala katero koli drugo/-e metodo/-e za preprečevanje nosečnosti?												
Da							9,3 %	12,6 %	10,8 %			
Ne							70,4 %	81,1 %	75,4 %			
Ne vem							20,4 %	6,3 %	13,8 %			
Koliko si bil/-a star/-a, ko si imel/-a prvi spolni odnos?												
11 let ali manj							6,2 %	0,7 %	3,6 %			
12 let							1,9 %	3,5 %	2,6 %			
13 let							7,5 %	3,5 %	5,6 %			
14 let							24,2 %	21,7 %	23,0 %			
15 let							53,4 %	68,5 %	60,5 %			
16 let ali več							6,8 %	2,1 %	4,6 %			

Op.: Vprašanja smo postavili le tistim 15-letnikom, ki so na vprašanje, ali so že kdaj imeli spolni odnos, odgovorili z da.

Kako pogosto si sodeloval/-a pri trpinčenju nekega učenca/dijaka ali učenke/dijakinje v šoli v preteklih nekaj mesecih?												
V zadnjih nekaj mesecih nisem sodeloval/-a pri trpinčenju v šoli	62,4 %	82,4 %	72,1 %	61,8 %	78,8 %	70,4 %	68,2 %	79,6 %	74,3 %	63,9 %	80,2 %	72,2 %
Zgodilo se je le 1-krat ali 2-krat	23,4 %	10,5 %	17,1 %	25,6 %	15,5 %	20,5 %	22,9 %	15,6 %	19,0 %	24,0 %	14,0 %	18,9 %
2- ali 3-krat na mesec	6,8 %	2,4 %	4,7 %	6,4 %	3,4 %	4,9 %	3,8 %	1,5 %	2,6 %	5,7 %	2,4 %	4,1 %
Približno 1-krat na teden	3,9 %	2,9 %	3,4 %	3,5 %	1,5 %	2,5 %	2,6 %	2,2 %	2,4 %	3,4 %	2,2 %	2,8 %
Večkrat na teden	3,5 %	1,8 %	2,7 %	2,7 %	0,8 %	1,8 %	2,6 %	1,0 %	1,8 %	3,0 %	1,2 %	2,1 %

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Kako pogosto v preteklih nekaj mesecih si bil/-a trpinčen/-a v šoli?												
V zadnjih nekaj mesecih nisem bila trpinčen/-a v šoli	68,5 %	84,0 %	76,2 %	72,5 %	76,5 %	74,5 %	83,3 %	83,3 %	83,3 %	74,5 %	81,2 %	77,9 %
Zgodilo se je le 1-krat ali 2-krat	18,5 %	9,3 %	14,0 %	17,2 %	15,5 %	16,3 %	10,4 %	11,0 %	10,7 %	15,5 %	12,0 %	13,7 %
2- ali 3-krat na mesec	4,6 %	2,1 %	3,4 %	3,9 %	2,9 %	3,4 %	1,4 %	1,6 %	1,5 %	3,4 %	2,2 %	2,8 %
Približno 1-krat na teden	3,9 %	2,3 %	3,1 %	3,1 %	4,1 %	3,6 %	3,0 %	2,3 %	2,6 %	3,3 %	2,9 %	3,1 %
Večkrat na teden	4,4 %	2,3 %	3,4 %	3,3 %	0,9 %	2,1 %	1,9 %	1,7 %	1,8 %	3,3 %	1,6 %	2,4 %
Kolikokrat v preteklih 12 mesecih si se pretepal/-a?												
Nisem se pretepal/-a v preteklih 12 mesecih	42,5 %	78,5 %	60,1 %	41,9 %	79,1 %	60,6 %	64,1 %	86,3 %	76,1 %	48,9 %	81,4 %	65,5 %
1-krat	27,9 %	13,4 %	20,8 %	27,0 %	11,0 %	19,0 %	16,9 %	6,6 %	11,3 %	24,2 %	10,3 %	17,1 %
2-krat	12,1 %	3,5 %	7,9 %	13,7 %	4,5 %	9,1 %	9,1 %	2,7 %	5,6 %	11,7 %	3,6 %	7,6 %
3-krat	6,6 %	1,8 %	4,3 %	6,7 %	2,0 %	4,3 %	4,1 %	2,1 %	3,0 %	5,9 %	1,9 %	3,9 %
4-krat ali bolj pogosto	10,9 %	2,8 %	6,9 %	10,7 %	3,4 %	7,0 %	5,8 %	2,4 %	4,0 %	9,3 %	2,9 %	6,0 %
Kolikokrat v preteklih 12 mesecih si se poškodoval/-a in te je zaradi tega zdravil zdravnik oziroma si potreboval/-a nego medicinske sestre?												
V preteklih 12 mesecih se nisem poškodoval/-a	52,6 %	62,9 %	57,7 %	48,9 %	58,7 %	53,8 %	56,7 %	67,1 %	62,3 %	52,6 %	62,9 %	57,8 %
1-krat	26,0 %	24,8 %	25,4 %	28,4 %	23,2 %	25,8 %	24,3 %	20,3 %	22,1 %	26,3 %	22,7 %	24,5 %
2-krat	11,7 %	6,8 %	9,3 %	13,4 %	10,5 %	11,9 %	11,1 %	6,7 %	8,7 %	12,1 %	8,0 %	10,0 %
3-krat	4,4 %	2,5 %	3,5 %	3,8 %	4,8 %	4,3 %	4,9 %	3,3 %	4,1 %	4,3 %	3,6 %	3,9 %
4-krat ali bolj pogosto	5,3 %	2,9 %	4,1 %	5,6 %	2,8 %	4,2 %	3,0 %	2,5 %	2,7 %	4,7 %	2,8 %	3,7 %
Ali je ta najresnejša poškodba zahtevala zdravniško oskrbo, kot je namestitev mavca, šivanje ali operacija, ali zadrževanje v bolnišnici čez noč?												
V zadnjih 12 mesecih nisem bil/-a poškodovan/-a	47,1 %	53,3 %	50,1 %	40,7 %	47,8 %	44,2 %	45,6 %	53,3 %	49,7 %	44,4 %	51,4 %	48,0 %
Da	18,4 %	16,6 %	17,6 %	25,3 %	14,6 %	19,9 %	25,4 %	14,5 %	19,5 %	23,0 %	15,2 %	19,0 %
Ne	34,4 %	30,1 %	32,3 %	34,0 %	37,7 %	35,8 %	29,1 %	32,2 %	30,7 %	32,6 %	33,4 %	33,0 %
Kje si bil/-a, ko je prišlo do te najresnejše poškodbe?												
V zadnjih 12 mesecih nisem bil/a poškodovan/-a	49,3 %	63,0 %	56,0 %	44,5 %	59,9 %	52,2 %	50,3 %	65,8 %	58,7 %	47,9 %	62,9 %	55,6 %
Doma/na dvorišču (domačem ali tujem)	15,2 %	14,7 %	15,0 %	16,4 %	13,9 %	15,2 %	9,8 %	9,1 %	9,4 %	14,0 %	12,5 %	13,2 %
V šoli, vključno s športnim dvoriščem, med šolskim časom	6,9 %	4,8 %	5,9 %	6,1 %	5,9 %	6,0 %	5,7 %	5,4 %	5,5 %	6,2 %	5,4 %	5,8 %
V šoli, vključno s športnim dvoriščem, izven šolskega časa	3,7 %	0,8 %	2,3 %	2,4 %	1,7 %	2,0 %	1,5 %	0,6 %	1,0 %	2,6 %	1,0 %	1,8 %
V športnem objektu ali na igrišču (ne v šoli)	10,8 %	3,9 %	7,4 %	15,8 %	7,5 %	11,7 %	16,2 %	7,6 %	11,5 %	14,2 %	6,4 %	10,2 %
Na ulici/cesti/parkirišču	2,3 %	1,7 %	2,0 %	4,2 %	2,1 %	3,2 %	4,4 %	4,0 %	4,2 %	3,6 %	2,6 %	3,1 %
Drugje	11,9 %	11,1 %	11,5 %	10,7 %	8,9 %	9,8 %	11,9 %	7,6 %	9,6 %	11,5 %	9,1 %	10,3 %
Kaj si počel/-a, ko je prišlo do te najresnejše poškodbe?												
V zadnjih 12 mesecih nisem bil/a poškodovan/-a	48,5 %	62,2 %	55,2 %	43,7 %	59,0 %	51,4 %	49,0 %	65,4 %	57,9 %	47,0 %	62,2 %	54,7 %
Kolesaril/-a	7,6 %	3,9 %	5,8 %	6,0 %	2,4 %	4,2 %	5,8 %	1,2 %	3,3 %	6,5 %	2,4 %	4,4 %
Treniral/-a ali se ukvarjal/-a s telesno dejavnostjo	19,4 %	12,2 %	15,9 %	22,1 %	15,2 %	18,6 %	25,0 %	13,8 %	18,9 %	22,0 %	13,8 %	17,8 %
Hodil/-a ali tekel/-kla (izven športne rekreacije ali treninga)	6,3 %	5,4 %	5,8 %	6,2 %	7,8 %	7,0 %	3,8 %	4,2 %	4,1 %	5,5 %	5,8 %	5,7 %
Se vozil/-a v avtomobilu ali drugem motornem vozilu	0,9 %	0,5 %	0,7 %	1,1 %	0,8 %	0,9 %	1,9 %	0,5 %	1,1 %	1,3 %	0,6 %	0,9 %
Se tepel/-pla	1,3 %	0,4 %	0,9 %	2,0 %	0,7 %	1,4 %	1,5 %	0,7 %	1,1 %	1,6 %	0,6 %	1,1 %
Opravljal/-a plačano ali neplačano delo	0,7 %	0,3 %	0,5 %	1,3 %	0,0 %	0,7 %	1,0 %	0,4 %	0,6 %	1,0 %	0,2 %	0,6 %
Druga dejavnost	15,3 %	15,1 %	15,2 %	17,6 %	14,0 %	15,8 %	12,0 %	13,9 %	13,0 %	15,1 %	14,3 %	14,7 %
Koliko celih dni si izostal/-a iz šole zaradi te najresnejše poškodbe?												
V zadnjih 12 mesecih nisem bil/a poškodovan/-a	50,4 %	61,8 %	56,0 %	44,8 %	57,4 %	51,1 %	50,1 %	65,6 %	58,5 %	48,3 %	61,6 %	55,1 %
Ne, nisem izgubil/-a nobenega dneva dejavnosti	26,9 %	20,3 %	23,7 %	27,6 %	22,6 %	25,1 %	26,7 %	18,0 %	22,0 %	27,1 %	20,3 %	23,6 %
Da, izgubil/-a sem najmanj en dan dejavnosti	22,7 %	17,9 %	20,4 %	27,6 %	20,0 %	23,8 %	23,2 %	16,4 %	19,5 %	24,6 %	18,1 %	21,3 %
Število celih dni izostanka iz šole.												
Povprečje	17,0	12,0	15,2	15,6	7,3	12,1	18,0	10,8	14,7	16,7	9,8	13,9

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
Nekaj trditev o tvoji družini ...	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
O pomembnih stvareh se pogovarjamo.												
Zelo se strinjam	56,1 %	56,2 %	56,1 %	42,5 %	44,1 %	43,3 %	33,8 %	35,4 %	34,7 %	44,5 %	44,9 %	44,7 %
Strinjam se	34,3 %	35,5 %	34,9 %	43,0 %	41,6 %	42,3 %	50,0 %	44,6 %	47,1 %	42,2 %	40,7 %	41,4 %
Niti se strinjam/ niti se ne strinjam	6,7 %	5,9 %	6,3 %	10,4 %	10,6 %	10,5 %	12,2 %	12,7 %	12,4 %	9,7 %	9,8 %	9,7 %
Ne strinjam se	1,5 %	1,7 %	1,6 %	2,4 %	2,5 %	2,4 %	2,3 %	4,5 %	3,5 %	2,1 %	2,9 %	2,5 %
Sploh se ne strinjam	1,5 %	0,8 %	1,1 %	1,8 %	1,2 %	1,5 %	1,7 %	2,8 %	2,3 %	1,6 %	1,6 %	1,6 %
Kadar govorim, poslušajo, kaj rečem.												
Zelo se strinjam	55,0 %	53,6 %	54,3 %	38,3 %	37,9 %	38,1 %	30,2 %	30,3 %	30,3 %	41,5 %	40,2 %	40,9 %
Strinjam se	36,3 %	36,4 %	36,3 %	46,5 %	42,6 %	44,6 %	50,5 %	43,8 %	46,8 %	44,2 %	41,1 %	42,6 %
Niti se strinjam/ niti se ne strinjam	6,1 %	7,8 %	6,9 %	11,2 %	14,0 %	12,6 %	15,4 %	18,2 %	16,9 %	10,8 %	13,5 %	12,2 %
Ne strinjam se	1,6 %	1,7 %	1,6 %	2,3 %	4,0 %	3,1 %	2,9 %	5,0 %	4,1 %	2,3 %	3,6 %	3,0 %
Sploh se ne strinjam	1,0 %	0,5 %	0,8 %	1,7 %	1,4 %	1,5 %	1,0 %	2,7 %	1,9 %	1,2 %	1,6 %	1,4 %
Kadar ne razumemo drug drugega, si postavljamo vprašanja.												
Zelo se strinjam	44,1 %	44,7 %	44,4 %	32,0 %	31,9 %	31,9 %	24,6 %	24,7 %	24,6 %	33,9 %	33,5 %	33,7 %
Strinjam se	38,6 %	36,0 %	37,3 %	42,0 %	44,3 %	43,2 %	50,1 %	42,2 %	45,8 %	43,3 %	41,0 %	42,1 %
Niti se strinjam/ niti se ne strinjam	8,4 %	10,7 %	9,5 %	15,9 %	14,1 %	15,0 %	17,8 %	21,2 %	19,6 %	13,9 %	15,4 %	14,7 %
Ne strinjam se	5,1 %	4,5 %	4,8 %	6,3 %	6,7 %	6,5 %	5,3 %	8,1 %	6,8 %	5,6 %	6,5 %	6,1 %
Sploh se ne strinjam	3,8 %	4,1 %	3,9 %	3,7 %	3,0 %	3,3 %	2,2 %	3,9 %	3,1 %	3,3 %	3,6 %	3,5 %
Kadar pride do nesporazuma, se pogovarjamo, dokler ni razjasnjeno.												
Zelo se strinjam	51,9 %	51,8 %	51,8 %	37,1 %	36,4 %	36,7 %	26,5 %	26,9 %	26,7 %	38,9 %	37,9 %	38,4 %
Strinjam se	34,8 %	34,9 %	34,9 %	40,0 %	36,8 %	38,4 %	46,2 %	37,8 %	41,6 %	40,1 %	36,5 %	38,3 %
Niti se strinjam/ niti se ne strinjam	6,6 %	8,5 %	7,5 %	12,8 %	17,3 %	15,1 %	17,7 %	22,0 %	20,1 %	12,2 %	16,1 %	14,2 %
Ne strinjam se	4,3 %	3,1 %	3,7 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %	6,3 %	9,2 %	7,9 %	5,5 %	6,2 %	5,9 %
Sploh se ne strinjam	2,4 %	1,8 %	2,1 %	4,1 %	3,5 %	3,8 %	3,2 %	4,1 %	3,7 %	3,2 %	3,2 %	3,2 %
Moja družina mi resnično skuša pomagati.												
1 – zelo močno se ne strinjam	11,0 %	10,2 %	10,6 %	9,5 %	9,0 %	9,3 %	7,7 %	8,3 %	8,0 %	9,5 %	9,2 %	9,3 %
2	1,4 %	2,0 %	1,7 %	1,9 %	2,5 %	2,2 %	2,2 %	3,5 %	2,9 %	1,8 %	2,7 %	2,3 %
3	1,0 %	0,5 %	0,8 %	1,9 %	4,1 %	3,0 %	2,9 %	3,9 %	3,4 %	1,9 %	2,9 %	2,4 %
4	3,3 %	2,3 %	2,8 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	4,7 %	8,1 %	6,5 %	4,5 %	5,4 %	5,0 %
5	4,0 %	5,1 %	4,5 %	8,4 %	9,3 %	8,9 %	9,8 %	8,6 %	9,2 %	7,3 %	7,7 %	7,5 %
6	10,4 %	12,8 %	11,6 %	12,7 %	13,6 %	13,2 %	17,3 %	16,5 %	16,8 %	13,3 %	14,3 %	13,8 %
7 – zelo močno se strinjam	68,9 %	67,0 %	68,0 %	60,0 %	56,0 %	58,0 %	55,3 %	51,2 %	53,1 %	61,6 %	57,8 %	59,7 %
Družina mi zagotavlja čustveno pomoč in podporo, ki ju potrebujem.												
1 – zelo močno se ne strinjam	10,3 %	10,9 %	10,6 %	8,4 %	8,6 %	8,5 %	8,5 %	8,4 %	8,5 %	9,1 %	9,3 %	9,2 %
2	1,2 %	2,1 %	1,6 %	3,1 %	3,8 %	3,4 %	2,8 %	5,0 %	4,0 %	2,4 %	3,7 %	3,0 %
3	1,9 %	1,0 %	1,5 %	3,5 %	4,2 %	3,9 %	3,1 %	4,7 %	3,9 %	2,8 %	3,4 %	3,1 %
4	2,9 %	1,7 %	2,3 %	6,6 %	6,0 %	6,3 %	6,5 %	7,3 %	6,9 %	5,3 %	5,1 %	5,2 %
5	4,2 %	3,9 %	4,0 %	8,0 %	8,9 %	8,5 %	12,3 %	12,1 %	12,2 %	8,0 %	8,4 %	8,2 %
6	12,4 %	12,1 %	12,3 %	15,9 %	15,3 %	15,6 %	20,2 %	18,2 %	19,1 %	16,0 %	15,3 %	15,6 %
7 – zelo močno se strinjam	67,0 %	68,3 %	67,7 %	54,7 %	53,2 %	53,9 %	46,7 %	44,3 %	45,4 %	56,4 %	54,9 %	55,6 %
S svojo družino se lahko pogovarjam o svojih težavah.												
1 – zelo močno se ne strinjam	10,3 %	10,3 %	10,3 %	9,5 %	8,9 %	9,2 %	7,8 %	8,2 %	8,0 %	9,2 %	9,1 %	9,2 %
2	2,2 %	2,7 %	2,5 %	4,2 %	6,4 %	5,3 %	4,7 %	7,9 %	6,5 %	3,7 %	5,8 %	4,8 %
3	2,6 %	3,0 %	2,8 %	4,8 %	7,4 %	6,1 %	6,5 %	9,0 %	7,9 %	4,6 %	6,6 %	5,6 %
4	2,9 %	4,2 %	3,5 %	7,9 %	9,7 %	8,8 %	11,7 %	13,3 %	12,6 %	7,3 %	9,2 %	8,3 %
5	5,1 %	5,4 %	5,3 %	11,0 %	12,2 %	11,6 %	13,2 %	12,7 %	12,9 %	9,7 %	10,2 %	10,0 %
6	13,2 %	15,6 %	14,4 %	17,0 %	17,8 %	17,4 %	20,7 %	20,6 %	20,6 %	16,8 %	18,1 %	17,5 %
7 – zelo močno se strinjam	63,6 %	58,9 %	61,3 %	45,6 %	37,6 %	41,6 %	35,4 %	28,3 %	31,5 %	48,6 %	41,0 %	44,7 %
Moja družina mi je pripravljena pomagati pri sprejemanju odločitev.												
1 – zelo močno se ne strinjam	10,4 %	11,2 %	10,8 %	8,6 %	8,9 %	8,8 %	7,5 %	8,2 %	7,9 %	8,9 %	9,4 %	9,1 %
2	1,7 %	1,6 %	1,7 %	2,0 %	3,2 %	2,6 %	3,3 %	4,0 %	3,7 %	2,3 %	2,9 %	2,6 %
3	1,9 %	0,5 %	1,2 %	3,2 %	3,3 %	3,3 %	3,5 %	5,3 %	4,4 %	2,8 %	3,1 %	3,0 %
4	2,2 %	2,8 %	2,5 %	6,1 %	5,5 %	5,8 %	6,4 %	6,8 %	6,6 %	4,9 %	5,1 %	5,0 %
5	5,0 %	4,5 %	4,8 %	8,0 %	6,7 %	7,3 %	12,8 %	10,3 %	11,4 %	8,4 %	7,3 %	7,8 %
6	13,1 %	11,6 %	12,4 %	17,0 %	14,8 %	15,9 %	17,5 %	18,1 %	17,8 %	15,8 %	15,0 %	15,4 %
7 – zelo močno se strinjam	65,7 %	67,7 %	66,7 %	55,1 %	57,6 %	56,3 %	49,0 %	47,4 %	48,2 %	56,8 %	57,2 %	57,0 %

	11 let			13 let			15 let			Skupaj		
	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj	Fantje	Dekleta	Skupaj
Izven šolskega časa: Kako pogosto si običajno telesno/športno dejaven/dejavna v prostem času (izven pouka) tako intenzivno, da ti zmanjka sape ali se prepotiš?												
Vsak dan	23,4 %	20,3 %	21,9 %	22,3 %	13,9 %	18,1 %	21,1 %	10,7 %	15,5 %	22,3 %	14,8 %	18,4 %
4- do 6- krat na teden	33,8 %	27,5 %	30,6 %	30,9 %	24,5 %	27,6 %	25,0 %	15,5 %	19,8 %	30,0 %	22,3 %	26,1 %
2- do 3- krat na teden	26,0 %	30,4 %	28,2 %	27,4 %	32,0 %	29,7 %	28,9 %	27,1 %	27,9 %	27,4 %	29,8 %	28,6 %
Enkrat na teden	7,8 %	10,6 %	9,2 %	9,8 %	18,6 %	14,3 %	13,2 %	23,1 %	18,5 %	10,2 %	17,6 %	14,0 %
Enkrat na mesec	7,8 %	10,6 %	9,2 %	3,7 %	4,7 %	4,2 %	4,8 %	9,5 %	7,3 %	3,7 %	6,0 %	4,9 %
Manj kot enkrat na mesec	3,6 %	4,7 %	4,1 %	3,4 %	4,4 %	3,9 %	3,9 %	9,9 %	7,1 %	3,6 %	6,3 %	5,0 %
Nikoli	2,8 %	2,8 %	2,8 %	2,5 %	2,0 %	2,3 %	3,1 %	4,3 %	3,7 %	2,8 %	3,0 %	2,9 %
Izven šolskega časa: Koliko ur na teden si običajno telesno/športno dejaven/dejavna v prostem času (izven pouka) tako intenzivno, da ti zmanjka sape ali se prepotiš?												
Nič	7,4 %	5,9 %	6,6 %	4,3 %	5,3 %	4,8 %	6,0 %	11,0 %	8,7 %	5,9 %	7,4 %	6,7 %
Približno pol ure	11,8 %	18,3 %	15,0 %	12,4 %	20,6 %	16,6 %	11,1 %	20,3 %	16,1 %	11,8 %	19,8 %	15,9 %
Približno 1 uro	26,1 %	32,8 %	29,4 %	23,5 %	31,3 %	27,4 %	25,9 %	29,2 %	27,7 %	25,1 %	31,0 %	28,2 %
Približno 2 do 3 ure	31,3 %	25,9 %	28,6 %	32,4 %	25,1 %	28,8 %	32,6 %	23,8 %	27,9 %	32,1 %	24,9 %	28,4 %
Približno 4 do 6 ur	13,8 %	8,6 %	11,2 %	12,8 %	10,6 %	11,7 %	9,8 %	9,4 %	9,6 %	12,2 %	9,6 %	10,8 %
Približno 7 ur ali več	9,7 %	8,6 %	9,1 %	14,6 %	7,0 %	10,8 %	14,6 %	6,3 %	10,1 %	12,9 %	7,3 %	10,0 %

	11 let	13 let	15 let	Skupaj
	Dekleta	Dekleta	Dekleta	Dekleta
Ali že imaš menstruacijo?				
Da	16,7 %	77,7 %	97,9 %	65,3 %
Ne	83,3 %	22,3 %	2,1 %	34,7 %
Povprečna starost (v letih) ob prvi menstruaciji.				
	11,4	12,3	12,9	12,5

Kazalo slik

<i>Slika 2.1: Demografski podatki za mladostnike, stare 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, v %) (HBSC, 2014)</i>	14
<i>Slika 3.1: Pogovarjanje s starši, pogovarjanje in druženje s prijatelji ter doživljanje šole pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež v %), (HBSC, 2014)</i>	22
<i>Slika 3.2: Povprečna ocena podpore družine in prijateljev pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (ocena 1-7), (HBSC, 2014)</i>	24
<i>Slika 3.3: Povprečna ocena pogovorov v družini, podpore učiteljev in sošolcev pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (ocena 1-5), (HBSC, 2014)</i>	24
<i>Slika 4.1: Zdravstveni izidi pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, v %) (HBSC, 2014)</i>	32
<i>Slika 5.1: Z življenjskim slogom povezana vedenja pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %) (HBSC 2014)</i>	42
<i>Slika 6.1: Tvegana vedenja (tobak, alkohol, nasilje) skupno pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, in v posameznih starostnih skupinah (11, 13, 15 let) v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, %) (HBSC, 2014)</i>	52
<i>Slika 6.2: Tvegana vedenja (tobak, alkohol, konoplja, spolnost) pri mladostnikih, starih 15 let, v Sloveniji v letu 2014, skupaj in po spolu (delež, %) (HBSC, 2014)</i>	54

Kazalo tabel

<i>Tabela 1.1: Populacija 11-, 13- in 15-letnikov v šolskem letu 2013/2014</i>	7
<i>Tabela 1.2: V vzorec izbrani razredi v šolskem letu 2013/2014</i>	8
<i>Tabela 1.3: Končna struktura baze po starosti in spolu (HBSC, 2014)</i>	9
<i>Tabela 1.4: Končna struktura prečiščene baze po spolu (HBSC, 2014)</i>	9
<i>Tabela 2.1: Demografski podatki za mladostnike, stare 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)</i>	16
<i>Tabela 3.1: Všečnost šole, samoocena uspešnosti, obremenjenost z delom za šolo pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)</i>	26
<i>Tabela 3.2: Podpora sošolcev pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (povprečje, lestvica 1-5)</i>	26
<i>Tabela 4.1: Zdravstveni izidi pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)</i>	34
<i>Tabela 5.1: Z življenjskim slogom povezana vedenja pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014 in 2006–2014, skupaj, po starostnih skupinah in po spolu (delež, v %)</i>	44
<i>Tabela 6.1: Tvegana vedenja pri mladostnikih, starih 11, 13 in 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj in po spolu (delež, %) </i>	55
<i>Tabela 6.2: Tvegana vedenja pri mladostnikih, starih 15 let, v Sloveniji v obdobju 2002–2014, skupaj in po spolu (delež, %) </i>	56

